

יום שמת ר' עקיבא נולד רבי, יום שמת רבי נולד רב יהודה, יום שמת רב אשי נולד רבא, יום שמת רבא נולד רב אשי לקיים מה שגא' ורחק השמש ובא השמש, ובסוף פ' כ"ג שהיתה אשהו קמטרנית אבל היתה מיצרת על מדותיה, וגם' כל כתבי שקיים עיני תפלה.

ואני אומר כיון שלא היה מחפלו משלשים לשלשים יום כדאיתא בסוף ר"ה היה מסור קודם התפלה ואו היה בכוונה טובה, וזה רב יהודה אע"פ שהיה בזמן ר' יוחנן שאמר כנגן אנו שמפסיקין מרבי תורה אפילו לומר התפלה כדאיתא בפ"ק דשבת (ר"א א) הנה כמו ר' שמעון בן יוחאי שלא היה מספיק לתפלה שהיא חיי שעה והתורה חיי עולם אבל לקראת שמע היה מספיק וכל הפרשיו' אם הוא לברו קרא הכל היו מספיקין שהוא גרול כקריאת שמע כמו שאמרו בברכות: והקרא מסוף ואיך נקרא בתורה הא בזמנו יותר גדול, אבל אם מלמד גריבם לא יספיק כי אם בסמוך ראשון של שמע כמו הדרה רבי עבדי. וכן כתב הרא"ש ור"ל בפסקי ברכות בפ' אין עומדין רמציין נפשיה ומצלי פ' מקטש עצמו בגמריה. סבי דגום בריתא רב יהוד' ורב עינא תוספות בפ"ק דשבת, והא דאמר לקמן כשהיו במערה כי היה משי ומן תפלה לביש ומכסי ומצלי ההוא מצלי היינו ק"ש, אבל בעבור השנה מפני קלקול המסודות לא היו מספיקין אפילו לק"ש ובתוך גמרא פ' על ענין עולם השן ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה וכו'. והנאונים פירשו כי קבלה בידם כי ראה לשמואל בעולם הגבא הדרה יתיב קמיה רב יהודה תלמידו משום רמיהת בו וא"ל אושם אונן וכו' כרמשרש בפ' במה בהמה. ובסוף פ' בגל משרבן רב הונא ורב יהודה תלמיד רב. וזה רב יהודה בנו של רב יהונקאל תואו למד לאביו, ורבו ומובדק של רב יהודה הוא שמואל וכן רב נאשור אמרנו, והזכירו רב הונא ורב נתנן ועולא, ושמואל היה קורא לו שינא ר"ל מתורה כמו חץ שנון ויש משרשים בעל השיניים, והוא אומר עליו כל כך היה יראת שמים עליו אין זה לוד אשה, והוא מלומר בנסים כי שליח מסאגא אתא מיטרא שהיה קרוש, ואחיו הוא רמי בר יהונקאל, ורב יהונקאל אביו נ"כ היה אדם גדול כי שמואל קם מפניו.

ורב יהודה היה זקן וראש ישיבה בפום בריתא כדאיתא בסוף פ' חבית, וכן נראה בקדושין כי רב נתנן נסא' בנהרדסא אחר שמת שמואל ולא רב יהודה, ואילו היה מדג' עמו כי שליח מסאגא תואו רבו של רבה, גם לב' יוסף יצא רב

רב טובי בר מתנה לקמיה רב יוסף, והוא שבחא ראלחמקו בי רב טובי בר מתנה אמרו אבוי ורבנא נשמתיה, א"ל אבוי לב אדיר רב אבין מדיי שמיע לך וכו', ובפרק חוקת הבתים שאחר מיתהו איש אחד הגיע למערה שלו ואחיו בוקנו ואבוי בקש מרב שאבי שיעוננו וא"כ מת קדם אבוי.

רב טובי בר קטינא, אבל בגמרות אחרות הנוסחה רב טובי בר קיסנא.

אמר רב טובי בר קיסנא לרבה רב נהורי בריה רב נחמיה אתא לקמיה רב יוסף.

אמר רב טובי בר יצחק על מנת כן הוצאתיך מסצרים שתקבל אלהותי עלך.

בר טוביני אמר ריש לקיש משמו, ויש גירסא בר תישני.

מומאי: תנאי מומאי אומר בפ"ק דקדושין. ר' שולי: אמר ר' שולי אמר רב הונא בסוף

מועד קטן.

[שלי כהן פ"מ. יע"צ י.]

אות ה'ר"ד

[יאסיניא, ביצה ח"ב. יע"צ י.]

רבי יאשיה רמן אושא ואושא באי, באושא התקינו והסדרהין היו שם ואולם הוא מה שאמר להלן.

ר' אשיה רמן הוצל והוצל היא בבבל קרוב לנהרדסא, וכן אמרו יוסף איש הוצל הוא יוסף הגבלי, ובית הכנסת שלה קרובה למדרש עורא הסופר, וקרא עליו רב כהנא ר' יאשיה רבה וצדיק יסוד עולם, וא"ל מנשיא בן עזא שאלתי את ר' יאשיה בבית עלמין ההוצל ג"א רמן עלמא רהוצל.

ר' יאשיה דדרה ר"ל שהיה ברזון ופרש"י שהוא אמורא כמותו, ויש להזין בכתב שעדיין בימי ר' אלעזר היה ר' יאשיה בר מלונתה רד' יונתן קיים להזיב איצטרך למיתניה לר' יאשיה דדרה לאפוקי ר' יאשיה קשישא ע"כ. ובעל השרון פ' דדרה בן גילו סבלו שהיה שם וקן, א"ר יאשיה הכי אמר ר' יוחנן רבו של ר' יאשיה.

ר' יאשיה ור' טובי, א"ר טובי אמר ר' יאשיה רמן אושא שהיא בארץ ישראל.

ר' יאשיה ורב עובדיה שרא להו בפ"ק דרבהא, תני ר' יאשיה קמיה רבא והוא מתלמידי רבא.

ר' יבא סבא תלמיד רב והלך כתוב בשני יודין. רב יהודה, יום שמת רבי נתנבא עליו שאמר היום ישב רב יהודה בחיקו של אברהם ר"ל בריה מלה, ואמר היום נולד בבבל רב יהודה ואמר מר

אמר כי אחד רב הונא מלך רב חסדא י' שנים ,
ואחריו רבה בר נחמני כ"ב שנים בשום בריהא ,
ורב יוסף שנתים חצי, ואחריו אביי, ואחריו רבא,
ורב יהודה הוא וקנו מאבהו של הופנה אשת אבי
וכן רב יהודה עשה שפיריו לאיש אדור שהוא
עבד לאינשי משום כל הדיסל בממו שוסל ונא
לרב הונא או, וכן בא לדין לפני רב נחמן חתניה
וריש גלוחא ונמצא דבריו כדאיהא נפ' עשרה
יוחסין, ובפרק כל הבשר דענין רמי בר חמאי כי
רב חסדא הוא בסורא ורב יהודה בשומבריתא,
ולפי הגרסה שם כי עדין רב יהודה חי .

ר' יהודה! כי אתא רב דימי אמר יהודה ושמעון
תלמידי ר' יוחנן .

מר יהודה בומן רבא ומצא לרב יוסף ורב שמואל
בני רבה בר בר חנה ובא לפני רבא וקרא למר
יהודה פלגה פי' קפדן או חולק על הבירו ס"ק
רקדושין מר יהודה משמיה דאבי כל רב ומר מבגל
ורבי סא"י .

יהודה בן אדי א"ר אושעיא .

ר' יהודה בר אישתהא (ר"ק אישתרא) הביא של
פירות לרב נתן בר אושעיא א"ל ול כמאן כרב יוסף .
רב יהודה בר אמי משמיה רב יהודה, ור' זירא
היה בפתחו דרב יהודה בר אמי, רב יהודה בר
אמי משמיה רב .

ר' יהודה בר בינא הוא יושב לפני ר' חנינא .
חאמי יהודה בר ברקא במתניתא דבי בר ברקא,
נ"א דבי בר קוא וזה אמר רב נחמן בר יצחק דחני
יהודה בן ברקא .

חני יהודה גזרותא אסור לישב על גבי שיט
ביח"כ, א"ר יהושע בן לוי ובטיש הכרדך, אמר
אבי ובשופא ע"מ להפסיה .

ר' יהודה דגזר נפ' ר' אליעזר דמילא פרש"י
מהל תינות ודיה בומן רבינו הקדוש .

ר' יהודה בן גרים ר"ל כי אביו ואפו היו גרים,
הוא ור' יוחנן בר עכנאי הנרים הלמדי ר' שמעון
בר יוחאי . ובב"ב בענין הקשת ר' יצחק ור' נתן
ור' יודן בר יודן נמלו רשות פעם שניה מר"ש בן
יוחאי, א"ל למה נמלו פעם אחרת השיבו ויברכס
יהושע וישלח וכתוב כי שלחם יהושע ויברכס
אבל בנמרא דמ"ק אומר כי מססוק אחר אמרו לך
דכתוב ביום השמיני שלח את העם והוא יום כ"ב
לתשר שהיה יום טוב, וברמי הימים וביום כ"ג
לחדש שלח הבהלך, מנא לתלמיד שלן באחו
העיר צרף לישול רשות פעם שניה, ור' שמשן
אמר לבנו שילך להם שיברכוהו שהיו חכמים
גדולים ואנשי צורה ג"כ, וש גיטא שם במ"ק

יהודה בחמשה ווגי פוטסי, והוא היה מסוכן
שהיה אוחזו בלמס והיה צריך מאכל מחוק
כדאיהא נפ' כירה, והוא מרוביק ר"ל שהיה מדקדק
במעשיו ובדבריו אסלו גרמא דלמא כדאיהא
בקדושין ופירו שפיקא דגברא גרים, ובגו רב
יצחק בר יהודה שלא היה רוצה להנשא שלא ידע
אליה היא ממשפחה פנומה עד שאמר לו עלא
ואנן ידעין מדיכא איתנא דלמא מנשים בציון
ענו וכו', א"ל מה אעשה א"ל ול בטר שתקוחא
דחוקוחא דבבל שתקוחא . וכשנא המטר כאשר
שלך בר יהודה מסאנא אתא אלהו ואיתווי ליה
אמר ליה אי שלטא דחוריהא מחריבת עלמא, וכן
היו כל דורו ימים חסידים, ובג' מקומות מביא
מעשה רב יהודה שהיה נענה בתפלתו: הא'
בברכות דמסר נפשיהו הוא רב איה בר אהבה,
ולא המדרש עיקר אלא המעשה, והב' בתעניות
הטעם שם שהיה דורו יפה, והג' בפרק חלק
שהיה תורתו לשם שמים לא כמו רואג ואחיתופל
שהיה יודע' בתור' הרבה אבל לא לשם שמים. והוא
נדה לחכם גדול וסאני שומענה פי' רש"י שיוצאו'
עליו שמעות שנואות, ובעת פטירת רב יהודה
בא לשם ושמו רב יהודה שלא הוציאו לו, וכי נה
נפשיה רב יהודה א"ל רבנן גברא רבה שהחשוב
רב יהודה ליכא הכא לישיר לך זיל קמיה דר'
יהודה נשיאה, אול קמיה א"ל ר' אסי עיין בריבית
סבר למשרייה עמד ר' שמואל בר נחמני על רגליו
ואמר מה משפחה של רבי שלא נהגו קלות ראש
ג' שנים בני ר' חייא ור' יהודה חברים על אחת
כמה וכמה .

אמר ר' זירא מי יאמר שיבא זה הזקן ר'
שמואל בר נחמני היום לבית המדרש כי היה כמה
שנים שלא בא לבית המדרש שהיה וקן מאר כי
היה תלמיד ר' יוחנן תנא דברייתא, ומנאן גרמא
שהיה ר' זירא בא"ו כשמת רב יהודה, וכבר
אמרו שנים שהוא נולד רבא וטריא לי הדק מסה
שכתב בעל דורות עלם שאמר שרב יהודה כת
קדם רב הונא חוזר השיבות לרב זונא שהיה
בסורא, כי יותר נראה כי רב הונא מת קודם כיון
שאמרו לחכם ליכא הכא טרב יהודה ולישר לך
והלא היה נרא' כי רב הונא שהיה גדול מרב יהודה
כפי הגרסה בתלמוד, וגם כי ישיבת סורא היא
לעולם מושלת על ישיבת שומבריתא, וזרמא שרב
יהודה הלך לרין לפני רב נחמן והלך לרב הונא
ובמקומו אאירי יתר . רב שמואל הנגיד ט'
במאם התלמוד פירש זה השיבת פום ברייתא חתת
ישיבת סורא כאשר כתבתי בסוף התנאים, ועור

לשמן ואו נח נפשיה מיהודה, וזה יורה ג"כ ראה שר' ינאי היה בזמן האמוראים ואינו יודע למה בני ר' חייא יהודה וחזקה לא נקראו בשם רבי' כמו אביהם? ואולי לא נסמכו אלא ברור גדול כי חזקה נקרא ברבי ר"ל גדול ברורו, וכבר ירשת מעלת ר' חייא ובניו שהם שקולין כאבות. ונקבר זהו ר' יהודה מימין אביו שהוא הנכור, וחזקה הקפן משמאל אביו ר' חייא. והיה מבבל מיהודים משמע אחר של רוד המלך.

רב יהודה בר חנינא אמר לרב הונא בריה רב יהושע פ' יש נחלין, ובפ' החובל בירושלמי חד בר נש איקשר לר' יהודה בר חנינא וקנסיה ריש לקיש לישראל דרובא, והלישורא משקל ל"ה דינין כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ס"א מעידנין, ובפ"ג מחובל ומקיל לישראל זה הדב ל"ה דינין שהן מ' שקלים פחות רביע, וכן כתב בפ"ג ממתנות עניים ולא ידעתי מנין לזה כי ר"ף אומר שהלישורא מאה דינין וכן בפ"ג בפ"ק מסנהדרין ירושלמי, וכן פ' דר"ק בשרש מנה אומר כי הלישורא מ"ה, ולדעת הכל מנה הוא ק' דינין, אבל בעל הערוך פ' בערך ל ש"ך בתרומות ירושלמי וכמה לישראל עבדא מאה זינין פ' הוא זין הוא רינר הוא זון, ובערך וזו פ' הוא תרגום רבע שקל כסף דינר וזה אחד הוא והשקל של תורה נקרא פלע והוא ר' דינין, והשקל של חז"ל דמי שקל של תורה שהוא ב' דינין.

ר' יהודה בן אחותו של ר' חנינא ס"פ יש נחלין. רב יהודה בריה רב יהושע בר מרתא משמיסא רב.

מר יהודה רבי מר יוחנא, אמר אבוי אמר לי מר יהודה ואולי הוא מר יהודה שאמרנו למעלה בזמן רבא.

[רב יהודה בר יוחנא: הוא הנו' צד 145 ב.] אמר רב יהודה בר ישמעאל לרב חביבא.

ר' יהודה הוכחן בר אבין. רב יהודה אחיה רב כהנא ורב כהנא היה קמיה רב הורא.

רש ר' יהודה איש כפר תמרתא.

רש ר' יהודה איש כפר גבור חיל.

ר' יהודה הלוי בר שלום בשם ר' יעקב בר אבדי שאמר בשם ר' אבהו.

ר' יהודה בר לוי.

ר' יהודה בר לוא: ר' יוחנן בשא מרב יהודה בר לואא נדה, דסע"א, ואולי הוא ר' יהודה בר לוי שאמרנו למעלה.

ר' יהודה בן לקיש: אמר ר' יוחנן הלכה כר' יהודה בן לקיש, חנא דברייתא.

ר"ש בן הלפתא ויהודה בן גרים עשו מלשינות לר"ש בן יהואי על ידי אביו של יהודה בן גרים שהיה במעשה ר"ש ג' שנים הוא ובנו, ואחר שיצא נתן ענינו ביהוד' בן גרים ונעשה גל של עצמו (שבת לו א), היתוספות בפרקבמה מדליקין לא גרם גל של עצמותו אלא נח נפשיה כי גל של עצמותו הוא נגאי דגברא רבה היה וחסם גדול, ובב"ר קרו ליה ר' יוחן בר גידי.

ר' יהודה מרסקרתא אמר לרבה בר פפא אמר למשעתא קמיה רב יהודה מרסקרתא ז).

רב יהודה מהגרוניא ורב מתנה.

יהודה בר הונא בפ' במה מדליקין.

רב יהודה בר יהושעיא בזמן לוי בריה רב הונא בר חייא שהו לוי הוא בן בהו של ר' ירמיה וגם היה בזמן רב יהודה בפ' חלין.

רב יהודה הגוראה הגו ונכנס מר וזרסא לזכות בממונו, הגוראה ר' מארץ כוש וכן קורים תגים אינרייא וכן התגיד בנו שמואל.

א"ר יהודה בן זבדאי. אחיה ר' יהודה [אבא?] בן זבדאי.

[ר' יהודה בר זבדאי ספ"ק ברכות ד"ב. יעב"ץ.]

ר' יהודה בר זבדאי לפני ר' חנינא. ד"ק.

רב יהודה חביבא בזמן רב יהודה, ובביתו נכנס רב יהודה לעשות תופת בנו של רב יהודה, נ"א תני רב יהודה בר חביבא.

יהודה בריה דר' חייא רבה ואדון חזקה רבו של ר' יוחנן ונולדו בבשן אחד, ונולד ג' חוששים קודם חזקה אחיו, והיו שניהם מטפה אחת זה נולד בתחלת ז' וזה נולד למ' חדשים שלמים.

ובפ"א דיני ממונות יהודה וחזקה יבוי קמיה רבוי בסעודתא ושתי יין ודרשו לפני זבי ר' חייא, ואמר אור' חייא לרבי נכנס יין יצא סוד, ובפרק מי שמתו בני ר' חייא יצאו להתעסק בעבודת אדמם ושכדו תלמודם והיה להם צד גרול מזה וכו'. וזה יהודה חתנו של ר' ינאי ונראה שמת בקצרות שני' ראמר רבי ינאי לבתו אלמלא יהודה קיים לא בשל עונתו בכל בני שמישי ר"ל בלילי שבתות היה בא לביתו, וכבר פרש"י למה נקרא בני שמישי רכל בני שמישי חוי קמיה עמורא ונהורא כשבא מכות המורש לביתו.

בלילה ההוא של אורנו שבת נמשכה ההלכה ושגנה שיצאה מלפני השליש ר"ל כמו השליש שמישיה ברין להרוג אדם כיון שיצא מפיו הדרגו אותו, ק ר' ינאי ובעבור זה אמר אבוי לא יפתח אדם פו

(1) שלמי יש מותרת וחולת כנסה מקיטת, וכל דברי תריית. יעב"ץ.

יהודה בר נתן הוה איל בתר רב המטות
בשוקי דטבריא .

רב יהודה מסורא .

רב יהודה בר' סימון בשם ריב"ל וכן משמואל
בר נחמני .

רב יהודה אחזה דרב סלא חסידא והוא נכנס
לפני רב הונא , כד תקיפו ת' דני חמרא א"ל אליהו
לרב יהודה אחזה דרב סלא חסידא אמריתו ולא
אתי משיחא , והיה יום הכפורים איבעול כמה
בתולות בנהרדעי א"ל אליהו וכו' , לא תרתח ולא
תחפא , והוא אתא לקמיה דרביי הויה או זקן
מאד כי זה היה בומן בר יהודה ורב הונא .

ר' יהודה בן ספרא : אמר ר' אלעא משום ר'
יהודה בן ספרא אמר רב .

ר' יהודה מספחא ואמר ר' אלעזר משמו וכן
אמר ר' אלעא משמו .

אמר רב יהודה בר עילא אמר רב אסי אמר
ר' יוחנן .

רב יהודה אחזה דרב פפא ורב כהנא הוו קמיה
דרב הונא .

ר' יהודה בן פריה בן אחותו של בר קפרא .

ר' יהודה בר פנחס . יוחסין ד"ק .

ר' יהודה בן צרייה .

רב יהודה קלוססורא ו כי אתא רב דימי אמר
רב יהודה קלוססורא ור' עקיבא אמר לא שנו וכו'
ונראה שהם תלמידי ר' יוחנן .

ר' יהודה בן קנטא , נ"א בן קנטא (1) בס"ס
מרוכה , והוא תלמיד ר' חייא או של רבי יהודה
לפני רבי ור' חייא .

אמר יהודה אמר רב , וזה רבו של רב שמואל
בר יהודה .

א ר יהודה בר שלא א"ר אסי א"ר יוחנן .

ר' יהודה בר שלום בשם ר' חנינא הגדול והוא
ביהד ר' פנחס ור' יהודה בר שלום .

אמר רב יהודה בר שמואל , אמר רב יהודה בר
שמואל בר שילה משמיה דרב , א"ל רב הונא בר
חיננא הכי אמר רב חסדא .

ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פוי [או] ר"י בן פוי
פ' יש נודלין , ובפ"ב תענינו פרש"י אמו של ר' יהוד'
פוי כדאמר ביבמות פוי ופיו אחותא , וא"כ
הוא נכדו של ר' חייא הגדול , אבל בירושלמי ר'
שמעון בן פוי בשם ר' פוי וא"כ הוא שם חכם .

ר' יהודה בר שמעון הוה משרד ליה ר' יוחנן
הדינן מהשריפות , ואינו נראה שיהיה ר' יהודה
(1) זה ראוי לטעות בן התנאים . יעב"ץ .

ר' יהודה בר מנשיא , נ"א בר מנשיא ואולי הוא
תנא כי ריב"ל הביא מאמר , ואולי הוא אח לר'
שמעון בן מנשיא .

דרש ר' יהודה בר מיוזגא ואתי ר' שמעון פוי .

רב יהודה בר מרימר ומר בר רב אשי ור' אחא
מדיפתא כריכו רפתא וכרין כל חד וחד לנשפיה
מפני שהיו שוין ובאו לפני מרימר בפ"ג שאכלו .

יהודה בר מתתיה . יוחסין ד"ק .

ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דרש לקיש
ובירושלמי ר' יהודה בר נחמן בשם ריש לקיש .

[ר' יהודה בן נקוסא : עיין להלן ר"י בן קנטא] .

ר' יהודה בן טיה : אמר ר' יהושע בן לוי ששים
הלכו למדין ר' יהודה בן גריה בחרישות הקבר ומלם
שכחתי געבור שהייתי עוסק בצרכי צבור לקיים מה
שנא' כי השקט יהלל חכם מורש קהלת .

ר' יהודה נשיאה בנו של ר"ג כדאתא בפ"ג
דתעניתו בנו של רבי , וזהו אמורא ובית ריב'
נמנו על השמן והתירחו , ואי"ס שבמשנה אומר

כי ר' יהוד' הנשיא זקנו שהוא רבינו הקדוש בי הוא
ובית דינו נמנו על השמן והתירחו ולא קבלו ממנו
עד שבא נכדו , וכבר אמרו בירושלמי שחכם אחד

לא היה רוצה בהורו ואמר לו שיאכל כיון שאין
לרב הציבור יכולין לעמוד בו , ואם לאו קרינן ליה
זקן מטרא וזה אמר שמואל לרב וזה רב יהודה היה

דומח לקנו ששמו כשמו חכם ועניו ומחויק בתור'
ולומדיה , וכבר הלל אמר תקן העבור עד ימי
המשיח . וזה ר' יהודה בומן ר' יוחנן דרש לקיש

אמר משמו ואל ר' יוחנן ואמרה קמיה דר' יהודה
נשיאה , והארין ימים שהיה נשיא בומן ר' אמי

ור' אסי והוא שלח לר' אמי הווי יודעין שלב שנותיו
של ר' יוחנן היה מלמדנו מאיימין על העמים על
החדש ובני' , ואחר שמת רב יהודה היה או ר'

יהודה נשיאה וא"ל לר' אמי שיראה בענין חכם
אחד שנדחו רב יהודה ועמד שם ר' שמואל בר
זמני ור' יורא ובני' . ובשני בר יהודה נשיאה

היה צטא וזהענו ג"ב תעניות ולא נענו והיו שם
ר' אמי ור' אבא בריה דר' חייא בר אבא וכו' .
וכשמת רב יהודה נשיאה ובאה השמועה לבל

א"ל רב חסדא לרב חזן בר אבא שהוא חתנו של
רב חמיו של רב חסדא , וא"ל כשי אסותא וקום
עליה והאזיו קריעה לעלמא , יתיב ריש לקיש קמיה

ר' יהודה נשיאה , ור' יהודה נשיאה סמך
אכתפיה דר' שמואל שמעיה ר"ל עברוי , בעא
ר' יהודה נשיאה מר' אמי .

גזירת שהיא פחותה מג' שנים שהתירה לכהונה אין הלכה כמותו, וכן נפ' תמלת השחר אמר לפיכך כלום כיון שהגיע זמן המנוחה עד שיתמלא, אבל ש' וקפן אטלו מושל בעריסה מצטרפין, וכן ט' ועבר בה יש פוסקין כריב"ל, והם ר"ח ורבינו האי גאון ואחרים אין פוסקין כן, וראוי וכדאי הוא ריב"ל למדן עליו בשעת הדחק.

ירושלמי ב"ח רהרומות עובדי בחד רהתניה מלכותא ושקל לפני ריב"ל ואמרו עליה מבי מלכא ויהב להו הורה אליהו ו"ל רגיל רמתגלי ליה ותו לא אחגלי ליה וצם כמה צומין ואיתגלי ליה, וא"ל רלשורין אמא מתגלי וא"ל ריב"ל ולאו משנה עשיתי אמר ליה אליהו זו משנת חסידים. ועור במדרש אמר ריב"ל ששים הלכות למרבי יהודה בן גריה וכלם שכוזרי בשביל שהיית עוסק בצרכי צבור שנא' כי העושק בצרכי צבור כאלו עוסק בחוריה. ובסוף ואלה שמות רבה ר' יוסי פפרוס וחבדי בן לוי וריב"ל קרא כל אחד פסוק בשעת סליוק מן העולם.

שמראה להם מתן שנתן ומשמחן: הא' אמר על ואת יתפלל כל חסדי וכו', הב' אמר מה רב שובך אשר צפנה ליראך וכו', והאחר אמר כי בו ישמח לבנו. וריב"ל היה עם בר קפרא בא"י ולפעמים אומר משום בר קפרא, יהיה נוסף רבי ואמר מעשה שבא לפני וכן אמר בעליה זו שמעתי מרבי. ובס"פ המדיר ובכתובות כל המעשה שקרא לריב"ל עם מלאך המות והשדך לין עדן ונשבע שלא לעשות התרה, לפי האגדה הוא מהעשרה שנכנסו בחייהם לין עדן, והרבה אומרים מריב"ל בתלמוד שאל מלאך המות וישמר כהם, והוא היה רגיל עם אליהו ו"ל והוא בעל אגדה לפני ריב"ל באגדתא הגם גרול וחסדי אשרוי ואשרי הלוק. בפסחים (ק"ו"ב) אומר אמר ריב"ל מאי דבתי' הודו ל"י כי שוב הודו למי שגיבוי חבתי של אורם בגיבוי עשר בשורו עני בש"י תום בגיבוי אגמנה בתרנגולתה.

אמר ר' יהושע הלוי בר שלום בשם ר' יונה. ר' יהושע בר מרחא משמיה רוב, ונראה שהוא אח לרב יהושע [שמואל?] בר מרחא, ורב הורה בריה רוב יהושע בר מרחא.

ר' יהושע בר נחמיה בשם ר' חנינא בר יצחק. ר' יהושע בר נחמן היה אחיו של ר' שמואל בר נחמני.

ר' יהושע בר סימון ור' עזריה אמר משמו. ר' יהושע דסכנת בשם ר' לוי, אמר ר' לוי

בריה ר' שמעון בן פוי, איתביה ר' יוחנן, לר' יהודה בר שמעון ואמר ר' יוחנן משמו בפ' יש נחלקי.

רבי יהושע ור' יוחנן בני ר' יוחנן עזאה.

ר' יהושע בר אבא משמיה רשלא, אמר ר' יהושע בר אבא אבא רב גדול אמר רב.

ר' יהושע בריה רבאבא אושעיא אש שורא, וביים שמת אביו נולד לקיים מה שנא' וזרח השמש ובא השמש. ר' יהושע בר אבון.

ר' יהושע בריה רב רב אידי אמר לרב אשי והוא היה בזמן פשידת רב כהנא מן העולם בפ"ק רפסחי' ואקלע לבי רב אשי וא"ל רב יוסף א"ד חסדא.

ר' יהושע הגרסי פרש"י שם מקום, והוא שמש לר' עקיבא בבית האסורין, לר' עקיבא קברוהו הוא ואליהו ז"ל.

ר' יהושע דחמאה א"ד ספרא משמו, ואליהו הוא ריב"ל.

ר' יהושע אבה רבב הונא בריה רב יהושע. יהושע בן זיריה בן חמי של ר' מאיר בזמן רב בפ' החבית.

יהושע בן כפואי [או קפואי] חתניה ר' עקיבא בזמן רבי בש' החבית תנא דברתא.

ר' יהושע בן לוי, ר' יהושע בן חנניה שהוא סתם ר' יהושע במשנה הוא לוי והו"נ לוי כדויתא בפ' הורוע ר' מיאשה בר בריה דריב"ל הלוי הוא, וכן אמרו בענין ס"ת על ר' יהושע עצמו שהוא לוי, וריב"ל שם אביו היה לוי צריק וחסד כמותו כדאיחא בפרק חלק שאמר לו המשיח גדלוס הנבואה שלום עליך בר לויא וא"ל אליהו אבטייך לך ולאבך לחיי העה"ב, ופרש"י אבטיח אוחך ואבך לחיי העה"ב דאי לאו צריקי נמייר איתן לא היה ידוב לך שלמא ולא היה מוכר שמא דאבך ע"כ, אבל לא ידעתי אם הוא זה לוי סתם או מי הוא כי נראה כי ריב"ל קרוב בשנים לר' חנינא כדאיחא ביומא ובפ' כמה אשה פרש"י כי לוי ור' חנינא שרים בשנים ובחכמה ור' אפס גרול מהם, ומה שרואה שהוא קרוב בשנים לר' חנינא בר חמא (ז) וירב וללוי ולאבדה רשמואל וכלם בזמן אחד ויותר זקן מד' יוחנן, והלכה כמותו בכל מקום הויץ מתגלות באמצע תקנוס, וכן קבלה בפ"ק דע"ז משום רבשניהם חמיא כר' יוחנן, וכן (י) זה רח"ג קישש כדאיחא ר"ס חציא מט"א. יעב"ץ.

ר' יוחנן אייר עשה התלמוד ירושלמי, והיה ראש ישיבה פ' שנים כמו יוסף הצדיק במצרים, והוא מורעו ויפה כבודו והיה יושב על שער שבילה שיבישו ביופיו בנות צעדה על שור, ולא היה ירא מעין הרע משום שהיה מורעו של יוסף ואמו כשהיתה מעוברת הריחה ביום הכפורים ולחשו לה ושקט הילד ואז אמר עליו בשם אצרך בבשן ידעתך, והיה יתום מאב ואם כמו אבי. ורבותיו פירש הם ד': הא' רבינו הקדוש כדאיתא בראשית הנו כי היה משיבת רבי וראה לרב שהיה יור - קיוב לרבי, וכן בפרק אלו פרשות כי רב היה משמש לרבי ור' חייא בשיבה ור' יוחנן בעמידה, והשני ר' ינאי פקק האטה רבה ביבמות שאמר לו רבי לא משתנהו היא זאת וכן בפ' אלו הן הלוקין ובפ' יאשיהו הנו, ובראשון סמיצטא ובבתרא פקק מי שמח אם יכפור בר' יוחנן בר' אלעזר תלמידו לא בר' ינאי רבו, ואמי ידעתי שר' ינאי אינו מן התנאים לא כאשר פירש בפרקי אבות ר' שמעון בן צמח דוראן ז"ל, וכבר הארכתי בזה כי ר' ינאי התנא הוא ירושון מאד ובנו תנא ועוד אפשר יותר, והג' רבו של ר' יוחנן ר' אשיעיא רבה שלימד לפניו י"א שנים כדאיתא בפרק בני העיר וכן בפרק כיצד מעברין, ודח' הוא חוקיה בר' חייא זה מפורסם בתלמוד בפרק ואלו קשרים ואין צורך ראיה. ואלו הג' אחרונים כולם חברים לר' רבותיו ואין שום אחד מהם תנא, ואפילו ר' חייא שהיה גדול מדם בחכמה ובוקנה לא נזכר במשנה אלא שעשו תוספות ברייתות ופירושים למשנה. ומבית הנשיא היו מסייעין לר' יוחנן לפגשתו כדאית' בסופה גם על שמעון אחי עזריה, ולא מצאתי לו יחס אב כי אם בר נפחא, ובפרק חלק פרש"י אביו של ר' יוחנן נפחא ויש מפרשים בר נפחא ע"ש וישו וכו', וכ"כ לא מצאתי יחס לרב ואסי ולרבינ' אשר חברו התלמוד בבלי, ובזמן שר' חנינא ישב בראש גג ר' יוחנן היה ראש ישיבה; ומת קודם לו ר' חנינא בר סאמא וקדע על ר' חנינא אפילו בשעה שנו' ממנו עד שקדע י"ג בנדים של משי, גם קבל ר' יוחנן סג' הכמים אחרים והם ר' נגאה כדאיתא בבתרא וסר' שמעון בן יודצק זה מפורסם בתלמוד וכן מבר קפרא, והראש' כתב בפרק מי שמת כי רב קפרא רבו של ר' יוחנן, ובפרק הוקת הבתים א"ר יוחנן שמעתי מהולכי אישא שהוא ר' ישמעאל חבר ר' עקיבא והיו לו בנים רבים ומתו עד שאמר די נרמא ועשיראה בר' רש"י פירש שהיה שחזת מכשעירה, והשוך פירש שהיהו שן תלושה שאינה מסבאה שהיה אוכל חולין בפזורה, ולשון

אמר רב סמי משום ר' יהושע דסכנין, וזה נזכר מאד בכל המדרשות והשן גדול בימי ר' יוחנן ושם מקומם סכנין.

ר' יהושע רמאה בעי קומי ר' מנא תה בירושלמי.

[רבי יוד בפרקי הדסדי כ"ג. יעב"ץ.]

יד קרת: בפ"א מקדושין אמר רב יוסף יוד קרת פרש"י הוא פ"י יוד שהיא את קטנה עשה עיר גדולה ר"ל האריך משנתו חנם, ובפל הערך פירש שני פירושים: הא' כמו שפרש"י, והב' משם הגאון שהוא שם חכם כמו יוס' דמי' יודקרת וא"ל אב"י מוסאי הוא ר"ל חכם אחר הוא.

ר' יוד: אמר ר' אמי בר יוד אמר רב, ופרש"י פ"ג דתעניות אביו של רמי יוד שמו.

ר' יודן משום ר' יהודה בר סימון.

ר' יודן: נה ר' יודן בר אביו.

ר' יודן ור' אביו משום ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל בר נחמן.

ר' יודן בן מרשון והוא אמורא בירושלמי.

ר' יודן בר ישמעאל בירושלמי פקק אין המודר וכן חסי מהנא נכבין אטריהן, אמר ר' יודן בר ישמעאל שכת' בשלה הן נובלין אפילו למדרש אבל מקרא לקבל שכת' משום שכת' פסוק הפעמי' שאינ' מואריתא ואינו נכנס בחוקים ובמשפטים כאשר צונו מה אני בחנם אף אתם בחנם וכן זה הדין בדנים.

ר' יודן בר מנשיא.

ר' יודן בן נכאי ורבי' ור' יודן בר יצחק, ובמדרשות גם לר' יהודה בר אלפאי קורא ר' יודן ולרבינו הקדוש.

ר' יודן ענחורא. יוחסין ר"ק.

ר' יודן איש צדין בסוף יבמות וקרושין. ר"ק.

ר' יודן קפדקא. יוחסין ר"ק.

יודן ברבי ר' אליעזר אומר משמו, פרש"י יודן היה שמו וגדול בירוה היה, וכל הינא קרו ליה

ברבי לשון חכמה ודורפות.

ר' יודן אבתי של רמי בר יודן.

מר יוחנא: רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא, ואמרי לה לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר בינא.

מר יוחנא: מר יהודה דבי מר יוחנא.

ר' יודנא פ' ערבי מסתים. יוחסין ר"ק.

מר יוחנן בזמן שמואל. יוחסין ר"ק.

רד . ונראה שהיה קר כשהיה זקן ונתקד אלא שבשעת וקנינו היה שותה יין עם כריכס ודברים חמין ודור לנצרותו כראיתא בפרק מי שאחזו ובפ' ת' שרצים בסופו שאומר וקן מולד , וקוי י"י יחלישו נח ויארך הזמן ולא יכלה דבריו אשרו . ג"כ קרה לו דבר גדול עם רב כהנא תלמיד דרב והיה אותו כראיתא בסוף ק"מ , ועשה המשה סדרים שלמים מתלמוד וגמרא ונדה מסדר שהיה לבד וזה נקרא תלמוד ירושלמי .

רבי יוחנן בר אבין .

ר' יוחנן בן אלעזר : אמר רבה בר בר חנא ר' יוחנן בן אלעזר שנכנס אחר ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא , וא"ל ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא אני ראיתי את ר' שמעון בן יוחאי .

ר' יוחנן בן אליקים ור' אלעזר בן פרת שניהם דיינים , והנוסחא האמיתית ר' שמעון בן אליקים בסוף קמא .

ר' יוחנן בן ארוא ור' יוסי בר נהוראי חד אמר וחר שרי אמר ריב"ל מאן דשרי וכו' בזמן ר' יוחנן .

ר' יוחנן בר בריה משם ר' אליעזר במס' סופרי .

ר' יוחנן איש בקעת תורתיו בזמן ר' יוחנן . ד"ק .

יוחנן הקוקא בא לפני רבי פירש רש"י שהיה סופר כמו מחוקק , ור"א על שם עירו חקוקה , וזה בתולדת פסחים וכן פירש הערוך אלו שני הפרשים .

ר' יוחנן בן אחותו של ר' יוסי בר חנינא .

ר' יוחנן דישו בשא קומי ר' פנחס בר חמא בשם ר' סימון .

ר' יוחנן מלחשך פרק הדר ופ' כל נגות ופרש"י לא ידעתי ואשער שהוא ר' יוחנן עצמו ונקרא כן ע"ש כי לחשו לאמו ביום הנפירים . ד"ק .

ר' יוחנן הפרחוי משום ר' יוחנן המכובד .

ר' יוחנן בר מרא .

ר' יוחנן דצפורי .

ר' יוחנן קסקאה קמיה דר' יוסי בר אבין , נ"א ר' יצחק קסקאה , בברכות אמר ימלא פי תהלתך שצריך שיהיה דמה רבית ריקנית בשעת הגברכה .

ר' יוחנן אחיה זמר בריה דרבינא א"ל לרב נתנן בר יצחק בשבת פרק המצניע .

בר יומיה בפ' במה שומעין איתביה הווא מרובן בר יומיה לרבא פרש"י אותו היום בא לבית מדרשו חזלה , ובתרוך פירש וראתו יום נכנס לשוה , פ"א רב אדי היה אביה דר' יעקב כדמסורש בחגיגת

הערך אדם קדוש כר' יוחנן האך נושא עצם הבה שמממא , אלא שהיה שן תלושה בידו . פ' אחר שלא היה עמו אלא כשהולך לבית האבל לתמו , אבל בנות נשואו לו כראיתא בפ' האומר בקדושין . [ואני ש"ש ראיתי במגלת סתרים למר נסים נאון כי היו לו' יוחנן עשרה בנים והתשעה מתו מיחה עצמם והשעירי נפל בתוך יורה גדולה אשר הייתה רוחתה על האש רתיחה חזקה , וחכף שנפל שמה הותך בשרו ולא נשאר רק העצמות ולקח ר' יוחנן אצבע קטנה והיה מנחם האנשים בו ואמרו שנשאר לו בן אחר ושמו רב מתנה , ותקן ומד שלחיהו אל בבל ללמוד עם שמואל והיה חבר רב יודנה .]

ירושלמי כד רמך ר' יוחנן ספק לבנותיו עשו כסברת ריש לקיש ברוך ההוא וכו' , וכן בסוף קדושין בבלי שהיה רוצה שיהיה זעירי חתנו , ונקרא בפ' השוכר ובפרק חלק ובהרבה מקומות בר נשחא , והיו לו תלמידים ער אין חקר וכי נח נפשיה דר' יוחנן היו שם ר' אמי ור' אבא בריה דר' חייא בר אבא , אבל ריש לקיש הנשוי ער אחותו מת קודם לו ובשנה אחת מתו שניהם , והיה לו כמו תלמיד חבר והיה חבר לו' חנינא , ר' יוחנן דלש שאל לבניה ר' חנינא , וריש לקיש מ. דר. מנתתיה מ' פעמים ועיל לפני ר' יוחנן , ור' יוחנן סמך לו' יוסי בר' חנינא ולו' יורא , ור' יוחנן ור' אלפא חברים היו , והיו לו ולר' אלפא סחורה שרצו לעשות ושמע ר' יוחנן מלאך שאמר כי לאחד מהם עומדת השעה תהו ר' יוחנן מן הדרך ונעשה ראש ישיבה כי ר' חנינא היה זקן מאד . ור' יוחנן [היה] בעל בשר וקי מאד שלא היה מניח תפילין כל השנה אלא בערב מסח כמו שמבואר בירושלמי , והרא"ש הביא בפסקי ברכות בפרק מי שמתו וא"כ האמת הוא כמו שפסק הרא"ש בשאלתו שאסור לעשו' חציצה בראש שהיא ביד , וזה כנגד הרשב"א והר"ן שאמרו דברי נבואה בלא טעם , וכן קשה להם מעשרת דור שהקשו בגמרא אך היה דור מניח תפילין אב העשרה הולמתו במקום תפילין , ותרצו מקום יש בראש להניח שני תפילין , ואם היה מותר על המצנפת יהיה מותר על העשרה , ואם היה מותר לכתחלה איך ר' יוחנן לא היה שם מצנפת על ראשו והיה מבטל כמה מצות עשה בכל יום אדם קדוש כמותו ובוראי לא ראו זה המאמר , וכן נראה מתשובה אחת להרשב"א שהיה מסהפק בזה ולא התיר וכן ר' יצחק בר ששת בשאלת קלו' , אל"פ שחשבו דבריהם וחשיב לשאלתו שהיה קשה לו ג"כ עשרת

יוחנן משמיה דר' יונתן וקראו לזון יגרון בגלגלה ועלה לא"י.

ר' יונתן בעי מר' סימאי ויהיה כותב כנס' השוטל במציעא על ענין החסימה, ונראה מהאמוראים הראשונים.

ר' יונתן ור' אביתר שלחו לרב חסרא ובגסין בענין פליגש בגבעה אמר אליהו לר' אביתר כי הקב"ה אימרו יונתן בני אמר קב' ואביתר בני קב' וכו'. ר' יונתן ור' יאשיה בר' מהלוקתו מחכמי הבריתא האחרונים שכבר אמרנו שר' יאשיה זה היה בזמן ר' אלעזר בן סת, ואולי זה חברו של ר' חייא ורבו של שמואל בר' נחמני שכלם היו מבבל, אבל ר' יונתן דפרק השוכר דבשא מר' סימאי שהוא כהן לא היה זה חבר' ר' חייא הגדול כיון שהיו הולכים בבית הקברות בציצית.

ר' יונתן מסר מיליה לר' חייא בר' אבא.

אמר ר' יונתן בן אלעזר אמר ר' יונתן בן עמרם, והוא בזמן רבי ור' חנינא בר' חמא ור' יצחק.

ר' יונתן בר' הילא ירושלמי. ד"ק.

ר' יונתן בן חגי ור' זכריה בשם ר' יצחק בר' מריון.

ר' יונתן בן יוסף בן לקיניא בשא מר"ש בן יוסף בן לקיניא, וכבר ידוע כי ר"ש בן יוסף בן לקיניא היה בימי רבי, ולמד תורה לכן ר"א בן שמעון בן יוחאי ע"ס רבי שצוהו יהם כהני' כדאיתא בבבורות. ר' יונתן בן עכניא ור' יוחנן בן אלעזר הוו יחבי ור' חנינא בר' חמא קמייהו ואלי' בזמן התנאים בזמן רבינו הקדוש.

ר' יונתן בן פלכמאי ור"ש בן זכדי ונסמך אחד מהם מר' יוחנן, ואולי הוא ר' יונתן בן עכניא שאמרו למעלה (צד 146 ב).

ר' יונתן בר' עמרם יהיה ר' ינאי אצלו וכן ר' יוחנן, וזה ר' יונתן הוא תלמיד רבי והוא ענין, ובשנת בצורת נכנס לבית רבי ולא רצה לשינוי שהיה חושש שהיה עם הארץ עד שאמר לו פרנסיו ככלב שלא רצה לנלות שסו כד' שלא יזנה מדברי תורה כדאיתא ברש' בתרא, כ"א ר' נתן בר' עמרם. ר' יונתן בן שאול תלמיד רב, ונראה שהוא אח לר' יוס' בן שאול פ' כל הכלים.

ר' יונתן (כ"י ר' נתן) רבו של שמואל בר' נחמני וזה ר' יונתן (כ"י ר' נתן) חברו של ר' חייא שאמרו לו בבית הקברות דליה לציצית.

ר' יונתן; ר' יוחנן ור' יונתן קימי.

ר' יוססא בן שונם בשם ר' יהושע בן סוכנית, והוא כמו ר' יהושע וסכנין שם מקום.

ר' יוסי ור' יצחק בר' יוסי אקילעו לבי רבא.

עכ"ד, ולא נהירא לי כי זה רב ידי היה בא"י או בצורי דבבל, ועוד כי זמן גדול היה קודם רבא כי בנו הוא מהלמידי ר' יוחנן הגדולים שפיים לר' יוחנן על מעשה דר' אליעזר.

[יונה א"ר וירא גיטין דכ"מ, ע"ז ריד"א, חולין דמג"ב, ברכות דיר"א. יעב"ץ.]

ר' יונה אבהו דר' מני שניהם אך ובנו חסידים גדולים, ור' יונה בשא רחמי ונתא מסרא.

ר' יונה ור' ירמיה תרויהו משמיה דר' יוחנן, ור' יונה ור' ירמיה תלמידי ר' ועירא ואמרי לה ר' יונה ור' ירמיה הלמידי ר' יוחנן.

אמר ר' יונה א"ר וירא בסוף שבת.

דרש ר' יונה אפתחא רבי נשיאה יודע צדיק דין דלים יודע הקב"ה דין זלים, הולב שמונתיו מועפיים וע"ז שהיה המאכל במצוי ג' ימים, וכן שמעתי נוחן לבמהלם זה הולב בגימטריא בהמה כל ב. לבני עורב כמו שאחז"ל בפרק נשרה עורבא בעי בני הוא נתיב לבני עורב אשר יקראו הא בתיוורוי הא באיכמי פירש"י פרחלתן לבנים ושוטאין אותם וכשהן שחורים אחרין אותן, והתוספות אמרו שהם ב' מינים אחד לבן ואחד שחור וכמוכח בפרק אלו תרופות דמרבנה עורב הפסק ומשם כמראה חלם העמוקה מן הצל, וכמעשה דר' אמי עוסק לדברים נראה כרש"י ולכן נפ' א' מאהלות אמרו וכמה תשהה במצוי ר"ל מהכלב ג' ימים מעת לעת חשוב מאכל, ועופות הדגים מעת לעת חשוב מאכל. ותראה על הרמב"ם שפירש שזה אידור העיכול בכלב אולי הוא בבשר המת לבד וכו' וזה לא יתאמה וכו', ור' יונה לא נתן הבל בזה אלא כי הוא שבעי מצד המדה השחורה שבו. ובסוף פ' שור שננה לא יגול אדם כלב רע בתוך ביתו משום ולא חשים ירמיה בביתך, ובסוף פ' מרובה לא יגול כלב אלא קשור בשלשלת ושגורם שיטה שחשלקי מישוראל ושוכן דמים, תניא ר' אליעזר אומר המנוול כלב מגדול חור ליהות בארור, ובסוף שבת אמר רב מארי אין נותנין לכלב לאכול אלא משא אודניה ותוסרא אבריה, וה"מ בדברא אבל במתא לא מסים דאתי למסוך אם אין הכלב שלו שאם שלו הוא מוותריו עליך.

ר' יונה ביצרא ורבנן, במדרש לפעמים אומר ר' יונה בן צריה והכל אחד.

ר' יונה בר' תולפא, רבא ברק ליה גירא לשדושו ר"ל כשהיה צד חולין פ"ג.

ר' יונתן; רב ר' יונתן אמרי הלכה לפני ר'

בלמדנו, ונראה הפך זה כפ"ק דקדושין מנין לוקן שלא ישריח, אבל כפי פ' רב אחא גאון יבא במוזב שאמר שיכרח שיקומו ואמלו הוקנים דהוא אבוי ירב ידא לכבי שיקומו מפניו מפני כבוד התורה ורבה שדר שליחא ורב מחזק בגנאי וכו', והש"י פירש עוד שני פירושים לזה כפ"ק דקדושין.

ר' יוסי בן זמורה בתו נשואה לכן רכיני הקדוש, ואמר ר' יצחק בן חלקיה שהיה ר' יצחק נפחא אני ראיתי לה' יוסי בן זימרא וקן מושב בשיבה ונמל רשות להחיר בכורות. [הוא אחרית התנאים וראשית האמוראים. ד"ק.]

אמר ר' יוסי בר חייה משום יהושע דסכנין בשם ר' לוי בריקרא רבה פ' אמור. ואולי זה אינו רבי יוסי בר חייה אלא רב יוסף בר חייה.

יוסי בר חנין בשם מר' אבהו. ר' יוסי בר חנינא בש" שור שנגח דיינא הוא, ואמר ר' יוחנן כי ר' יוסי. נחית לעמקא דדינא, וכבר אמרנו כי סמנו ר' יוחנן וידיה זה בן ר' חנינא בר המא ומתו בניו, וסתם עלה במעריבה הוא ר' יוסי בר חנינא.

ר' יוסי בר חינאי כבר כתבנוהו, אחיבה ר' יוסי בר חנינא לר' יוחנן, ורב יצחק אשכחיה לר' אבהו ואמר לו מאר דשמעתא ר' יוסי בר חנינא שאמר תקנת אושא, הדיה ניד ואמר עליו רב כחזק שיורה הוראה.

ר' יוסי בריה דריב"ל ואליהו זה חתן הנשיא בפרק ואלו מרפוח. אמר ר' יוסי אמר ר' יעקב בר ארא.

ר' יוסי דמן יודקת חסיד גדול והיה לפניו ר' יוסי בר אבין. [ונקרא מקומו בא"י אבו אל מענשי. ר"ק.]

ר' יוסי הכהן א"ל ר' אבא הכהן תמיה אני אם קבל ר"י תשובת ר"ל, אמר ר' יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של ר' יוסי בר חנינא.

ר' יוסי הדיבוס ור' יוסף המדחוי אומר משמו. רב יוסי מדחוי ורב הונא צמוראה ורב זעורי.

[כ"א עירא] משפיר כנסיו' ואבוי לפני ר' יוחי' הנשיא וכבר אמרנו למע' (27 ב 1) שזה אינו רבינו הקדוש.

יוסי מוקי שבי שמצא עושר מפני שכבר השתטת פרק כל כתבי. [ר"ל יוסף מוקי שבי.]

ר' יוסי בר ממל הייא [ר"ק ד' יוסי ממלתייא] כי דמך סליק ר' יוחנן לנמול לו חסד ור' יצחק פסקאה

עמי, וא א"ל יצחק פסקאה לעושה החסד מן קדם אילין אריותא את פתח פוסך ואו א"ל לספרן שלא

יחוש לזה, ואמר גדולה סילוקן של צדיקין מדרבין בהס"ק ומן קללות שבה נאמר וירד גלאים ובה

ר' יוסטא בן יהודה פ' הבית והעליה. ד"ק. יוספני תלמיד רשב"ל. ד"ק.

ר' יוסי: א"ר יוסי בר אבא א"ר מנחם א"ר אמי, אמר ר' יוסי בר אבא לרב ששת, והוא אמר

ששנה לרב ששת ולפולו של ר' חייא לא הבין רב, אמר ר' יוסי בר אבא אמר רב והוא בומן רב ששת

ורבא בר ירמיה ובר עוקבא. ר' יוסי בר אבהו אמר לרב ששת.

ר' יוסי בר אבין אמר לה' רימיה. הרי אמוראי במערבא, ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בן זבדא, ר'

יוסי בר אבין ור' יוסי בר חנינאי ור' יוסי בן לקינאי בומן רבי.

ר' יוסי בן אגרא: אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן אגרא, ויש נוסחא ר' יוסי איש כפר זמרא ור'

יוחנן אומר משמו. ר' יוסי בר אלעזר בר' שמעון בן יוחאי ואסמכיה רבי ולמדו ר' שמעון בן יוחאי, והיה גדול כאבותיו

וזלתי כי לא היה בצער מעשה כאבותיו ולא קביר עמיהם, ועליו ועל רבו נאמר פרי צדיק עץ חיים

הוא ר' יוסי בר חנינא. וישנה נפשות חנם כי היה הולך אחר זוהת בראשונה פ' השומר את הפועלים.

ר' יוסי בן אליקים העיר קהלה קדישא הסומך גאולה לתפלה ונראה שהוא אחיו של ר'

שמעון בן אליקים שהיה בומן ר' יוחנן. ר' יוסי האריך, כל מקום שהיה שם ר' יוסי

האריך היה שם רבינו הקדוש א"ל שלא היה נפרד ממנו, כי בכל מקום שהיה שם כמאל שם כבוד

השכינה בואלה שמות רבה, ונ"א ר' אסי האריך וכבר פתשנוהו.

ר' יוסי בר גימרא לפני ר' מונא. ד"ק. [יחנן כי הוא ר' יצחק בר נפחא הנוכר להלן. המשיך.]

ר' יוסי גילאה אילקע לאתריה דר' יוסי בר חינאי שולל שורגא ואיקבר ר' יוסי בר חנינא.

אמר ר' יוסי בר דוסאי כל שנשבע להחזיק בערב שבת דרו זו שבעת שוא שמקצת ערב שבת

נשבת ומקצת ע"פ כיום טוב. אבא יוסי בן דוסי ורבנן פליגי, כמה ספסלי

תרוספו יום שימנו לה' אלעזר בן עזריה, ובפ' אלו מרישות רב יוסף בן דוסא פליג בתולעת הריאה,

ובפרק ג' שאכלו אמר ר' יוחנן פליגי בה אבא יוסי בן דוסאי ורבנן השוב והמשיב צריכה מלכות וק

בסוף התבלה. ר' יוסי בן זבדא ור' יוסי בר אבין בר מלווקתו

בידשלים בומן ר' רימיה ור' אבא הכהן בר פפא בא לפניו יוסף יושב בסתר כדי שלא יעמדו מפניו

ואמר לו שלא יסתר כדי שיקומו מפניו כל זה

רש"י וכן רשב"ם חשש על רש"י, ובכל המקומות
כל ר"י הם החורים בכובעים חוץ מכאן שהוא סובר
שאין חשש איסור לשאול כי אם באוב וידיעני גם
הרמב"ן למד ונזכר עליו.

רב יוסף בר ג'ישי מיא אמר לר' אבהו .

רב יוסף בר חייה כבר אמרנו שהוא רב יוסף
חסם בכל התלמוד, וביקרא רבה פרשת אמור ר'
יוסי בר חייה .

רב יוסף בר חמא אביו של רבא חבר אביו ב'פ'
אלו שריפות, ובפרק יש נחליץ יש הלכות רבות
ששלח ר' אבא לר' יוסף בר חמא וכן נזכר בפרק
יום הכפורים, א"ל יוסף בר חמא אמר רב ששה .
רב יוסף בריה דרב יהושע הלש ואיהניגדי ,
וכשהקיץ אמר עלם הפוך ראיתי וכו' ב'פ' אלו
עוברין ובפרק השותפות ובר"ה, ואולי זה בן רב
יהושע בר אדי .

ר' יוסף בן יהושע אמר ר' יוחנן משמו ואולי
הוא תנא או ר' ריב"ל פ' אלו שריפות .

אמר ר' יוסף בר מניומא אמר רב נחמן בומן רב
יהודה ורב יוסף, קבל מרב נחמן .

רב יוסף בריה דרב מנשיין מדול היה תלמיד רב
ושמואל אמר לו מה רב אומר, אבל ב'פ' מי
שאהוו שלח לשמואל למדנו רבינו, ואשתו באה
לפני רב יוסף ב'פ' אע"פ .

רב יוסף בריה דרב חנוניא בעא מרב יהודה
בסוף מגילת התענית .

רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה רב פפא .

רב יוסף צדנאה [ד"ק ציר נאה] בומן רב נחמן
בר יצחק .

רב יוסף בריה דרבא שאמר אביו עליו חכים יוסף
ברי בפרשת כר' יוחנן ובנו נקרא ר' ימא .

רב יוסף בריה דרבה, וא"ל לרבה שאלתי את רב
יוסף והוא אחוי שהיה נשוי למד לפני רב יוסף
שש שנים ב'פ' אע"פ ליהה מכתובאי, ויש נכתובאי
בריה דרבא וכבר כתבנוהו וזה מה קדם רב יוסף,
א"ל רב יוסף בריה דרבא אבך במאי היה והיה א"ל
בציצית פ' כל כתבי .

רב יוסף הני רבא ובר פלוגתיה והוא רבי של
רנה בפרש, אבל אביו רב המובהק הוא רבא דדורו
שנלו בביתו והיה כמו תלמיד חבר לרב יוסף,
אע"פ שבפ"ק דקדושין קרא לרב יוסף רבו המובהק
לקים מסניו, ונקרא יוסף בר חייה, יתיב רב יוסף
קמיה דרב הונא רבו, רבא ורב יוסף הוו נפום
בריתא ולמד לפני רב הונא ור' יהודה . והיא רב
יוסף כגי מהיר חזלה ושכח תלמודו כמו שקרא
לרבי ואביו החזירו לפניו, והיינו דאמר רב יוסף

נאמר ההפלה, ובמלוקן של צריקין נאמר הנני
יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא .

ר' יוסי מעונאה פ' פסוק שמשו זאת הכהנים
על הנשיא ואיקפר פרשת והצא דינה בב"ד . ר"ק .
ר' יוסי בן מהוראי : שאל ריב"ל את ר' יוחנן
משום ר' יוסי בן מהוראי מ"ש דלוי וחבריו רבי
יוחנן בן ארוא ופרש"י ב'פ' המסקר שהיה ר' יוסי
בן מהוראי רבו של ר' יוחנן .

ר' יוסי מנהדריל נראה שהיה בומן רבא .
ר' יוסי בר נסייאן [ד"ק אשיין] משחזי בלשון
חכמה נגמ' רעיונין ונגמ' דע"ז נראה שהוא תנא
ונרא' שה' בומן רבי או ר' יוחנן, ובפ"ק דביצ' נרא'
שהוא אמורא בומן ר' יודא בכיסי הדס, ובמנדר'
תנאי ר' יוסי בר יאסיין ור' יהודה הנחתום אמר .
ר' יוסי בר נתן מחזי בסוף ברכות שהוא בעא
מ"ר חייה בר אשי תלמיד רב, נ"א רב אשי בר נתן .
אבא יוסי בן סימאי בומן רבי בסוף יבמות, נ"א
יוסי בר משיחין, ובפ' כל כתבי שהיה מסוכנה על
מסמן המלך בצפורי ונפל אש בשבת ונעשה לו נס
וירדו גשמים וכנהו . והוא תנא דביריאה .

ר' יוסי בן פטרוס וזכר בן לוי וריב"ל קרא כל
אחד מסוק בשעת סילוקן מן העולם להראות להם
מתן שבתם לעולם הבא ושישמחו . הא' קרא על
זאת יתפלל כל חסיד וכו' , והב' קרא מה רב טובך
אשר צפתה ליראין וגו' , והג' קרא כי בו ישמח
לבנה וזה נכתוב בסוף ואלה שמות רבה ובירושלמי .
יוסי איש ציפורי א"ש חסיד ונגלה רוח אחד
שהיה שולש על המעיין ועשקו כולי ביקרא רבה,
ובמדרש תלים ישלח עורך מקרש וכו' ובלמדנו
פ' קדושים .

ר' יוסי דמן קטר .

ר' יוסי בן קצרתא [ב"ק קציריא] ור' יוחנן
אומר משמו .

א"ל יוסי בן שאול אמר רבי והוא תלמיד רבי,
בבא ר' יוסי בן שאול מר' .

אמר ר' יוסנא אמר ר' אמי .

ר' יוסף בר אבא בומן רב . ד"ק .

[ר' יוסף בר אבין הוא ר' יוסי בר אבין הנזכר
לפעליה המעריך .]

רב יוסף בר ארא . ד"ק .

יוסף איש הוצל : אמר רב משום ר' יוסף איש
הוצל תנא, הוא יוסף הנבלי הוא יוסף איש הוצל
פ"ב רובחים הוא תנא דביריאה, ונפסחים אמר
יוסף איש הוצל סנן שאין שואלין ככדלים שנאמר
הייתי עם י"א אלהין וכו' רש"י נכאן שהם
בצלי איב, והרמב"ן נשאלה הארשתה תפש על

רב יחזקאל אביו של רב יהודה סתם ושל רמי בר יחזקאל, וכן פרש"י בתהלת כתובות וזיה קורא על עצמו בפרק דיו ברוקין בסגנון דרב תבואות בנה שור הוא יוסף, והוא מארי דזישיא והוא דרין השעה שאמרי ליה נלאי ר"ל חוים בנוכחי' שימלך שתי שנים לבר, וכשאמרו לו שימלך לא רצה ואז מלך אביו כ"ב שנים ואחריו מלך ב' שנים כדאיחא בטוף ברכות, ובסוף הוריות אוסר שמלך שתי שנים וחצי והיו לו ג' דברים כמה שאמר אין חידים חיים איסתיניס ורצין ורחמן כדאיחא בפסחים חזיה עניו מאד כמו רבי בסוף טושה, ובפ"ק דתולין אמר רב יוסף בר חייה אגא מרב יהודה במירנא דאפילו ספקי דגברי גרים פרש"י הוא רב יוסף סתם בכל התלמוד וסתם גברי אמרי בפום כדאיחא הוא רב יוסף ונה רבם גבירי. וזה רב יוסף היה יותר מס' שנה כי בסוף מ"ק עבר יומא שבא לרבנן ואמר ליה אביי נהי רנפק מכת דשני סגרת דיומי מי נפק, כי מי שדלה וכו'. ביום ג' הוא כרת, ומה שלא אמר מכת דבנים פירש התוספות בפרק במה מדליקין שהיו בני גדולים ואינם מתים בעון אביהם, ובפרק השוכר רב יוסף הוציאה ס' יום וקראו לא ימוש מפך ועוד מאה תעניות ואמרו לו מפי ורעך ועוד מאה אחרים ואמרו לו ומפי ורעך ורעך אמר מכאן ואילך אין צריך שנהורה חיות ללומדיה אמר ל"י מצדה ועד עולם.

ונראה שיועיל תפלת האב לבנו ולורשו כמו אביהם אבניו שהיו ורעו חכמים כמו שחמציא קאלה החכמים בני רב יוסף, וכבר אמרנו שהיה בקי בתרגום אבל הוא לא עשאו וא"ר יוסף שהסומי' אינם שבעין שנאמר טוב מראה עינים מהלך נפש בענין הדמן דיומא ובפסחים מאן אמר הנהיה ברב ששת, וכן רבי יוסף כי שניהם נסתמו לפני שנהגו כרב שמודותיו בענהו וזאת היה בוכן רב כשמצא רב הונא בשיראי ואמר שחתקים ברכת רב והיה אז רב די' בפ' בני העיר.

[יוסף שירא נכסא ב"ב ברלמור בפ"ט ובר"פ סי' שהוציאהו והוא דאי שירא ממש וכן יונתן שירא שילחי יבמות לכן אצ"ל מ"ש רש"י אצל יונתן זה. ונראה שהם הם שידין יהוראן שנוכרו בס' הל"מ. יעב"ץ.]

רב יוסף בריה דרב שמעיה אמר לרב ספא. רב יוסף רב שמואל בני רבה בב' דנה ומר יהודה פלגאה.

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי ואולי הוא אביו מרב יצחק בר יוסף תלמיד ר' יוחנן. א"ר יוסתאי בר מתוך א"ר יונתן פ' שבויל יום.

רב יוסף שירא נכסא ב"ב ברלמור בפ"ט ובר"פ סי' שהוציאהו והוא דאי שירא ממש וכן יונתן שירא שילחי יבמות לכן אצ"ל מ"ש רש"י אצל יונתן זה. ונראה שהם הם שידין יהוראן שנוכרו בס' הל"מ. יעב"ץ.]

רב יוסף בריה דרב שמעיה אמר לרב ספא. רב יוסף רב שמואל בני רבה בב' דנה ומר יהודה פלגאה.

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי ואולי הוא אביו מרב יצחק בר יוסף תלמיד ר' יוחנן. א"ר יוסתאי בר מתוך א"ר יונתן פ' שבויל יום.

לא שמעי לי הא מלחא כדאיחא בפ' אין בין מודר הגאה, וכן פרש"י בתהלת כתובות וזיה קורא על עצמו בפרק דיו ברוקין בסגנון דרב תבואות בנה שור הוא יוסף, והוא מארי דזישיא והוא דרין השעה שאמרי ליה נלאי ר"ל חוים בנוכחי' שימלך שתי שנים לבר, וכשאמרו לו שימלך לא רצה ואז מלך אביו כ"ב שנים ואחריו מלך ב' שנים כדאיחא בטוף ברכות, ובסוף הוריות אוסר שמלך שתי שנים וחצי והיו לו ג' דברים כמה שאמר אין חידים חיים איסתיניס ורצין ורחמן כדאיחא בפסחים חזיה עניו מאד כמו רבי בסוף טושה, ובפ"ק דתולין אמר רב יוסף בר חייה אגא מרב יהודה במירנא דאפילו ספקי דגברי גרים פרש"י הוא רב יוסף סתם בכל התלמוד וסתם גברי אמרי בפום כדאיחא הוא רב יוסף ונה רבם גבירי. וזה רב יוסף היה יותר מס' שנה כי בסוף מ"ק עבר יומא שבא לרבנן ואמר ליה אביי נהי רנפק מכת דשני סגרת דיומי מי נפק, כי מי שדלה וכו'. ביום ג' הוא כרת, ומה שלא אמר מכת דבנים פירש התוספות בפרק במה מדליקין שהיו בני גדולים ואינם מתים בעון אביהם, ובפרק השוכר רב יוסף הוציאה ס' יום וקראו לא ימוש מפך ועוד מאה תעניות ואמרו לו מפי ורעך ועוד מאה אחרים ואמרו לו ומפי ורעך ורעך אמר מכאן ואילך אין צריך שנהורה חיות ללומדיה אמר ל"י מצדה ועד עולם.

ונראה שיועיל תפלת האב לבנו ולורשו כמו אביהם אבניו שהיו ורעו חכמים כמו שחמציא קאלה החכמים בני רב יוסף, וכבר אמרנו שהיה בקי בתרגום אבל הוא לא עשאו וא"ר יוסף שהסומי' אינם שבעין שנאמר טוב מראה עינים מהלך נפש בענין הדמן דיומא ובפסחים מאן אמר הנהיה ברב ששת, וכן רבי יוסף כי שניהם נסתמו לפני שנהגו כרב שמודותיו בענהו וזאת היה בוכן רב כשמצא רב הונא בשיראי ואמר שחתקים ברכת רב והיה אז רב די' בפ' בני העיר.

[יוסף שירא נכסא ב"ב ברלמור בפ"ט ובר"פ סי' שהוציאהו והוא דאי שירא ממש וכן יונתן שירא שילחי יבמות לכן אצ"ל מ"ש רש"י אצל יונתן זה. ונראה שהם הם שידין יהוראן שנוכרו בס' הל"מ. יעב"ץ.]

רב יוסף בריה דרב שמעיה אמר לרב ספא. רב יוסף רב שמואל בני רבה בב' דנה ומר יהודה פלגאה.

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי ואולי הוא אביו מרב יצחק בר יוסף תלמיד ר' יוחנן. א"ר יוסתאי בר מתוך א"ר יונתן פ' שבויל יום.

רב יוסף שירא נכסא ב"ב ברלמור בפ"ט ובר"פ סי' שהוציאהו והוא דאי שירא ממש וכן יונתן שירא שילחי יבמות לכן אצ"ל מ"ש רש"י אצל יונתן זה. ונראה שהם הם שידין יהוראן שנוכרו בס' הל"מ. יעב"ץ.]

רב יוסף בריה דרב שמעיה אמר לרב ספא. רב יוסף רב שמואל בני רבה בב' דנה ומר יהודה פלגאה.

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי ואולי הוא אביו מרב יצחק בר יוסף תלמיד ר' יוחנן. א"ר יוסתאי בר מתוך א"ר יונתן פ' שבויל יום.

רב יוסף שירא נכסא ב"ב ברלמור בפ"ט ובר"פ סי' שהוציאהו והוא דאי שירא ממש וכן יונתן שירא שילחי יבמות לכן אצ"ל מ"ש רש"י אצל יונתן זה. ונראה שהם הם שידין יהוראן שנוכרו בס' הל"מ. יעב"ץ.]

רב יוסף בריה דרב שמעיה אמר לרב ספא. רב יוסף רב שמואל בני רבה בב' דנה ומר יהודה פלגאה.

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי ואולי הוא אביו מרב יצחק בר יוסף תלמיד ר' יוחנן. א"ר יוסתאי בר מתוך א"ר יונתן פ' שבויל יום.

(1) נראה שהוא סבא דיהוראן שמשום וכן רב יוסף דהנבר לחלן וכו' בזה"ל. יעב"ץ.

ספר יחזקין

ר' ינאי, וזה ר' ינאי חזקן יהודה בר חייא שמת בימי, בכתיבת שאלמלא יהודה קיים לא נפל שטרו ויהי שנגנה שויצא מלפני השמים, ובג"ש מיבמות שקל' ר' ינאי ועישר ע"פ הארים שיביא לו בע"ש סמוך להשיבה, אחא לקמיה דר' חייא א"ל שפר עבדה וכתבי למען תלמד תלמד ליראה י"י כל הוימי ותניא כל הדימים אלו שבתות וי"ט, מזה נראה נ"כ כי ר' חייא גדול ממנו ור' חייא אינו במשנה כל"ש ר' ינאי, ובג"ש כירה אמר ר' הנחום אמר ר' יחזקן אמר ר' ינאי אמר רבי, ובירודא כי הוא ראש האמוראים ויהיה כמו תנא וסליג, והוא מפרש וירבה משיות וברייתא וכן בפרק המקבל ובפרק השוטר במד"טא.

ר' ינאי בריה דר' שמואל בר ינאי.
 ר' יעקב וכל חברותא דר' יוחנן. ר' יעקב אמר ר' יוחנן ונראה כי סתם ר' יעקב הוא ר' יעקב בר אדי.

ר' יעקב בר אבא אמר לאבאי, אמר ר' יעקב אמר רב חסדא הווא אה לר' נתן בר אבא, ר' יעקב בר אבא בשם ר' חייא בר אבא, תרנמה ר' יעקב בר אבא קמיה דרב, [ונראה הנוסחה לפני רבא.]

ר' יעקב בר אבאי בשם ר' הונא דציפורי.
 א"ר יעקב בר אדא (I) אמר ר' יהושע בן לוי,
 אמר ר' יוסי אמר ר' יעקב בר אדא.

אמר ר' ורוא אמש נראה לי בחלום ר' יוסי בר חנינא הווא אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל ר' ינאי ור' ינאי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל ר' חייא ומסאן נראה ג"כ שהוא אמורא, ובמשנת הרמב"ד לא היה שמואל ור' יוחנן ור' אשעיא ור' ינאי מביא דינו של רבי, אבל לוי ור' ביסא ור' חמא בנו ידעוהו אביו של ר' אשעיא ור' ישימאל בר' יוסי ור' יוסי בן לקינא, וא"כ רב גדול ממנו כי רב מבי"ד של רבי כדאינא בסנהדרין, וכבר ראינו כי הוא שלשי לר' חייא ואין יהיה חנא? וזכר כתבתי בתנאים כי ר' ינאי האמורא במשנה היו לו בנים תנאים ח"ח הלמדי ר' מאיר, ובסוף פרק חזקת הבתים חזקן אילן שלו שהיה נושף לר"ה משרום התוקשטו וקשטו, קשטו עצמן ואח"כ קשטו אחרים, ובפרק חמלא השוטר ר' חנינא ור' ינאי חולקין אפ' הלכה כר' יהודה, וכן בבבא בתרא א"ל ר' ינאי אבוחסיה דר' שמלא וגשסיה לר' יהוד' נשיאה בן רבי האמורא, אמר ר' יוחנן א"ר ינאי.
 [ניאי אינש ולא מעלי כשרש' סו"מ. יעב"ץ.]
 ר' ינאי בנו של רב יוסקו בנו של רבא אמר לרב כהנא, אמר ר' ינאי משמיה דאבי.
 ר' ינאי בנו של ר' שמעון ברבי.
 ר' ינאי בריה דר' אמי אקלע לבי יהודה בריה דר"ש בן לוי והוא היה כהן כי ר' אמי היה כהן, אמר ר' ינאי אמר ר' יצחק.
 ר' ינאי בר ישימאל הלך על גביה י"י שמעון בן יודן ורבנן אמר לחו' ר' שמעון בן יודן אמר רש לקיש טשום ר' חנינא, ר' ינאי בר ישימאל בשם רביה ינאי, אמר רבי משום ר' ינאי בר ישימאל.

רב יעקב בריה דרב אחא בר יעקב (2) ושניה' למדו לפני אביו, ורב אחא היה חסיד וצדיק מלמד בנסים שדורג המוקים שהיה גביה מררשו של אביו, והוא קרא קודם עם רב הונא ר"ל רב אחא וזכה לבנים ולא אישקו כמו חבריו מפרקה דרב הונא, אמר ר' יעקב בר אחא אמר רב אסי.

ר' יעקב בר אחא כבר ונראה ופחה נוסף שד, אמר רב יעקב בר אחא אמר ר' ורוא, ר' וירא ור' שמעון הוו יתבי א"ל חד לחבריה ניקום לפני ר' יעקב בר אחא וזהו הדיל חשאן, זה אמר דהוא בר אוריין, א"ל ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא.
 ר' יעקב אבהו דרב אחא בר יעקב, מתקף לה רב יעקב אבהו ר' אחא בר יעקב. אמר ר' יעקב לדידי מפרשא מילה דרב.

ר' יעקב בר אדי הלמד מובאח לר' יוחנן וקורא לו ר' יוחנן בר אדי חברתי, אמר ר' יעקב בר אדי א"ר יהושע בן לוי, א"ל ר' וירא לר' יעקב בר אדי, אמר ר' יעקב בר אדי אמר ר' יוחנן אמא שמעיה סו' יוחנן.

ר' יעקב בר גיורי משמיה דר' יוחנן, נ"א ר' יעקב בר יצחק בר גיורי.
 ר' יעקב בן דוסאי.

ר' יעקב רומאחא בנ' סדר עניניה ירושלמי.
 רב יעקב בר זבדי ור' אלטא ור' שמעון בר אבא, ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו.
 ר' יעקב חרינא נ"א חריבא, והוא בשם מרב חסדא מ' לא יחפור, והשרק גזרם ר' יעקב דהייבא והוא שם מקום כמו דיאייב.

(1) בר"ק רבי יעקב בר אדא בוסן ר"ל. ע"כ. ועל זה העיר הירש"ף בח"ל 2 לא ידעו, אמנם נמצא בדבא מרב סנהדרין וס"ב. המערך.
 (2) ובס"ג דמ"כ רבי יעקב בר אחא סתמא אילי חוה וח. יעב"ץ.

אמר ר' ינאי בריה דר' ינאי סבא משמיה דר' ינאי רבה.
 ר' ינאי קסודאחא לפני רב הונא. ד"ק.

ר' יעקב בריה רבת שמואל . מתקין ליה רבי יעקב על רבוי רבא .

ר' יעקב בר תחליפא אמר לר' אבהו ואולי הוא אח לר' ירמיה .

ישת אבהו לר' בנימין בר ישת הלמיד רר' יוחנן . ר' יצחק סתם הוא בופן ר' יוחנן ורב נחמן והוא מהראשונים והוא היה יתיב עם ר' אמי בביתו של ר' יצחק נפחא , וזה ירד לבבל שהיה עם רב נחמן בביתו והוא נתן ברכה לרב נחמן אילן אילן במה אברכך וכו' , בתחלת חגיגות נאמר יעקב אבינו לא מת אבל ר' יצחק נפחא היה בארץ ישראל , אבל מצינו ורש ר' יצחק נפחא אפיתחא ורש גלותא בסוף פרק הכלים וחמיה לי מי נתן ראש גולה באי? וכבר אמרתי כי לשעמים קורא לראש גולה נשיא כמו רב נחמן חתן הנשיא .

ר' יצחק תנא דבריהא עם ר' ישמעאל . ר' יצחק בר אבא בר כהנא חני תנא קמיה , ויזיב ר' ירמיה ור' יצחק בר אבא ויחיב אביי קמיהו והוא תלמיד רב עם רבינו חננאל .

רב יצחק בר אבדימי בפרק כל הבשר , כי סליק ר' אלעזר אשכחיה לעירי אל' אימא תנא דאתנייא לרב כהל אוחזי לרב יצחק בר אבדימי , התוספות וכן בפרק המוכר את הספינה אימא תנא דאתנייא לרב מדות אחוי ליה לרב יצחק בר אבדימי , ורב יצחק בר אבדימי היה רבו של רב (כ"י רבא) כדאמר ברש יבמות ובר"ם אלו הנסרפין אמר רבא אמר לי רב יצחק בר אבדימי אחיא המא היה האדן יתכן ורב יצחק בר אבדימי שהיה רבו של רב שהיה חי עד רבא וחלא ביום שמת רב יתרה שהיה תלמידו של רב נולד רבא , וגרס החם רבינו שמואל אימא תנא דאתנייא רב מדות פי' ששנה לו רב מדות , וקשה לרבינו תם והכא בשמעתין איך שייך לומר קן דקאמר אני לא שניתי לו , ומיהו יש לפרש לו כמו ממתו כמו תלמיד ורבי צדיק לו , אבל הא דקאמר ומתוך לפילו של ר' יחיאל שנה לו כהל סתם לא אתי ששיר , ואומר ר"ז רשנים היו אחד בימי רבינו הקדוש דאמר בפרק ליה דאמר ר' יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המדרש ואתני יכול להיות רבו של רב . וקצת קשה דאם רב יצחק בר אבדימי דהמוכר את הספינה היה רבו של רב הדין קאמר ליה ר' אלעזר סתם הא אתמר עלה אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן וחלא ר' יוחנן שהיה רבו של ר' אבהו היה קורא לרב רבינו כדאיתא בפרק אלו סרסות ע"כ , וזה אינו קשה שאע"פ שהביאו לו ר' אלעזר מהאחרונים חיקשי ליה ג"כ כי ר' אלעזר ועירי היו זקנים יותר מר'

ר' יעקב בר חנינא . ר' אחא מכשיר משום ר' יעקב בר חנינא .

ר' יעקב בריה רבת יעקב בר אדי , אל' ר' וירא אקף אסולמא רצור ובעא מיניה מר' יעקב בר אדי זקן , וזה ר' יעקב גול עם ר' יעקב בר אדי וקנו שהיה בן בתו כדאיתא בסוף סוטה .

ר' יעקב איש כפר גרוריא (ז) [ר"ק נבוריא] הורה בצור על רגים ששעוניה שחיטה ועל בן הנכחיה שיטול בשבת ועל שניהם הלוקה אותו ר' חני שלא הורה כן בפ' ואח תקת בלמורני , ויש נוס' ר' יעקב בר חסדא בפ' המספדי , וא"כ היו לו ח' בנים לרב חסדא .

ר' יעקב וכפר חנן . רב יעקב מנדר פקוד משמיה דרבינא והוא בומן רב הונא בריה רוב יהושע , ויחיב קמיה דרבינא ואמר משמיה רוב הונא בריה רוב יהושע וכן יש ברור השני מהראשונים גאון שמו ר' יעקב מנדר פקוד .

ר' יעקב אבוי של רב נחמן בר יעקב והוא רב נחמן סתם , אמר רב נחמן חני אבא על אבוי קאמר תחא כוסר דשמואל ר"ל ר' יעקב בר אחא גרול הדור עם ר' יעקב והוא מרבנן ור' יעקב שמיה , רב יהודה ור' ירמיה ד.ו יתבי קמיה רר' יעקב .

ר' יעקב בר נחמני אמר שמואל . ר' יעקב בר נפתלי משמיה דרבינא . ר' יעקב בר סי ר' ור' יעקב עומסייא בירושלמי . ד"ק . יעקב בן קורשאי בומן תשב"ג ור"ם ור' נתן בחוריה , והוא עשה שלא יתבייש רשב"ג מר"ם , וביחושלמי הוא רבו של רבינו הקדוש .

יעקב קרחה בפ' אליעזר רתולין , ונס' כיצד משתתפין אמר אביי הא רתני יעקב קרחה .

(1) במדרש קהל' על פסוק ומתא אי מר סוטה את האש' ודוש שם פסוק איש טוב ימלט ממנה תוהמא ילכד בה במינות , ואומר שם טוב זה ר' אליעזר תוהמא זה יעקב איש כפר נבוריא , וירא לפי זה חסדוש כי זה יעקב איש כפר נבוריא היה סין . ובאמת בראה בן סוחראדיוו שהיה לועג על דברי חכמים חזרה על דגש שפעולס שחיטה , אך כמה שאוכר המדרש וסובר זה רבי אליעזר ותוהמא זה יעקב איש כפר נבוריא העבדי אותו אל' ר' אליעזר נראה שרומ על מעשה ר' אליעזר הנרול שנתנס למיטה (המובא בע"ז בבליה ובירושלמי ובמדרש ספרי הירושא שחם לי יעקב איש כפר סכניא בשם ישו המוצר על לא תמא אתנן וזהו ומחר כלב חא"ב יתכן שיש כאן פ"ס במדרש קהלת זצ"ל יעקב איש כפר סכניא תחת נבוריא , או אולי נבוריא וסכניא הוא אותו וצריך לחפש ברב . רג"ב .

ר' יצחק בר גיורא ואמר לה ר' שמעון גיורא וכבר ידעת מי הוא גיורא .

ר' יצחק בר חייה מורש שמואל . ד"ק .

ר' יצחק בר חיטא בשם ר' אמי .

ר' יצחק בן חלוב היה שולח ר' אמי הדיין לפניו שיורה הוא בפרק נתי הנהה .

אמר ר' יצחק בר חיטא אמר רב הונא .

[רבי יצחק הקולא ורבי יצחק בן שבילא , עיין להלן ר' יצחק נפתחא . המעיין .]

רב יצחק בריה דרב יהודה והוא אבי אבהו של תומא אשת אביי , והה נינו של רב יוחנא אבוי של רב יהודה סתם , רב יצחק בריה דרב יהודה ורב אחא בר רב הונא ורב שמואל בריה דרבה בר רב הונא חגי שבוועת בי רבה ופנע בהם רב כהנא . ר' יצחק בר יוסי איקלע לבי רבא .

רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הווא יצחק סומקא , ובפרק חלק שנעשה לו נס וניצול בענין הלוחש על המוכח , והוא קבל מר' יוחנן ורבו הלכותיו משם ר' יוחנן בתלמוד אבל לא סמך התלמוד עליו כמו בר' אבין שהיה כל יום עם ר' יוחנן , ובזוהר ר"ל אם אמר ר' יוחנן הלכה דחור ממנה ליום האחר היה סם ר' אבין הדיק והיה מצוי כל שעה כמו ר' חייה בר אבא וזה אויל בטר ר' ירמיה .

ר' יצחק בר יעקב בר גיורא בשם ר' יוחנן ובזמן רבין .

ר' יצחק הכהן . ד"ק .

ר' יצחק בן לוי פ"ק דיוסא . ד"ק .

ר' יצחק בר מריון .

רב יצחק בריה דרב משרשיא איקלע לבי רב אשי ודיה אדם חשוב לפני דגוים .

רב יצחק אבהו דרב נחמן בר יצחק .

ר' יצחק בר נחמני בעא מרבי"ל , אמר ר' יצחק בר נחמני אמר ר' אושעיא , אמר ר' יצחק בר נחמני לדידי מפרשא לי מר' יוחנן ונראה שהיה אחי מר שמואל בר נחמני כי הוא היה תולק עמו .

ר' יצחק בר נחמני ואמר לה שמואל בר נחמני חד עמיה ומנר ר' יצחק בן פוי , בעא ר' יצחק (בב"ל יחזשע) בר נחמני מרבי"ל , א"ר יצחק בר נחמני א"ר אושעיא ואמר לדידי מפרשא מר' אליעזר ומרבי"ל .

ר' יצחק נפתחא הוא ר' יצחק בן אלעזר הוא ר' יצחק הקולא הוא ר' יצחק בן אלעזר הוא ר' יצחק בן פנחס דאגרתא הוא ר' יצחק בר אחא דשמעתא , והסימן שמעוני" אה"ל ועמ"ל בפ' ערבי מסכים , כי ששה שבות היו לו והסימן ששה משמותם , אבל רש"י פ' על אלו שנים האחרונים : ר' יצחק

אבהו והביאו ראיא ממנו , ועוד לדעת רש"י כי רב אדא שהיה אדם גדול בזמן רב היה ג"כ בזמן רבא וזהו רבא רב לו שהיה כמו תלמידו , כי ההכחמים שהם זקנים הרבה שוכחים תלמודם כמו ר' דוסא בן הדיינים שאין הלכה כמותו ברוח ההלכות לא בסגני שצמא , וכן אומר בגמרא לא בקשישותא תליא מלתא אלא בסגריא , אבל הגמרא לי כר"ח שהם שנים כמו שאמרתי ג"כ ברב אדא .

רב יצחק בר אבדימי השני שהיה בזמן רבא , והראשון בזמן רבי ורבו של רב .

ר' יצחק בר אבדימי והיה ניין ר' אבהו , אמר אביי כי אבא ר' יצחק בר אבדימי ורב דימי תלמידו מר' יצחק בר אבדימי , אמר רבא אמר לי ר' יצחק בר אבדימי וזה היה השני .

ר' יצחק בר אבהו סוף הקומץ וזמא .

ר' יצחק בר אבין נראה שהיה בזמן רבא .

[ד"ק רבה .]

רב יצחק בר אדא אמר רב תלמיד רב ואמר לה

ר' יצחק בר אדי .

[ר' יצחק בר אחא , ור' יצחק בן אלעזר , עיין

להלן ר' יצחק נפתחא . המעיין .]

ר' יצחק בן אלישיב ור' אבא ור' אושעיא ואסתו זהו ור' מני בריה דר' יונה הוא מצוי לפני ארם גדול בפגריה . [ד"ק בזמן ר' יוחנן .]

ר' יצחק בר אמי כל המדות שצריך לש"ץ ברבי"ל צבור כלם מצאנו בו זקן ופרקו טאה ר"ל שלא יצא עליו שם רע בילדותו וכו' , ר' יצחק בר אמי איקלע לבי רב הסרא , א"ר יצחק בר אמי אמר רבי"ל ור' יורא אמר הלכת' משמו ואם ר' אמי אבוי של זה היה הךן .

ר' יצחק דבי ר' אמי .

ר' יצחק בר אשיאן אמר רב ותלמידו רב אדי בר אבין ור' אשיאן הוא תנא דבי ר' אמי .

ר' יצחק בר בירחא [ר"ק ביטנא] אתא לקמי' רר' פרת . וזה ר' בר בירחא גזר בשנה שמת רב שלא יביא ענפי דקלים ודקים וניבין לפני ההגים וא' שהבי' הדס נשכו נחש בפ' ח' שרצים והוא תלמיד רב . אמר ר' יצחק מגרלחא אמר ר' שבתיא ור' יוחנן ורש לקש אימרים משמו , ובפרק אלו מציאות פירש ההלכה כשמו , אמר ר' יצחק מגרלחא הוא שפשיהין כמדללים .

רב יצחק בר גיורא פרש"י שם ארם טלח משפחה רר' יוחנן .

ר' יצחק בר נפתחא בעא קמי ר' מונא בירושלמי

רשבת .

ר' יצחק בר יורא . ר"ק .

ר' יצחק רובה עם רבי בפרק כירה כירושלמי .
יצחק ריש גלגות בר אדתיה דרב בני , ושכיב
ואמר חיישינן לחרי יצחק , ובשאלות הרא"ש כלל
ן' כי זה השם הוא כינוי שלא היה ראש נולה כי
איך חיישינן לחרי יצחק , ועוד שלא היה אלא ראש
גולה אחד , ועוד כיצד הלך בדרך יחיד .
ר' יצחק בר שילא הלמיד בר חסדא . ד"ק .

רב יצחק בר שמואל בר כרמא משמיה דרב
יהיב קמיה דרב נחמן וכן יחיב קמיה דרב פסא וא"ל
ר' וירא למדתו רבינו , ונראה שהוא תלמיד לרב
והוא בעא מרב , וקריבו היה כי כרמא וקנו אח
של ר' חייא ודודו רב רב .

ר' ירמיה : בספ"ק דתענית אמר ר' ירמיה
לדידי מפרשא לי מיניה דר' ירמיה בר אבא , ובס'
חבית יחיב רב ירמיה קמיה דר' וירא , ונראה לי כי
לא היה זה רב ירמיה בר אבא הלמיד חבר לרב ,
ופרש"ס הרר עם הנכרי הלמיד הנר חכם כמחזו
אלא שלמד ממנו דבר אחד או יותר כמו רבינא עם
רב אשי וא"ל איך יהיה יושב לפני ר' וירא תלמיד
רב יהודה שהוא הלמיד שמואל רב , ואע"פ
שמצאתי גמרות שאומר בס' ר' ירמיה בר אבא
יחיב קמיה דר' וירא או אולי שם של שניהם ר'
ירמיה בר אבא , ר' ירמיה בר אבא ור' אבין כלם ביהד ,
ר' ירמיה ור' אבא עשו שלום בסוף יומא .

רב ירמיה אמר בר חסדא .
אמר ר' ירמיה אמר ריש לקיש ור' ירמיה א"ל
לר' יוסי בר אבין ור' ירמיה נשא כהנא , אמרי
במעירא היא ר' ירמיה והוא לא אכל כולת במיו
לפי שהיה מסופק בנרבה אחרונה , ואסקיהו מבית
המדרש על בעיותיו הקשות שלא יכלו לתרצן בס'
קמא רבתרא על דאסקיהו לר' ירמיה , ובסוף בתרא
על דא עיליהו לבי מורשא , אמר ר' ירמיה גברא
כרב יוסף אמר זה , ובמדרש בנות ישראל אל שאול
בכינה וכו' , ר' פנחס ור' ירמיה בשם ר' ירמיה
בר אבא .

רב ירמיה בר אבא תלמיד חבר לרב כדאיתא
בנרכות , ובנאן יש שסקוק נרול כי אומר ר' ירמיה
סחם ולא ידענו אם הוא ר' ירמיה בר אבא או ר'
ירמיה בר תחליפא או ר' ירמיה שהיה בא"י , ונראה
כשהוא אומר רב [הוא] רב ירמיה בר אבא כי הוא
זקן היה בבבל , ור' ירמיה סחם הוא בא"י בעל
הבעיות שנשארו בתיק , וגם זה נראה שהיה
בראשונה בבבל פ' המדיר ולציון יאמר אש
ילד בה , אמר ר' מאשיה אחד הנולד כה ואחד
המצפה לראותה , אמר אבי חזק מיניהו ערף
חתי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להחם ערף

סחמא המדרש בשמעתין הוא ר' יצחק בר אבא ,
ר' יצחק סחם האמור בהגדה הוא ר' יצחק בן
פנחס וא"כ אלו האחרונים הם שנים , וכן נוכל
לפרש כי ר' יצחק בן שבלא הוא ר' יצחק נפחא ,
ור' יצחק בן אלעזר הוא ר' יצחק חקולא שהיו ג"כ
הראשונים שנים , או כי ר' שמות נקראו לו לר'
יצחק נפחא כמו שאמרו בתוספתא באיסי בר יהודה
כי ר' שמות נקראו לו והוא נקרא נפחא ור' יוחנן
בר נפחא , וזה ר' יצחק היה זקן מאד וסבר לה
כר"צ והוא אמר אני ראיתי לריב"ל , ר' יצחק נפחא
ור' אמי ור' אבהו ור' אבא ור' חנינא פפי הו
יתבי א"ל ר' אבא וכן אמר להו רב ספרא , וזה
אמר ר' יצחק סחם רב עמרם היה תלמידו , יחיב
ר' אמי ור' יצחק אקולטא דר' יצחק נפחא , אמר
רב יהודה משום ר' יצחק בן פנחס .

[רבי יצחק בר נפחלי ריש אלמנה נוונת .
יעב"ץ .]

יצחק סומקא תלמיד מובהק לר' יוחנן אבל לא
סמך תלמודו עליו כמו על ר' אבין שהיה חמיד
עם ר' יוחנן ואם היה חזר בר' יוחנן היה נמצא
עמו , ד"ק .

ר' יצחק סריין מתקוף על ר' יוסי בר בון .
[בנו שלשניו רבי יצחק בר סבר ר' מתקוף על
רבי יוסי בר אבין פ"ק הובחים דס"א . יעב"ץ .]
ר' יצחק איש כפר עיטוש אמר ר' יוחנן .

ר' יצחק איש כפר עכו שאמר משום ר' יוחנן .
ר' יצחק בן פוי ואמרי לה ר' שמעון בן פוי וחד
עמיה ומנו ר' יצחק בר נחמני או שימואל
בר נחמני .

[רבי יצחק בן פנחס , עיין לעיל ר"י נפחא .
ר' יצחק פסקאה . עיין לעיל ר' יוסי בר מסל
חייא . המערך .]

רב יצחק תלמיד רב פסא והיה בהלוליה דאבא
מר בריה דרב פסא בס"ק דקדושין .
ר' יצחק בן קסמא . ד"ק .
ר' יצחק קספאה קמיה דר' יוסי בר אבין משום
ר' יוחנן .

ר' יצחק קרטיגאנא . ד"ק .
ר' יצחק קרפצא בשם ר' יונה .

רב יצחק בריה דרבה בר בר חנא והוא היה בעל
חומה אשת אבי קורם לו וא"כ מת אבי , וכן
רדבה היה בעל הראשון לחומה , א"ל ר' אבא לר'
יצחק בריה דרבה בר בר חנא נ"א ר' יצחק בב"ח .
אמר ר' יצחק בר רדיפא אמר ר' אמי וכן אמר
רב הונא ובירושלמי ר' יצחק בר רדיפא שאל לר'
יאשיא בשבועות .

נתר' מיניחו דהא ר' ירמיה כי יהוה הכא לא הוה
 ידע מאי קאמרי רבנן וכי סליק קרי לן בבליא שטסאי
 וגם נראה כי ר' ירמיה בר אבא עלה לא"י, וש"י
 פ' מהמה המקשה כי סליק ר' יורא אשכחיה לר'
 ירמיה דיתבי אמר כי הוא רב ירמיה בר אבא תלמיד
 רב ואמר לשמעיה דרב, ובפרק השואל אמר רב
 יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא נבוכדנצר רכב על
 אריה וכו', יתיב ר' יצחק בר יוסף רב הונא קמיה
 דרב ירמיה ואמר להו הכי אמר ר' יוחנן, ונראה
 זה בפ' הוא רב ירמיה בר אבא בבבל, ובפ"ק דשב'
 ר' ירמיה נפ' ר' ירמיה בר אבא, ובפ"ג דפסחים
 שאל לרבי הקדוש וקראו ר' ירמיה בר אבא.
 ירמיה: אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב.
 אמר ר' ירמיה בן אלטר בפ' הרוואה, אמר ר'
 ירמיה בן אלטר ואחייבא רב נחמן בר יצחק, דהוא
 מטר ברבא פ' אחרי סוה, בר קפרא בשם ר' ירמיה
 בן אלטר וא"כ היה תנא דברייתא. [בר"ק דבי
 ירמיה בן אלטר שנים: אחד תנא דברייתא ואחד
 אמורא, פרק הרוואה ופרק עושין פסין].
 אמר רב ירמיה בר אמי.
 ירמיה ביראה פרש"י כך שמו ביראה א"ל ר'
 יהודה דתנניה של ר' ירמיה ביראה לפני רב יהודה,
 א"ל ירמיה ביראה אמר רב יהודה א"ל ירמיה בר
 אהא אמר רב.
 ר' ירמיה מרפתי יהוה יתיב לפניו רבינא, אמר
 רבא לר' ירמיה מרפתי.
 ר' ירמיה אבהו מרב מנשיא גזמן רב יהודה.
 [בר"ק דבי ירמיה מנובחה].
 ירמיה בר נתן. ר"ק.

אות הב"ף

כדי ואמרי לה כרי אינו שם חכם, ור"ל שנאמר
 בישיבה זו ההלכה בלא זכירת שם חכם כמו כרי
 נסבה ר"ל בחכם, אנ"פ שבע הערוך פירש כרי
 נסבה עקור נסבה וזנה וכו', ופרש"י בנפין על
 גוסה הגם שלא יאמר וכדי אלא זכרו כי וכדי
 הוא כמו ואמר לה כרי לא שם חכם, וכל זה
 כתבתי כדי לזכור השבוש שהוא שם חכם משום
 כי בחלת מציעא יש פירוש רש"י סומעים שאומר
 כרי שם חכם.

רב כהן אמר וכו' ומפא לפני ר' אבהו ואמר
 הלכה נרב כהן ור' יהושע רסבנן בשם לוי.
 אבא כהן ברדלא ר"ל בן דילא שאמר ריש לקיש
 הלכה משמו נבר זכרנו אותו בא"ף.

רב כהנא תלמיד חבר לרב (י) בפ' תבית ובפ' דיני
 מסונות, וכתב הרא"ש בפ' המומר את הבה דרב
 כהנא רב אבי גרוליס החכמים וצדיקים היו וכמו
 תלמיד חבר לרב, כראמרינן בסנהדרין פ"א דיני
 מסונות דלגמרי דרב צריכי ולסבירי לא צריכי,
 פרק ח"ה שופריה רב כהנא מעין שופריה דרב
 אבהו ואולי בענין זה תבעתו משרוניחא שהיה
 מוכר דיקולו ר"ל סלים מדקל, וכשהבעתו משרוניחא
 השיל עצמו מן הגג ובא אליהו ד"ל ונתן לו שפא
 דדינרי ר"ל ארון כמו טאל אבריה לשפא כן פי' רב
 צמח גאון, אבל רש"י בפ' החובל (צב"א) בענין יהוד'

(י) נמצא רב כהנא ובה דרב עירובין ח"ב. תראה
 שהיה לפניו גרסא אחרת דבי רב, אבל לפי
 גרסתנו הוא קרימן לכל הנכרים כאן. יעב"ץ.

נתר' מיניחו דהא ר' ירמיה כי יהוה הכא לא הוה
 ידע מאי קאמרי רבנן וכי סליק קרי לן בבליא שטסאי
 וגם נראה כי ר' ירמיה בר אבא עלה לא"י, וש"י
 פ' מהמה המקשה כי סליק ר' יורא אשכחיה לר'
 ירמיה דיתבי אמר כי הוא רב ירמיה בר אבא תלמיד
 רב ואמר לשמעיה דרב, ובפרק השואל אמר רב
 יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא נבוכדנצר רכב על
 אריה וכו', יתיב ר' יצחק בר יוסף רב הונא קמיה
 דרב ירמיה ואמר להו הכי אמר ר' יוחנן, ונראה
 זה בפ' הוא רב ירמיה בר אבא בבבל, ובפ"ק דשב'
 ר' ירמיה נפ' ר' ירמיה בר אבא, ובפ"ג דפסחים
 שאל לרבי הקדוש וקראו ר' ירמיה בר אבא.
 ירמיה: אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב.
 אמר ר' ירמיה בן אלטר בפ' הרוואה, אמר ר'
 ירמיה בן אלטר ואחייבא רב נחמן בר יצחק, דהוא
 מטר ברבא פ' אחרי סוה, בר קפרא בשם ר' ירמיה
 בן אלטר וא"כ היה תנא דברייתא. [בר"ק דבי
 ירמיה בן אלטר שנים: אחד תנא דברייתא ואחד
 אמורא, פרק הרוואה ופרק עושין פסין].
 אמר רב ירמיה בר אמי.
 ירמיה ביראה פרש"י כך שמו ביראה א"ל ר'
 יהודה דתנניה של ר' ירמיה ביראה לפני רב יהודה,
 א"ל ירמיה ביראה אמר רב יהודה א"ל ירמיה בר
 אהא אמר רב.
 ר' ירמיה מרפתי יהוה יתיב לפניו רבינא, אמר
 רבא לר' ירמיה מרפתי.
 ר' ירמיה אבהו מרב מנשיא גזמן רב יהודה.
 [בר"ק דבי ירמיה מנובחה].
 ירמיה בר נתן. ר"ק.
 ר' ירמיה רבה בפ' במה מוליקן ושהוא תלמיד
 חבר לרב שהתפלל אחריו ואמר לו לרב מי בלחא
 ולא אמר מי גריל מר בפרק חמלת השדד, ובפ'
 מי שסת רב נחמן בנהרדעא ור' ירמיה בר אבא
 בשום סמיא בבבל, ובפ' שבי פסחים אמר ר' אמי
 כי ר' ירמיה בר אבא ברב רב הונא אר ור.
 אמר ר' ירמיה בר תחלישא אמר רב עמרם אמר
 רבה בר בר חנה וכן א"ל ר' יעקב ספ"ק דתענית
 א"ל ירמיה לדידי מרשטא סילחא סו' ירמיה בר
 אבא וא"כ יש ספק בר' ירמיה סתם וז"ל הוא ר'
 ירמיה בר תחלישא, אמר ר' יעקב בר אמי לר'
 ירמיה בר תחלישא.
 ר' ישכב ורב הונא. [ר' ישכב בשם ר' לוי. ד"ק].
 ר' ישמעאל בר אבא אמר לריש לקיש הכי אמר
 ריב"ז, ונראה כי ר' חייא בר נחמני תלמידו.
 ר' ישמעאל רבי של ר' חייא בר נחמני.
 ר' ישמעאל אבוי של ר' ימי אשר אמר זה ר'

יגאל אינדיה לשפא נכנס כל הצעם ונתחבר במקומו
 שישף משם כמו בוקא דשף מדוכתיה שהיה מגולגל
 ולא היה שלדו קיימת מסני הנדוין, ובכאן נראה פי'
 רש"י מדוייק שלא אמר שהיו חוץ לארון אלא
 מגולגלין בארון ותקנים, ובעל הערך פי' ב' פירוש'
 ואמר כי הכל לפי הנסאות למאן דגרים לא הוה
 מציל אינדיה לשפא פי' וזוהו היה עומד חוץ
 לארון והנניסו, או היה חזרו איבירו למקומו כמו
 שף מדוכתיה למאן דגרים היו מגולגלין בארון
 והתקנס. ובס' הניקין בתוספות לא היה ביהודה
 בראשונה גזרו שמד על יהודה לפי שהרג יהודה
 לעשו ודתיב דך בערף אויבך וכן בספר ידיו רב
 לו כשהרג עשו. ובסוף פ"ק ודסופה כי הרגו חושים
 בן דן שמא לא מת באותה ההנאה עד שצמד יהודה
 והרגו... ישמח צדיק וכו', הוא [ר"ל רב כהנא] עלה
 מבבל על שהרג מלשון כדאיתא בסוף קמא, וה' עם
 ר' יוחנן ונתן עיניו בו שחשב שהלעיג עליו שהיו
 שפתותיו שבורות ואח"כ החזירו ר' יוחנן ולמד לו
 הלכות הרבה, וזה שאמר ר' יוחנן דילתן ר"ל מרב
 כהנא שהיה בבבל, אצלם שהגאונים כתבו כי היו
 תלמידים הרבה לפני ר' יוחנן שהיו מבבל ולכן אמר
 דילתן ר' יוא, וכן סדרות שאומר שמיד דור למות
 וי"א שאמר כן היה שנים, וכן פרש"י בפסחי' שאמר
 זה אמרו והא למקום תורה גלית וכו', וכן בברכות
 ירושלמי בפ' שאמר לו איש אחד דרך לעג מה
 עבדי בשמיא ואמר לו שמיעו שהגיע קצד ומח
 האיש ההוא וכן אדם אחד וכו'.

רבינו נסים שהוא כהן, ורש"י פי' בפ' הנורע רב
 כהנא אכיל בשביל אשתו ישראל הוא, ואיכא רב
 כהנא טובא מהם כהנים ומהם ישראלים ולא פי'
 מי הוא, אבל בסוף פי' המוציא תפילין אמר רב
 הונא ברב כהנא דכהנא הוא מסייע כהני דתני רב
 כהנא וכו' ורב הונא תלמיד רב הוא וחבר רב
 כהנא והוא כשמיצע שהיה כהן, אבל לזה יש תירוץ
 כמו שאמרנו בר' ישמיעאל כהנא מסייע כהני,
 ובכאן יתיר מתשוב שיאמר רב כהנא כיון ששמו
 כהנא מסייע כהני, או הוא רב כהנא שהיה לפני
 רב יהודה ולפני רב הונא חבר רב כהנא, וכן
 להלן שאמר על חכמים רבים שהיו שמס כהנא
 כיון דהכתא דכהני דלא התיקיש אי לא נסיב כהנא
 לא אגלאי, וכן רב כהנא אכיל בשביל אשתו ויש
 פנים לסאן ולסאן, אבל במרש שמואל לכן
 נשבעתי לבית עלי א"ל ר' חייא בר אבא לרב כהנא
 על שהאריך בתפלתו הגדוק בבבל מצטרין וברבינבין
 א"ל אני ממספחת עלי ובתפלה מתכפר, וצלי
 עליו והאריך ימים, ער שמתעבדין שופריו סומקין
 כהדין דקדיקין 1), נראה בפ' שרב כהנא שעלה
 מבבל בזמן ר' יוחנן ור' חייא בר אבא כהן ומסוע עלי,
 ואחר שהיה [מא"י] בעבור שלא היו נוהגין בו כבוד
 א"ר יוחנן בר נש דאמיה מבסרא ליה ואנתתיה
 דאביה מוקרא ליה פי' ארץ ישראל מבזין לו [הרגו]
 דבר א"י בזה כסר] וארץ בגל מכבד לו שהיא
 אשת אביו.

ובתוספות בהרף גיפון כי רב כהנא עלה לא"
 ב' פעמים: כהנא בזמן ר' שמעון ברבי כדאיתא
 בנבחים בסוף קדשי הקדשים, והב' בזמן ר' יוחנן
 כדאיתא בסוף קמא, ואינו נ"ל כיון שבזמן ר' יוחנן
 היה רב כהנא ילד ונער כדאיתא בירושלמי כאשר
 כתב הראש בפ' עשרה יוחסין, ובמנחות כי סליק
 רב כהנא אשכחיה לבני ר' חייא ובי אכל החקירה
 בכאן אה הוא כהן, והתוספות בחולין רב כהנא
 אכל בעצור אשתו כי היא כהנת, וזה רב כהנא
 תלמיד רב ראמר בפסחים אי לאו דנסיב כהנתא לא
 אינלא והוא גלה כאשר אמרנו, אבל רב כהנא שהיה
 רבו של רב אשי בפ' דקדושתין שהיה לוקח סודר
 במריין הדין וזה כהן ע"כ, אבל מה שנראה שהוא כהן
 בפ' שני נהלין ובס' ערבי ספחים דאמר ליה רב לרב
 כהנא ששופ. בניעלמא בשוקא ולא תימא כהנא אמא
 גנרא רבה אמא. רבינו נסים רצה לתרץ שרב
 כהנא הוא שם מסויים ונשמיס ומפורסם, כי רב
 כהנא אדם גדול כמו לו' פורשן פורשן אמא, וכן
 כהנא אמא, גברא רבה אמא, ואח"כ חזר לומר

רב כהנא שבזמן רב אשי והוא רבו של רב אשי
 לקח סודר בנפון הדין בפ"ק דקדושתין, א"ר אשי כי
 הדין כי רב כהנא, רב אשי אשכחיה לרב כהנא.
 רב כהנא הלש ומית והיה שם ר' יהושע בריה
 דרב אידי בפ"ק דנבחים, ונראה שהוא רב כהנא
 רבו של רב אשי שאמרנו למעלה. וזה רב כהנא
 אלוייה לרב שמי בר אשי וזה רב אשי בזמן רב
 ואבוי, אמר ליה רב כהנא לרב פפא אמר ליה רב
 הונא בריה דרב נתן לרב כהנא וזהו בזמן רב אשי
 ר"ל רב הונא. בפ' אהרן דיני ממונות אמר לו
 ההוא סינאה לרב כהנא אמריתו נדה שרייא לייחוד
 בהדי גברא כאש בנשות וכו', אמר לו תורה
 הצידי עליו ח"ו סנהגה היא כשושנים כסנהגה של
 שושנים לא יתפרש בהן טרעות.
 אמר רב כהנא בר זיננא אמר שמואל.
 רב כהנא בריה דרב זיננא סבא.

1) בפ"ק דקדיקא בבלי, ובירושלמי דר"ה כהנא דקמא,
 ובפרש שמואל אמר ונעריה כהנא דהי"א ח"ה
 כהנא דקמא דקמא, וזהו דקמא ר' טון אדלוי ל"ה נים
 דקדיקא, ונראה הריבא דקדיקא, להיות הירושלמי
 על קמא דקמא נזיל כהנא כהנא דקדיקא דקמא דקמא.
 העיקר ע"ד דק. הכתוב.

אות הלמ"ד

רב כהנא אחזה דרב יהודה קמיה דרב הונא ,
 ואילי זה שאמר רב הונא שהוא כהן , ורב יהודה
 זה אינו רב יהודה סתם בר יוחנן ואילי הוא
 אחזה דרב סלא חסדיא .
 רב כהנא חבירו של רב יוסף , יתיב רב יוסף
 אחורי דכהנא ורב כהנא יתיב קמיה דרב
 יחזיה בשרק קמא דיבמות , ובפ' עשירי הוה
 קמיה דרב יהודה , ובסנהדרין פ' היו בודקין (מא"כ)
 רב כהנא ורב ספרא חנו סנהדרין בי רבה כי יצאו
 פגע בהו דמי בר חמא וא"כ הם בהרמז ג' : סתם
 רב כהנא בזמן רב ורב כהנא בזמן רבה ורב יוסף
 ורב ספרא והנ' בזמן רב ואשי ורבו היה וזה כהן .
 רב כהנא חזמה דרב מששיא בעא סרנא
 בפ' המוכר פירות , בפ' במה אשה יוצאת א"ד
 כהנא לכר נריה דרבינא כד הוינא בן י"ח שנים
 נמינא לכוליה תלמודא ולא ירענא דאין מקרא
 יוצא מדי פשוטו עד השתא (דסכ"א) .
 רב כהנא בר מהל' י' אית' רב כהנא בר תחליפא .
 רב כהנא נריה דרב נחמיה הלמידי של רב יהודה
 בפ' סדר תענית .
 רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר
 מתתיה משמיה דרב כהנא בר מנימי משמיה דרב
 כהנא בר מלכו משמיה דרב כהנא דבי רב ואמרי
 לה משמ' דרב כהנא בר מלכו הווא רב כהנא רבי
 רב בפ' מ"ד דירובין . ואמר עוד שם אמר רב כהנא
 והואיל ומשעתתא רכהני היא נימא בה מלתא .
 [כידור שם רשע פ' בתרא דיומא . כ"ל אבוי
 של אבי זבחים דק"ח"ב . כיסר : רבי יהודה בן
 כמר גנן יר"ב ובהרואה . יעב"ץ] .
 אמר ר' כיריס משום זקן אחד ומנו ר' מנאה
 משום ר' נהוראי , אמר ר' כיריס משום זקן אחד
 ומנו ר' יעקב , ר' תנחום ור' כיריס משום זקן
 אחד ומנו ריב"ל בזמן ר' יוחנן פ' מרובה .
 [בלאי זבחים דקפ"א . יעב"ץ] .
 דרש בר כפרא בפ"ק רסנהדרין . ונראה שהוא
 בקו"ף וכן מצאתי אח"כ בנמרא אחרת ובאות
 הקו"ף מנואר מי הוא .
 אמר ר' כרוספדאי אמר ר' יוחנן . ר' כרוספדאי
 בריה דר' שבת , ובסדרש קוידר אומר שהיו ב' : ר'
 כרוספדאי סבא ור' כרוספדאי בזמן אחד . וכשחלה
 ר' כרוספדאי הבחור הגניע למות פדו אותו ב"ד
 של מעלה מיד מלאך המות מפני שהיה מעביד על
 מדותיו ולקחו כופר תחתיו לר' כרוספדאי והיו שם
 ר' יוחנן בן קסמא ורבנן . וברושלמי כי נפטר
 בחול המועד והיה שם ר' אמי הכלל שהם תלמידי
 רבי יוחנן .

אות הלמ"ד

רבי לא הוא רבי הילאי . ד"ק .
 [לונה אבוי של ר"ש פאל"ה לח"א . יעב"ץ] .
 חני לודא בפ' ר"א דמילה פרש"י לודא שם חכם
 וכן בפרק הוויק וביבמות יום הבריתו כיום הילור
 וכו' ונראה כי הוא בזמן שמואל .
 ר' לוטשי תלמד ר' יוחנן פ"א רערכין . ר"ק .
 לוי סתם הוא תלמיד רבי והוא לוי סבא בפרק
 השוחטם לאשוק ר' לוי שהוא אחרון אבנה דשמואל
 ולוי חברים , ולפי רעת רש"י כי לוי חבירו של
 שמואל בפ' מי שסחו , בברכות כשבקש שמואל
 בחצר מות לאביו שיאמר וכן נראה האמת כהראב"ד .
 והתפלל על לוי שיכניסוהו למתיבתא ריקינא
 ופרש"י שם לוי חבירו של שמואל וכן פרש"י
 בפ' ג' דתענית , אבל בהשנוה הראב"ד בתהלת
 המדע ושמואל קבל מר' חנינא בר חמא . אמר
 אברהם וגם זה לא היה אלא מלוי קבל וא"כ
 הוא רבו של שמואל וכן נראה האמת כהראב"ד .
 אמר שמואל משמיה דלוי וכן אומר בנמרא אבנה
 רשמואל לוי אומר וכן נראה בפ' ח' שריצים ,
 ולוי סתם למד לא נקרא ר' לוי אילי לא כסמך כמו
 שמואל , א"ל רבי ללוי הראני פריסין א"ל דומים
 לחיילות דוד גבורים , ובפ"ק דיבמות א"ל רבי
 ללוי כמדומה לו שאין לו מוח בנקודו וכן בפ'
 התורה במנחות , ומאן למד זה הלישן חראב"ד
 על הרמב"ם ד"ל בענין כל מלחא וכו' , ולוי אקלע
 בי רב בהלוליה דר' שמעון ברבי א"ל רב וכו' .
 לוי אחוי קירא לפני רבי ואישלע והיה לו זה
 בעבור שהטיח דברים כלפי מעלה בתענית נשמים
 כדי לנקש זכות על ישראל , ונראה מזה כי הוא
 לוי בר ס'סיי כי ב"ד פרשת ויאמר י"א אל אברהם
 ר' חייא אחוי בריה לפני רבי ונפסח ונתרפא , לוי
 בר ס'סיי הראה בריה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא .
 ולוי חבירו קבל מר"ה בר חמא ומר' אפס ומדיב"ל
 וכשמת ר' אפס יושב כראש ר' חנינא בר חמא אז
 יד לבגל כדאיתא בכתובות , וכן בפ' במה אשה
 יוצאה אמרו לו לרב נגרא רבה אריכא יד לנהרדעא
 ופרש"י לוי היה שוה בחכמה ובשני' כמו ר' חנינא
 בר חמא אבל ר' אפס גדול בשנים מיהם , ובפ"ק
 דר"ה לוי אקלע לבגל בחדסר בתשרי ואמר שהיה
 יום הנפורים וכו' .
 לוי בן בושא קרי קמיה דרב הונא .
 ר' לוי בר בור בוזמן ריב"ל ר' לוי בר ברכה . ד"ק .
 לוי בר דראנא [איני יודע אם הוא ח"ה שהביאו
 ראייה ממנו שהוא] סדה לבתו ב"ג אלי' דיניר והב

ואמר אבי עליו אולי לא יהודו איהו חכמים ונשאר בחיקו, אבל לו ולאשתו או לחכם יודו שיכול לפתוח בכל ממון שירצה.

לוי בריה דרב הונא בר חימי בומן ר' יהודה בר' אושעיא. וזה לוי בן רב הונא בר חימי הוא בן בתו של ר' ירמיה בר אבא, לוי אחא לקמיה דר' אמי, לוי בריה דרב הונא בר חימי ורבה בר רב הונא אולי בורדואא קדימה חמרה דלוי, התוספות הרצו בפ"ג שאכלו דאין מכבדין בדרמים כשאין הולכים בחבורה אחת אלא כל אחד לצורך עצמו, אבל כשהולכין בחבורה אחת מכבדין בכל מקום.

אמר לוי בר היני.

רבי לוי בר זכריה.

ר' לוי חתניה דר' זכריה. ד"ק.

אמר ר' לוי בר חיחא ור' אבא בריה דר' חייא בר אבא ור' יהושע בר נחמיה בפ' השולח.

אמר לוי בר שבארי בשם ר' לוי בר יצחק.

אמר ר' לוי בר לחסא אמר ריש לקיש ואיתמא א"ר חמא בר חנינא, פליגי בה ר' לוי בר לחסא ור' חמא בר חנינא. אבל נראה כי רבו ר' חמא בר חנינא וכן אומר בגמרא אטור בר לוי בר לחסא אמר ר' חמא בר חנינא. ויש נוסחא אמר ר' לוי בר לחסא אמר ר' חייה בר חנינא.

אמר ר' לוי בר מניא אמר רב עוקבא אמר שמואל בפרק קמא דיבמות.

אמר לוי בר נחמני אמר ריש לקיש.

לוי סבא: אמר ריש לקיש משום לוי סבא סתם למדיים לפני חכמים הוא לוי מר'.

לוי בר סימון נתן פירות לרב יהודה אחא לקמיה דשמואל והוא לוי בר סימאי.

לוי בר סיסו בענין חליצה בומן רבי והוא תלמידו ונפל לחרתא ושאלו לו ג' דברים: גודסת במה חוליצת אשילו בשניה, וכן יבמה שרקהא דם, אם יש ציצצוח רוק, וכן אינד לך את הרשום בכתב אמת, אם רשום למה אמת ואם אמת למה רשום, לא קשיא לאהר גזר דין. ונשתתק מפני שעשו לו יבמה גדולה והושיבו עליה ועשו לו כבוד גדול וזחה דעתו עליו חזרו אצל רבי והוא עצמו השיב. וכבר אמרתי למעלה בלוי סתם כי נראה כי הוא זה כפי בראשית רבה.

ר' לוי בר פישס זכריה בר לוי.

אמר ר' לוי בן פרסא אמר רבי תנחום א"ר כירי' משום זקן אחד והוא ר' יעקב בר אירי (פנ"ה), רבי שמעון בר' סימון משום ר' לוי בן פרסא. אמר רבי לוי אמר ריש לקיש מה כלה

מקוששת בכ"ד חנשיטין כך תלמיד חכם צריך להיות בקי ווריו בכ"ד ספרים וכן השבת נקראת כלה כמו שאו"ל בואי כלה בואי וכן השבת מקוששת בכמרא דשבת שפרקיה כ"ד.

ר' לוי בר שלום ולא ידעתי בכל אלה שכתובין בכאן איהו ר' לוי הוא: ר' לוי סתם שבמדרש וישראלמור ירושלמי ובבבלי, ובפרק המוכר את הספינה אמר ר' לוי ג' דרשות, ובסוף פרק אין מעשידין בע"ז כי נח נפשיה דר' לוי אתו לקמיה דר' יוחנן על עבדו שמוכר עבד חבר כחבר, אמר ר' לוי אמר רב פפי משום ר' יהושע דסכנין.

לוי בר שמואל כאביו שמואל שהוא כהן, הוא ורבו הונא בר חימי בר רב יהודה, לוי בר שמואל קרי קמיה דרב הונא בסנלח, לוי בר שמואל אשכזניהו ל' אבא ולרב הונא בר חימי אפחחא דבי רב הונא ואחא לקמיה דרב יהודה.

ר' לוליאני דרומאה בשם ר' יהודה בר סימון אמר הקב"ה לישראל לי יש ר' ולך יש ר' את זנה שלי אני זן את שלך וכו'. ואולי הוא אביו של ר' חייה בר לוליאני שדרש בתלמוד צדיק כחמר ישרא, [לוקח ולום שימות מובהקין דגוים גפין דיא"ב. לויא פרק קמא דיבמות ובכ"ס. יעב"ץ].

לילי בר מאנאי בומן שמואל ט"ק דיבמות דיב"א. ד"ק. [ונכנסתא שלנו בר ממל.]. [לקיש בכ"מ. יעב"ץ].

אות המ"ם

רב מארי: א"ר מארי א"ר יוחנן, א"ר מארי אמר ריב"ל. ויש מאלה הרבה שאינו כתוב בגמרא באל"ף כי אם מרי ואין חשש. אמר ליה רב מארי לרב זבד.

רב מארי ורב פנחס בני רב חסדא והיו בהוליה דבריה רבה בפרק קמא דקדושין ואישחצי אליהו ז"ל בהדיה. אמר מארי בר אבהו.

מארי בר איסק בפרק אלו מרשות כי רב אשי ומר וסורא ואסימר אכלו בנן שלו. ובפרק חספסקד אימר שבא לו אח ובאו לדין לפני רב חסדא ואמר ליה שהיה אלם. ואע"כ שאינו חכם זה שהזכרתי כיון שהיו בניו שלו אלו החכמים הזכרתיהו. וזה תימה אך חיה כ"ב שנים? או אולי היו שנים. רב מארי בריה דרב ביסנא.

מארי בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא וא"ל רב חסדא. ויש נוסחא מארי בריה דרבינא שנאמר להלן.

רב מארי אביו של מר וזמר' הוא בן איסור גיורא.

רב מארי בר רב חסדא . ד"ק .

רב מארי בריה רב כהנא . אמר רבה חני בר מארי רב כהנא .

אמר מארי בר סו . אמר ליה רבי אבא בר זבדא בעי מיניה רב הונא אוראל נח נפשיה רב הונא כיצד אמר מארי בר סו אמר סו יעקבא . אמר שמואל אמר רב חסדא דרש מארי בר סו . רבה שדו ליה למרי בר סו בי אביי ביום פורים מנות מדברים מתוקים לרמוז לו שהיה דרשן ואומר דברים מתוקים . והוא שלח לו לרבה בר אביי דברים חדים מתוקים . והוא שלח לו לרבה בר הירש (מגלה פ"ב) .

רב מארי בריה רב פנחס בריה רב חסדא והם כהנים .

רב מארי הקדמון שהיה בוסן רב נחמן ואמר עתידו צדיק יהיו עפרא ב"ה השואל בשבת . ואולי הוא מרי בר אבה אח רבה בר אבה .

חני מארי בריה רבינא בריה רב ירמיה בר אבא .

רב מארי בר רחל בת שמואל שנשבו ונתעברה מנו הוא בן איסור גיורא שנתגבר צמח והוא רב מארי והורו שלא גיורא וליתרו בקרובה והוא בוסן רבא זהו ר' ר' רש"י בפרק איזהו נשך , ובתוספתא אמר רב מארי בר רחל בוסן רבא כדמשמע הכא ובפרק החולץ וב"מ שם . והיה בנו של איסור גיורא ולא גרסינן רב אנשריה לרב מארי אלא רבא אנשריה . ובפרק מי שהשכיח יש מארי אתו של רבא ונקרא בר רחל צ"כ . ובסוף שבת האריכו התוס' זה הענין ופרשו להדיח כי רב היה מי שהכשיר לרב מארי בר רחל , או רב אשי לגרסת רבינו חננאל ושהם שני רב מארי והארץ בקושיות ותירוץ . וכן אומר שם בגמרא שהם שנים לפי גרסא . והרא"ש בפרק קמא דקדושין בענין עבר צברי אמר משום רבינו חס אי נמי שאני רב מארי שדחל אמו בת שמואל נתעברה מאיסור בניות ולא חשבו בר כלל ואינו כנוי שירוש אביו . ואני אברהם יש לי דעת עלישי מכייע לישב כל הקושיות לזכות לרב מארי בר בת שמואל וליקח הגרסא היות דעולה על הרעת סג' גרסאות שהם בפרק החולץ : הא' כי רב אנשריה לרב מארי בר רחל ומיניה בפורסיה רבנל , ר"ל שמינה לדין ולשוטר ביון שאמו מישראל . והגרסא השנית כמו שנאמר כי לא היה רב כי אם רבא כמו שאמרו התוספות בפרק איזהו נשך . והגרסא הל' גרסת ר"ח כי רב אשי אנשריה לרב מארי , אבל הרא"ש גרס רבא כמו התוספות

בפרק החולץ . והקושיות לטר הדבר הזה הם : כי מכנות שמואל אומר בכתובות בפרק האשה שנחאלמנה שנשבו ואזרי ששפרו באו לפני רבי חנינא ואמרו שהן סהורות והתיבן רבי חנינא לכהנה ואם כן זה קשה לפרש"י שמכאן נראה שלא נשמוא . והקושיות השניות כמו שאמרו התוספות כי איך איפשר כי איסור בן גיורא רב מארי בנו שהיה גרול בימי רב היה גם בוסן רבא והלא נולד בימי שמת רב יהודה תלמי רב . ויותר קשה לגרסת רבינו חננאל כי רב אשי הוא דאכשריה לרב מארי בר רחל ומינהו לדין כי זה קרוב סמאמים שנה מרב לרב אשי . וליישב כל זה נראה לי בזה הדרך : כי רב מארי בר רחל בת שמואל לא היה בן איסור גיורא אלא משום כבוד שמואל כנהוג לבת שמואל אולי אביו לא היה כל כך מיוחס כמו שאומר בגמרא רבי יעקב בריה רבא שמואל ולא נאמר בשום מקום שהוא בן איסור . אבל רב מארי בר רחל שבפרק איזהו נשך ובפרק מי שמת ובפרק כל הבשר שהיה בוסן רבא הוא בר והורו שלא בקדושה והוא בן איסור גיורא שהיה בוסן רבא כמו שמשורש שם . ולזה רב מארי נוכל לישב שני גרסאות שבפרק החולץ רבא אנשריה לרב מארי או עריין בוסן רבא לא היה ראוי לדין וכי רב אשי אנשריה והיה ריין . אבל היותר נראה כי הגרסא היא רבא כי בפרק איזהו נשך ובפרק כל הבשר נראה שרב מארי בריה דאיסור גיורא בוסן רבא היה הכנס גרול וכיצד יבא רב אשי שגורל ביום שמה רבא למכותו ריין ולהכשירו בוקנהו שהיה זקן מאד . וכן הגרסא שאומר בהחולץ רב אנשריה לא נהירא כי איך איפשר כי לכבודו של שמואל שמהו רב ריין . ועוד כי רב מה קודם שמואל כדאיתא בתולין יותר היה ראוי שימנה אותו שמואל וקנו מרב . ונראה שם אביו של רב מארי הראשון שהיו בן בת שמואל היה שמו רבה בראיתא בסוף שבת . ובפ' השולח אמר רב מארי בריה רבא שמואל עד שהמלך במסכו וכו' . רבה וסו וזמרא רב אחוי בני רב מארי בר איסור גיורא באו לפני רב אשי . ובספר המצות הגרול במצות קמ"ז וכמצות ר"א אומר כי בפרק קמא דברכות יש כי נעשר רב מארי בר רחל מסני שהקנה און הנהמה לני לפוטרו מן הבכורה והיה יכול לפוטרו בענין יותר טוב שלא יבא לירי תקלה . ואעפ"כ היה נוחנו לכהן ומסני שהסקינו מכל קרשותו היה זה ססתו כל בהמתיו בעון זה אע"פ שהיה מותר וסביבו נשערה מאד . וכבר ידעה כי לרב מארי הניח לו

אמר רבנן ר' אסי ור' זורא ור' חייא בר אבא באו לו .

רב מלכיה איקלע לבי ר' שימלא .

מלכו : אמר רבה מאן חכים כרב מלכו כי גברא רבה הוא . אמר רב מלכו אמר רב אדא .

רב מלכו שפוד שפחות וגומות , וכן אמר רב מלכו אמר לאדם שיתן אפר מקלה על מנתו

מפני שנראית כנחתה קעקע וסימנין מתנחמא מלכתא וכו' . וזה האמור הוא בהרבה מקומות

בתלמוד ובפרש בע"ז ופרש"י ב' פירושים להבין זה השם . וכן התוספות להבין מאי איכא בנייהו .

ר' ממל אבנה דר' אבא בר ממל וכן יש תנא ר' יהושע בר ממל תלמיד ר' יהושע בן חנניה .

[רב מנא שבת דקד"ג . יעב"ץ .]

רב מנא דשאב משום רב"ל . רבי מנא דשאב יד' יהושע רסבנין .

ר' מנא בר תנחום . ד"ק .

א"ד מנחם א"ר אמי .

ר' מנחם בן גופשא שבא עליו שדו של בעל פטור במנהרין . ד"ק .

ר' מנחם אחיהו ר' גוריון . ד"ק .

ר' מנחם דמן גליא : ר' יוחנן ורבי לוי ור' פנחס בשם ר' מנחם דמן גליא .

מנחם יורפאה : אמר רבי יוחנן משום מנחם יורפאה . [עין התוס' ס"ג דמעילה .]

ר' מנחם בן נפר תנא דבריתא . ד"ק .

רבי מנחם ר' סימאי בנן של קרושים . נ"א רבי מנחם ור' סימאי בנן של קרושים . אבל רש"י פ' ט'

ר' ישמעאל הכי גרסינן ר' מנחם בר סימאי ולא היה מסתכל בצורתא דווגא . אמר רבי יוחנן בנן של

קרושים ולא איסתכל בצורתא דווגי . ובוכותיה כשמת נסתנו בוי' ההוא צורות הצלמי' והמטבעו'

שלא היה להם צורה ונשתנו כמו שנשתנה צורתו כדאיתא בסוף מ"ק . והערוך בערך מחצלת הביא

ירושלמי ט' כל הצלמים כד דמך ר' מנחם בר סימאי חפן איקונתא מחצלת , אמר כמה ולא המתוך בחיו

לא יחמון בדמיכותיה וחכמין אינון כלום בתמיה אר"ל אין בנינו ולצדיקים אלא דבור שה וכו' ולמה

נקרא קדש הקדשים שלא הבינו בצורת מטבע כל ימיו .

א"ר מנחם איש נטר שערים נוסמן בני ר' חייא יהודה וחזקיה , ורבי אבין בר אדא אמר בשמו .

רבי מנחמא בשם ר' מנא . נ"א ר' נחמן . ר' מנחמא בר רב זעירא .

רבי מני בריה ר' יונה ור' יונה מחסרי ארץ ישראל . א"ל ר' זורא לר' מני והוא ר' מני בצפורי

איסור אביו י"ב [נ"א י"ג] אלה זון בניה רבא , ושהיה כן נאסור גיורא חכם . [לעל 112 א] .

רב מארי בר רחל בן חכם אחוה וזה אינו בר כי בשום מקום לא נאמר רבה גיורא כמו איסור גיורא .

וכבר אמרתי כי זה רב מארי הוא בן בת רחל בת שמואל וזה הנזכר בספר אחרון דשבת 1 .

[מולדה אביו של רבי חנן או רבי יוחנן פרק בן סורר ע"א . יעב"ץ .]

רב מונא ורב חסרא הלוקין . רבי מונא בשם ר' יהודה . אמר שמואל הלכה כרבי מונא והוא תנא

דבריתא אחרון . אמר ליה רב מונא לרב נחמן אביו של שמואל בר נחמני .

ר' מונא תנא דבריתא . ד"ק .

רבי מוסיא בריה ר' אסיא משמיה דר' מוסיא רבה רבי יוסא דב"ב 2 . רבי מחסאי בר אדי ריש

יומא דג"ב . יעב"ץ .]

ר' מיאשיה בריה דרבי"ל ומת ר' מיאשיה בחיי רבי אמי . וזה ינו של הרב"ל הוא לר' בפרק כל

הבשר ולא היה עשיר . רבי ירמיה ורבי מיאשיה . ר' מיאשיה ור' אבין ור' ירמיה קשישי אמרי לרבי

אבהו ולר' חנינא ספי ולר' יצחק נפתא דרדק , אמר להם ר' אבהו אבו בקשישי תליא מלחא וילו לגביה

דר' אבין דאנא אסתרא ניהליהו .

רב מיאשה בפרק הוורק א"ר מיאשה בר בריה דרבי"ל והוא שאמרנו קודם זה או תלמיד ר' יוחנן

וזה בדפוס רב שרישה .

מכתיר : בנ' כיצד מעברין נתייעץ במכתיר והנניב למשיבושת ט' מכתיר הוא ר' יוחנן שהיה

סומך לתלמידים ומכתירים , והנניב למשיבושת הלך אצל החכמים שבררו למוד תורה ועל שם

משיבושה בן יוחנן בן שאלו שהיה חכם ורבו של דוד קורא לכל ת"ח משיבושת שהיה מבייש פני

החכמים בהלכה . ורב צמח גאון פ' ששאלו היכן ר' אבהו ואמרו נמלך בר' יוחנן והלך לדרום אצל

רבי יהושע בן ג' רב גונו רבינו הקדוש . אמר ר' מלאי משום ר' יצחק מנרלאה . אמר

ר' מלאי משום ר' אלעזר בן שמעון . ובנו רבי אלעזר בן מלאי אומר הלכה משום ריש לקיש .

אמר ר' מלך ערבא פרש"י הדור בעריבא ,

1) ב"ק נטפ' כאן ; מובן אמר רב משה דמבני ט' כל הובחם ע"כ . והעב"ץ חעיר על זה בוח"ל ; היה רצוי לסדרו עם התבאים דתא אשילו רב אמא הוא ב"מ ע"כ . אולם ב"כ' שלפניו אין השם היה כאן כלל . המעריך .

2) ונראה כי הוא ר' מנסיא בריה דר' כנסיא אשר הסתבר מבאי האילן . המעריך .

רב מנשיא בן יעקב היה בוסן רב נחמן .

רב מנשיא בריה רב ירמיה מגינתא ורבה בר שומני אמרו לימא מה שאמר מרי בריה רב הונא בריה רב ירמיה בר אבא .

אמר מנשיא בר ירמיה אמר בר ירמיה אמר שמואל . אמר מנשיא בר ירמיה אמר רב .

א"ל רבה לרב מנשיא . רב מנשיא קמיה דרב הונא .

מנשיא בן מנחם היה בוסן רבי .

רבי מנשיא בן עזת שאל לר' יאשיה רבה בבית עלמין הדוצל . נ"א דמן עלמא דדוצל .

[רב מנשיא בר שגובי עירובין כס"א . יעב"ץ .] רב מנשיא בר הדולפא האנא הלבה ר"ל בל המשנה שונה הלכות הוא המשנה . וזה היה ידוע

משנה וספרא וספרי ואס"ה לא אומין עליה רמי בר חמא . ומת רמי בר חמא נהור בשנים ואמר רבא איענש רמי בר חמא על ר"א אומין לרב מנשיא . ורמי בר חמא לא רייק כי גס היה רב מנשיא

משמש חכמים ר"ל הלמיד להבין מעמי המשנה . [מספרהא : ר' יהודה בר מספרהא פ' נגמר

מ"א . מעורת שם אשה נשין ע"א . מספא שם חכם נדרים פ"ק ריע"ב . יעב"ץ .]

מר : אמר אביי בל מיל רמי עבד כרב וכ' . וכן היה קאימנא קמיה דמר , הוא רבה בר נחמני רבו ודודו .

מר בר רב אדא בוסן מר עוקבא והוא בן רב אדא בר אבהו .

מר בריה דרב אחא בריה דרבא . אמר רב אשי גברא רבה כמר .

מר בר איראי . ר"ק .

מר בר אמיר ומר בריה רב יוסף משמיה דרבא אמרו לרב אשי .

מר בר רב אשי לפני רבא בפרק המוציא חפלין אין זה רב אשי עשה התלמוד כי נולד כשמת רבא . ובגל ספר דורות עולם אמר שהוא בן רב אשי ואינו נראה חוץ אם היה גם לרב אשי בן שהיה שמו בן .

מר בר רב אשי . שחבר התלמוד בבלי היה הוחס שביומי והיה לדאש ישיבה ולא רב אחא בפרק קמא דבתרא . [עין לעיל שביומי .]

מר בנו של רב אשי פרק כל הנש .

אמר מר בר המרורי אמר שמואל .

מר בריה דמר זוטרא אמר לרבינא .

מר בר חייא נראה בוסן אמיר .

מר בריה רב חמא בריה רב אשי .

מר בר יאידיא אמר לרב אדא בר שימי .

שכיה קמיה ר' יצחק בן אלישיב וא"ל ר' יצחק בן אלישיב כי אשתו הנה כעורה והתפלל רבי מל ונתפתה ואח"כ היה מתנאה בופיה והחזירה לשוריה . הדברים רבים של נסים נעשו לר' מני בריה ר' יונה . א"ל ר' מני לר' חנינא . ירושלמי

רפ"ב רמזשש שני רבי יונה ור' יוסי הוו שוחפי בגרבי דחמיה כר דמן ר' יונה , אמר רבי מני בריה

דר' יונה כל גרבי דכתיב ביה יונה רידי הוא וכ' . וזה היה ר' יוסי בר חנינא או ר' יוסי בר אבין .

ר' מני בר פפיש א"ר אסי א"ר מני . ר' מני בר פפיש ורש לקיש ורבי שמעון בן אליקים . רבה

בר רב חנה משמיה דר' מני . רבי מני דמן צור היה באתר דר' הנהום בר אמ

ולא הורה סם כי רבו היה .

רב מניומי : אמר רב נחמן אהא ומניומי .

רב מניומי בר הלוקה . נ"א רב מנימין בן הלוקה ור' הלוקה בר כופי ורב הונא בר חייא הו' יחבי .

קמיה דרב . רב מניומי בריה ר' נחומא בוסן רבא פרק

המקבל . רב מניומי בריה ר' נחומי שאמרנו היה

ג"כ בוסן רב יוסף בפרק האשה שהלכה ובפרק המקבל . ואולי הוא רב מניומי סתם שהיה בוסן רב נחמן אבל יותר נראה שהם שנים .

מנימין בר איהו ואבהו בר איהו משתעי אליהו בהדיהו שהיה נותן לעבדו מכל מין שאובל וכ' .

ובפרק בני העיר חז לא נשתתף עם גוי אחד לא נשתכל בני שהיו חסידים והיו עם שמואל . אתא

אביה בר איהו קמיה דשמואל פ"ק דמציעא . מנימין בנקודא פ' שהיה מובר כדים לפני רבא .

רב מנימין בר חייא אבוייה דאבא וזה אבא בוסן רב אשי .

מנימין סקסנאה [ד"ק סקסנאה] הלמיד רב ומת בחיי של שמואל ר"פ תנוקת .

אמר ר' מנשיא בר בריה ר' מנסיא משמיה רב מנסיא רבה .

רב מנשה : עולא איקלע לבי בר מנשה . א"ל רב אחא בריה רב אימי רב מנשה תנא רבי מנשה .

רב מנשי תלמיד רב יהודה [פ"ק דחולין] . רב מנשיא בר גלא אהא לקמיה רבאי וכן אמר

בר זוגא . רב מנשיא מדולל בנו נקרא רב יוסף והיה בוסן שמואל . אמר רב יוסף שרי ליה מארי לרב מנשיא

וכשמת לוי אמר ליה שמואל . אמר מנשיא בר זכד אמר רב .

רב מנשיא בר יהודה בוסן רבה בר נחמני . ר"ק .

רב כרדכי השני הלמיר רב אשי ואלוויה
 כהגהונא וכו' .
 מיר בר מר ששלח לו ר' אמא בר זברא שישאל
 מרב הונא בפרק הגזול כבר זכרנוהו .
 אמר מרי מאבי בריה דמארי שבי אמר מר עובבא
 אמר שמואל בכוח פ"ק ר"ה . וכתב בעל הערוך
 כי אלו ההכמים מקרימין לפזמים מר כמו מר
 זופרא ואחרים , ולפעמים השם קודם למר כמו
 אמי מר ומרימר וכיוצא בזה .
 רב מרי הקדמון קודם רב נחמן פ שואל . ר"ק .
 רב מריון בריה דר' אבין ומר בריה דרב אחא
 בריה דרבא היו ביחד . אמר רב אשי גברא רבה
 כמר בר אחא בריה דרבא והוא בא לפני רבינא .
 א"ר מריון אמר ריב"ל .
 מרימר ורבי אמא בר זברא תלמידי רב הונא .
 אמר רב הסרא דרש מרימר רבי . אמר רבינא
 אמא אקלעין לסורא לקמיה דמרימר וזה היה רבינא
 דראשון . ואם הוא רבינא הטני יתיה מרימר
 האחרון .
 מרימר האחרון אמר לרב אחא לית הלכתא
 כרבא בחרת באונות .
 מרימר בר חיננא בזמן רבא . ג"א מארי בר
 חיננא . ג"א מר בר חיננא . מרימר ומר זושרא
 חסידים תלמידי רב הונא .
 ר' מרינוס בר אושטיא . ר"ק .
 ר' מרינוס אביו של ר' שבהי והוא בתוספית
 דטהרות ופי' מישא ר' אלעזר ובנו ר' שבהי לפני ר'
 חייא על רב כלהו .
 מרחא ואיבו דהנה ושילת ר' חייא הנדול דודו
 של רב כולס אחים .
 משה בר צצוי אביו של רב הונא הכהן בזמן
 אביו ערכין . ר"ק .
 ר' משרשיא ; ר' חונא ור' משרשיא בשם ר' אדי .
 רב משרשיא אמר לאבי וכן לרבא ורבו המובהק
 אבי נפ"ק דקדושין .
 רב משרשיא בר בריה דרב אחא אמר לרבינא .
 רב משרשיא בר בריה דרב אחא בריה דרבא
 הוא מה שאמרונו קודם זה .
 רב משרשיא פרש"י אבי אביו היה רב אחא בר
 נתן בר פלוגתיה דמר זופרא בריה דרב מארי נפ'
 אלו מריפות .
 רב משרשיא דבי ר' אמי אמר לרב אשי .
 רב משרשיא בר חלקא [ר"ק חקלא] יחמא בזמן
 רב הונא . ג"א בזמן רב כהנא נפ' אלמנה ;
 רב משרשיא בר חנין אמר לרבינא . ג"א בריה
 דרב הונא בפרק אע"פ .

מר בריה דרב יוסף אול לבי אבין והוא אמר
 משפיה דרבא וא"ל רב אשי נפ' ההכלת . מר פי'
 רש"י שם חכם למושיכי שם מקום .
מר ינקא בריה דרב חסדא אמר לרב הסדא .
 מר ינקא ומר קשישא בני רב חסדא . ולמעלה
 אמרנו כי רב מארי ורב פנחס בני רב הסדא חסירי .
 [אמר ש"ש ראיחי בתוספות בתרא דאמר ינקא
 הוא הוקר ר"ל שנוול בניקוחו של רב חסדא ומר
 קשישא שנוול בנקוחו . ואמר אני ש"ש שההכרח
 הוא שמוכרי התלמוד את מר ינקא לפני מר
 קשישא .]
 מר בר ישמשאל מתקף על רב נחמן פ' תפלת
 השחר . ר"ק .
 מר ממושיכי אייחא תלחא בשני רב אחאי ובדיקה
 רב אחאי ורב יצחק בר יהודה ופרש"י מר שם חכם
 ומושיכי שם מקום בפרק התלמת .
 מר בריה דרב סמא בר רב אשי . ר"ק .
 מר קשישא בריה רב חסדא אמר לרב אשי וא"כ
 האריך ימים .
 אמא מר בר רב פפא . וכבר פירשנו באות א"ף .
 מר קשישא בריה דרבא בפרק המצניע .
 מר בריה דרבינא מתענה כל השנה חוץ מנ'
 ימים . ופירש ר' זוים תלמיד הרשב"א כי היה
 מתענה לעשות תשובה ולכן היה מתענה שבתיה
 ור"ש . וזה סמך למתענין ברה"ה ובשבת בנתיים ולא
 נהי'א ל' דעתו כי בתלמוד לא נזכר שהיה בעל
 תשובה כי אם ירא שמים . ונראה כפי' הגאונים
 והתוספות על תענית הלויים היה מהענה . וכן פי'
 ר"ל בתוספות של ברכות כי איך יתענה ג"כ אלא על
 הלויים חוץ מימי פוריא שנא' ימי משה ושכחה
 ומעלי יומי דכפורי כד' חייא בר רב מדיפתי כל
 האוכל ושותה וכו' , ויום עצרת שבו נהנה הורד .
 ובפ' הדר עם הנסיר כיו שלא יצטנו כניה ויהבטל
 מלמדו עבדא ליה אימיה ד' מאני ל' יומי .
 ובהלוליה דמר בריה דרבינא אמרי לרב המנונא ויטי
 לישדי לן מר וכו' בפרק איך עומדין . והוא עשה
 חופה לבנו ושבר כוס של זכויות שהיה שיה ת'
 מאות וזו . והוא הקשה על דברי רבא והוא ור'
 זירא תרגמו וכו' , ואמר רב נחמן בר יצחק נפ'
 במה אשה ובפרק כיצר מברכין וירא שמים יוציא
 מידי שניהם ומנו מר בריה דרבינא . ונראה שהיה
 בבבל ונעשו לו ג' נסים נפ' הוראה בנבל ובמים .
 בעא מר בריה דרבינא מרב נחמן בר יצחק .
 רב מרדכי בעא מרב יוסף וכן מאבי ורבא ואיך
 זה תלמיד רב אשי .

רב משרשיא בר רב וזה נזקק רב הונא בר יהושע פ' עשין ספין. ר"ק.

רב משרשיא בנו רבא [ורבו המובהק אבי ס"ק קדושין. ד"ק.] נ"א בנו של רבה ואמר חכים ברי נר' יוחנן בטרופות פרק אלו מרשות. אל רב משרשיא לבריה בני מרב פסא.

רב משרשיא מחוסניא [בנר' רדן מדוסניא] שלח לרב פפי ילמרנו רבינו ביבמות (רכא"ב).

מתוך: אמר ריב"ל א"ל מתוך לר' יוחנן וזא אלהו חי הוא לגביה ראישיע במת הוא כיון שלא ראהו עד.

[מתוך אביו של ר' דוהאי יומא לע"ב ובכ"מ. מתוך שם אטת פמ"ש. יעב"ץ.]

רב מתנה ורבה ובנו מתוך נכמיה ור' וירא חרף כדאיהא בסוף היריות.

מתנה אביו של רבה בר מתנה. ד"ק.

רב מתנה ור' יהודה, אמר ר' וירא א"ר מתנה וזא חב ריהודה ותלמיד שמואל.

רב מתנה קמיה רשמואל וכן חב למר עוקבא.

רב מתנה משפוניא ררש אין לשין אלא במים שלנו חשבו כל העם שהיה אומר שלא ילושו אלא במימיו, ואתו כל עמא בכלייהו לשחחיה ואמר

לזו רביתו קאמינא ר"ל שלנו מהלילה שהיה להם קור רביתו. ד"ק.

רב מתניא בנו של ר' יודן בירושלמי.

תני מתתיה בר יהודה פ' אלו מרשות (ומנחות רש"י"ג), והוא תלמיד שמואל.

אות הנ"ן

נאנאי בריה רב יוסף בר רבא פ' אלמנה לכ"ג. ר"ק.

[נאי קמא קט"א. יעב"ץ.]

נרבך: רבא חמיה ראשיאן בר נרבך משמיה רב, ראשיאן בר נרבך משמיה רב.

ר' נדראי משמיה רשמואל.

נדלאו: אמר רב נדלאו בר אירי אמר שמואל

בזמן הזנא ורב יהודה (יומא נב"ב).

נדרבלי רב צמזו פ' חכמים שם מקום אחד ושמו נדרבלי והוא רמי ברי נ"א רב ביבי בר כונא

והוא נבי תלחא שהיו מוסיפין על הכתובה שני שלישים מיפני הנכד בפ' המקבל, וטרימר גבי

אסיה שבחא ולקח קמן הזם רבו על מאמר רבא.

נדרעי אמר רבא רב חמא מנהדרעא, נדרעי אמרי משמיה רבא.

[מן אדם עשיר מעולה. יעב"ץ.]

נחום אחיה רר' אילא יום טוב. ר"ק.

נחום: ר' נאי מסרמך ואילא אכתייה רנחום שמעיה, נ"א אכתייה רר' שלמי (1), חזו לר' יהודה נשיאה ואילא ר' נאי וגששיה.

אמר ר' נחום אמר רבה בר נחום פ' עקיבא.

אמר ר' נחום אמר ר' כרים משום זקן אתר.

אמר ר' נחום אמר ר' שלמא אמר רב ברנא אמר רב.

נחום בן זכריה בעא מאביי. ר"ק.

נחום בר ירמיה ורבו ר' מני.

[נחום המרי. נחום איש גס נו. יעב"ץ.]

נחום בר נפת. ר"ק.

אמר ר' נחום בר פסא משום ר' אלעזר הקפר.

נחום איש קרש קרשים הוא ר' מנחם בר סימאי ירושלמי פרק כל הצלמים שלא הבישו בצורת משבע

וכן בסוף מועד קטן. ר"ק.

אמר רב נחומיא הלכה כרביש בר פסא. והרב נחמאי שנוכר לקמן או יהיה אחיו (2).

רב נחומי בר חיאי בר אבא התיב. ר"ק.

[נחומא בן אפקטיין ר"ס אל"ה. יעב"ץ.]

רב נחוניא בריה רב יוסף. ד"ק.

ר' נחמא בשם ר' יהושע בר נחמני.

רב נחמיה ורב אימי.

נחמיה: א"ל רב חסדא לרב נחמן נחמיה תלמידך וגו' בפ' מי שהוציאוו.

ר' נחמיה בר ברוך בעא מרבא אמר ר' נחמיה בבבא אתה סוער. א"ר נחמיה בר ברוך אמר ר'

חיאי בר אבין אמר רב יהודה.

ר' נחמיה בריה רב הונא בר חנינא.

[רב נחמיה בריה רב יהושע ס"ק יש"ב. יעב"ץ.]

נחמאי איש בקעת חזריהון אומר עשר נשיעות ערבה וניסוך המים הל"ט, ור' יוחנן

אמרה משמו וזה נוסחא ר' יוחנן איש בקעת חזרובא [צ"ל חזריהא].

ר' נחמיה בריה רב יוסף לימד לפני רבא.

רב נחמיה בריה רב יוסף אמר הוה קאימנא קמיה ורבא. שלח רב נחמיה זה לרבא בר זוטאי מנהדרעא.

רב נחמיה בר יוסף ורב פפי ורב פסא ורב הונא בר יהושע. וש גרסא רב נחמן בריה רב יוסף.

ר' נחמיה רמן יפו בעא קומי ר' פנחס בשם ר' סימון.

(1) בגמרא רדן ביבמות דס"ב: רבי אבהו מסתפך אכתייה רר' חיים שמעיה. המערך.

(2) ר"ל ר' נחמיה בריה רב יוסף. המערך.

נהום שהיה בומן של רבי .

ר' נחמיה חתניה רבי נשיאה אמר אנא חותיה
 לר' אמי ור' אסי דעברו במנעלים במים .

רבנא נחמיה ורבנא עוקבא בני ברתיה רב שרים
 וחסידים וצדיקים ראשי גולה , אמר רב אשי בעי
 ממאי רבי רבנא נחמיה ריש גלותא .

רבנא נחמיה אחיה ריש גלותא רבין ואבי יתבי
 קמיה .

רב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יעקב והוא
 חבר לרב הונא ולרב יהודה . ואין צריך עוד לבעל
 הנהום פ"ט כל הגשמי כ' צדקו דבריה מדברי רש"י וקנו
 שאמר שם כי הוא רב נחמן בר יצחק ואין דבריו
 נראין , כי כל התלמוד מלא כי הוא רב נחמן בר יעקב .

וכותיה את ברתיה יעקב ; אמר ר' אמי שממיה רב
 נחמן חתניה רבי נשיאה מלול בשמעתא ר' יוחנן
 פ' העור והרושב , רב ענן קרא לרב נחמן חקלאה
 איש שדה ר"ל שאינו בקי בדינין לפני מר עוקבא ,
 והוא אמר לרב ששת בר פלוגתיה כי הוא ר"ל ריינא
 ראש גלותא אמר רב נחמן אמר שמואל כי היה
 רבו שמואל . וכן היה רבו רבה בר אבהו . ובפ"א
 דיבמות אמר רבה בר אבהו לרבנן עיני ברב נחמן
 אי בשרו מעלה הבל אתן לו בתי כי לרב נחמן היו
 לו יתירות זקן ולא הוקן מלא אלא מקומות בוקן .
 יתבי רב נחמן ועולא אמר רב נחמן כגון אנא דן
 ביחוד ואפילו לא נפל רשות . ובפ' הגזול קמא א"ל
 נחמן לרב הונא . וקרא לו רב נחמן לר' הונא
 תברין (גשין כ"ב) . והוא אמר עלי דנאנא ושבור
 מלכא ר"ל שמואל אחי ברינא , ובפ' מי שמחו א"ר
 נחמן כי הוינא בי רבה בר אבהו בעינא מיניה ,
 ובפ' כל כתבי שהיה רב נחמן והיו בציצית . רש"י

גורס בסוף מצינא רבה עם רב נחמן ולא רב א
 בא"ף בעבור כי רב נחמן מת קודם שמת רבה בר
 נחמני נחמני שנים ואין זה רוחק כי גם רבה
 היה בימי רב נחמן ורמי בר חמא . ורב עוקבא
 אחיו שהם חברים לרבא באו לפני רב נחמן ורב
 ששת על ענין מתנת אסוס וכשמת רב נחמן היה
 שם רבה בר נחמני . יתבי רב נחמן ועולא ואבימי
 בר פפי ורב חייא בר אבימי פרק עושין פסים . רב
 נחמן סתם כמו סברת ר"ל בסוף פרק כל הגש , רבא
 ורב נחמן בר יצחק הוו יתבי חליף בר נחמן בר
 יעקב כי יתבי בגהוקא דדהבא (נ"א הרבא) ופרים
 עליה סביאל רבתי ר"ל מצבע תלמי , רבא אול
 לגביה רב נחמן לא אול לגביה , רב נחמן אמר אינשי
 דבי ריש גלותא ינבדו רבא צריך להו אטא לא צריכנא
 להו שרש"י רב נחמן חתני רבי נשיאה היה כדאמר

בפרק העור והרושב ולא היה צריך לרב נחמן בר
 יעקב , כד הוא רב נחמן אול לגביה נליא לדריה
 ר"ל רב"י גילה זרועו ונשב בו הרוח , וא"ל רב
 נחמן בר יעקב לרב נחמן בר יצחק עמי סוראי פ'
 כמו הני סוראי דייק קוראי שהיה מסורא שהיא
 מתא מחסייא . נראה מרש"י כי רב נחמן סתם
 הוא רב נחמן בר יצחק והוא חתניו רבי נשיאה .

והתוספות הגאונים פירשו בהפך והרין עמהם ,
 וכן בפרק השולח ששאל רב נחמן בר יצחק לרבה
 בר שאלתא וא"ל כי אמר ר' יורא אמר רב נחמן
 אין הלכה ולא אמר לו משכך , וא"ל רב נחמן
 סתם ויותר ממאה ראיות יש לי בזה אלא שאין
 להאריך . אבל נראה מסתם כי לפעמים קורא ריש
 גלותא נשיא וכן ראוי שראש גלות שבבבל הוא
 עיקר נשיא כמו שאמר רבא מה אני בקרבן נשיא
 ואמר לו כי הוא ראש גולה שבבבל . וכן לפעמים
 קורא ג"כ התלמוד לנשיא שבא"י ראש גולה כי
 בעתהינו כבר היו בגולה , רב נחמן דין יחידי כמו
 ר' חייא ואפילו בלא רשות . ובפ' שבעות הדיינין
 אנא ורב ששת גברין הלכתא ספרא וספרי
 ותוספתא וכולא תלמודא . וזה רב נחמן סתם
 שנשבו בנותיו וזהו בנהרדעא . ומעשה רב עילש
 על בנות ר' נחמן וכו' ואשה בכל אלה לא
 מצאתי שהיו משפחות ועוד רעות אחרות ולא
 היו רציות שיפודם וברך רין האחט שמגלה
 לבריות בני אדם כדראה בנפישן פ' השולח (מד"א) ,
 ואשתו ילחא בת הנשיא שרובה על עולא סמדרווי
 מילי ושרבה ת' חביות על אשר לא נתנו לה טס של
 ברכ' כדאית בגרנו' ונתנו שמה דונג בקרושין (מ"ב)
 דארי עבריה , והוא ר"ל רב נחמן א"ל לשמיעה
 איתיה לי מיא דאחיס קפילא ארמאה , ור' אמי
 איקפיד א"ע"פ שהוא מותר דאדם חשיב שאני ,
 ופרש"י שהרואה אותו שהוא מיקל עופוד ומיקל
 יותר בסוף פרק במה שמוסיין . ורב נחמן היה
 אב"ד והוא ובית דינו הקנו שבעות היסת . ובעל
 הטרון פירש לשון כבוד שהכנידו עליו ו"מ
 שנתקנא בצנצא רב נחמן ובית דינו נהרגו כי יסתך
 אימוליניך . והר"ן פירש לשון מסית שהסתירו
 לישבע וכן בפרק עשרה יוחסין . רב נחמן בנהרדעא
 והיה רב הונא בימי או רב מתנה הלך רב יהודה
 לפניו לרין על האיש שדבריו עליו שיהיה עברי . ורב
 יהודה היה בשום בריהא ראש גולה לאפוקי סברת
 בעל דורות עולם שאמר שרב יהודה היה בנהרדעא
 מקום רב ושמואל , ואין זה נראה בתלמוד אלא רב
 נחמן נשאר במקום שמואל ורב יהודה בשום בריהא
 וצדקו התוספות שאין מזכיר פעם אחת יובל לרב

ובזמן רב חסדא ואחר רבא מלך ד' שנים ומת . וכן היה בזמן רב יוסף במעשה רבא ארא בר אבהו ובצנורו מת רב ארא כדאיתא בבבא . א"ל רבא לרב נחמן ; יצחק והיב אהורי הרבא ורבא יתיב קמיה דרב נחמן וזה קרא לעצמו נאותו הענין שהארס מכבד מקומו כמו שראינו בסמי וכו' . יקרא לעצמו מנה בן פרס ולרב נחמן בר רב חסדא מנה בן מנה , וזה תימיה שיקרא לאביו נ' ולעצמו ק' כדאיתא טרק סדר תעניות בתרא , אבל כפי גרסת רש"י רב נחמן בר רב חסדא אמר לרב נחמן בר רב יצחק שיבא הוא לישב אצלו וקרא לעצמו מנה בן מנה ולרב נחמן בר יצחק מנה בן פרס ויפה פירש .

רב נחמן בר כהן : כי אתא רב דימי אמר שדרש מלך במשפט וכו' רב נחמן בר כהן .

רב נחמן בר מניומי אמר לאביי ואיכא דאמר בר מניומי אמר לאביי .

רב נחמן ספרשא א"ל לרב אשי .

אמר רב נחמן בר פפא אמר רב חסדא .

אמר רב נחמן בר רבא .

רב נחמן בר רבא נ"א בר רבה אמר רבא בר נחמן בר רבא אמר רב חסדא .

רב נחמן בר שמואל בר נחמן והוא בן ר' שמואל בר נחמני .

נחמני הוא אביו נשם אביו של רבו רבה בר נחמני שהוא קטן של אביו , וכבר דברנו באביו מה שצריך לזה ושהוא כהן ורבו כהן , ובפ' השולח שנאמר לו חמור ונתן סימן , שהיה בשנו לבן ושלחו לו אי לא נחמני אתה וכו' פרש"י מכירין אנו בך שלא השקך שאתה אסיר .

נחמני אביו של רבה בר נחמני וקטן של אביו .

נחמני הוא אביו של ר' שמואל בר נחמני , ולפעמים במדרש ובירושמי קורא לו נחמן רבי שמואל בר נחמן והכל אחד וכן נינו נקרא כן .

מזלי ; אמר ניזילי אמר רב הונא .

ניזילי , בסוף פ' כל תבני פרש"י על שם מקומו וישראל היה נומן רבי , והערוך פ' כי הוא מן ניות ברמה כשמואל .

אמר רב נחומי בר אבא אמר שמואל אמר רב יוסף מאי רבעי רב נחמן לא שמיעי ליה את דרב נחומי בר אבא (כ"ז ארא) אמר שמואל .

רב נחומי אבי אביו של רב מניומי (ר"ק רבא בר מניומי) שהיה בזמן אמיתר ויהיה זה בזמן רב הונא ורב נחמן .

נחמן בר יעקב נשם אביו בעבור כי הוא רב נחמן סהם , אבל לרב נחמן בר יצחק בכל מקו' מכירו בשם אביו . א"ל נחמן אנא מן סכרי דיני דמר שמואל והוינן כבד שית שנין וכו' . רב יתיב עם ר' חייא בר אבא ר' אסי ורבה בר נתן בפ"ג דעירובין . והלכתא כרב נחמן בדיני וכבר ששת באיסורי , והשעם כמו שאומד לקמן בר' נתן אב"ר ור' יהושע בר חנינה אב"ל משום דר' נתן הי"א נחיה לעומקא דיינא כי הבקאות בדינין לדיין בכל יום מחכים כמו שאומר ברבי . וכן בשמואל ורב הונא ור' אבא דיינא דא"ל ונחיה לעומקא דיינא כדאיתא בשניות ור' יוסי בר חנינא בפרק שור שנגח וכו' . ובפ"ק התעניות רב נחמן ור' יצחק יתיב בסעודה ואמר לה' יצחק שיטרכנו , וא"ל כמה אטרכך אם בכבוד אם בגדולה אם בחכמה אם בעושר אם בבנים הרי הכל יש לך אלא יהי רצון שיהיו צאצאי מעדך כמותך , ומשל האילן מלא כל טוב על המצנן וכו' . רב נחמן איקלע לסורא עלאו לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא .

רב נחמן בר אנדימי .

רב נחמן בר אושפתי אמר רב פפא בפ"ג דתעניות . והערוך בערך בר פי' א"ל רב נחמן בר אושפתי שהוא שם אמו של רב פפא , וא"כ לפי דעתו רב נחמן קרא לרב פפא בר אושפתי .

רב נחמן בר ברוך והוא בר נחמיה בר ברוך אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה .

רב נחמן בר גוריא איקלע לנהרשטא והיה אה לרב חמא בר גוריא תלמיד רב .

אמר רב נחמן בר הושעיא אמר ר' יוחנן .

רב נחמן בר ובדא ואמרי לה רב נחמן בר רבה .

רב נחמן בר זכריה אמר לאביי הוא רב נחומי .

נחמן בר חנין כ"מ [בב"ר ?] .

רב נחמן בר רב חסדא רמא כרמא ארבינן א"ל רב נחמן בר יצחק עבר מר אדאורייתא וכו' בפ"ק דבתרא והוא כהן כי אביו רב חסדא כהן והוא שלח לרב נחמן בר יעקב , א"ל רבא לר"ב בר חסדא .

רב נחמן בר יצחק האריך ימים והיה עשיר שכן אמר שלא היה צריך לנשיא (ס"פ כל הגש) והיה בזמן ר' אמי ור' אסי שאם' עליו מקלע' לילא היה מקמייהו בפ' כל תבני בשבת ובסוף סוטה שהיה יורא חסא כמו רבינא הקדוש . ורבה בני העיר שהיה מחסדי כפי . ובסוף שבת אמר כלארי לאמו שהיה כפי מולו גב והועיל ההשתדלות והמצות ושלש על המשתת . והיה בזמן רב נחמן בר יעקב אב"ר

רב ניתומי בר זכריה בעא מאבני אמר מר בריה דרבינא אבא וניתומי בן זכריה ואילי זה רב ניתומי סחם .

נ"ל א"ר זורא זנה רב ביבי בשמעתי דאנא וניילא הוינא יתבי קמיה דר' יוחנן זה נוסח הגאונים והם פירשו אני והוא , ויש נוסחא בגמרא שאמר אני והוא וכן בפרק איהו נשך את וניילא אחי ר"ל אבא והוא אצ"פ פרש"י פירש שם בענין זה אמר עוד שגראה לו שהוא שם אשה , ולא נהירא שכל מקום הוא זה הלשון בס"י מי שאחוזו בענין אשמדאי עם שלמה הוה יחיב הוא וניילא , ר"ל הם לבדם הוא והוא והערך פי' אחת החקונה . ניקמכי לפני ר' עירא ירושלמי . ד"ק .

ניתאי חתניה דר' מאיר התלמידו בס"פ שואל בשבת , נ"א יוחאי חתניה דר' מאיר .

ניתאי א"ל שמואל פרש"י שם חכם בפרק יש נוהלין .

נימוס : אמר ר' יוסי זה לי נימוס אחיו של ר' יהושע הגרסי .

נפחא הוא ר' יצחק נפחא .

בר נפחא הוא ר' יוחנן ושם פירשנו אותו .

נן נקוסא הוא ר' יהודה בן נקוסא תלמיד ר' חייא בומן רבי .

[נקוסא אביו של ר"י יומא יח"א . נקיוו שם מובדק דכרי נשין יא"א . יעב"ץ . בדפוס פראג נק"ם . המערך] .

ר' נתן ור' חלבו ורב נחמן בר יצחק בתחל' ברכ' .

אמר בר נתן אמר מר עוקבא אמר שמואל , ואולי הוא מר נתן .

ר' נתן : ר' חנינא חלש על לגביה ר' נתן וכל גדולי הרור .

ר' נתן בר אבא תרגמה קמיה דרב והוא אז לר' יעקב נ"א רב נתן בר אדא אמר רב ,

רב נתן בר אבין [כ"א אבין] אתא לקמיה ררב חסדא .

ר' נתן בר אבין נ"א בר אבא יתיב קמיה דרב .

תני יב נתן בר אמי מבי חזווי אכפיה רבא ח' זווי אצ"פ שכל מצות עשה שיש שכרה בצדה אין כושין כמו כיבוד אב ואם כדאיחא בחולין פרק כל

הבשר שאני נזקה שהושכלו כמה מצות עשה בהורה וכס קצת לא תעשה והוא קיום העולם פרק

נערה וס"ק דקדושין ובס"ק דבתרא .

בר נתן אסיא הלך ביום שני של גלויה ונגדיה רב יוסף ולא שמתייה משום דצורבא מרבנן הוה .

(1) בגמרא ידן נס בעירך כתיב נוולא בב' ויין . המערך .

רב נתן ניראה 2 .

ר' נתן בר בריכה בשם ר' ירמיה .

רב נתן אבהו דרב הונא . בר נתן אוקלע לסוריא נדית קמיה דרב פפא . וכבר ירעה כי רב הונא בנו אדם גדול וראש ישיבה אחר רב אשי , נ"א רב נתן אחוה דרב הונא בר נתן .

רב נתן בר הושעיא אבוי אשכחתינהו לחבריאי דרב נתן בר הושעיא והוא בעא מר' יוחנן , מתקף לה רב נתן בר הושעיא ורב נתן בר הושעיא אמר כמאן טרב יוסף . רב נתן בר הושעיא ורב חסדא פליגי .

נתן בר זוטרא אמר לרב אשי .

ר' נתן בר טובי כי חלש ר' זידא מנטיסיה הוה יתיב בפתיחה .

ר' נתן בר יוסי בן לקוניה נ"א ר' יוחנן . והוא בעא מר' שמעון בר' יוסי בר לקוניה אחיו שהם אחים לאשתו של ר' אלעזר בר' שמעון בן יוחאי בומן רבי .

רב נתן בר פניומי משמיה דר' תנחום , אמר רב כהנא דרש בר נתן בר פניומי משמיה דרב .

מר נתן בר מר עוקבא הם ראשי הגולה . ואולי זה נתן דצוציחא שהיה בן מר עוקבא אב"ד וחסדא .

[רב נתן בר מר עוקבא , יעב"ץ] .

ר' נתן בר עמרם תלמיד רבי וכבר זכרנוהו .

נתן דצוציחא והוא מר עוקבא בר נחמיה ריש גלוחא והוא הניב לזמן רב יוסף , אמר רב יוסף

בעל תשובה ברורינו אמר רב יוסף הוה יתיבנא בפרקא והיה קא מנמנמס והוא בחלמא דקא פשיט

דיה וקבליה פרש"י ע"ש ניצוצין דגור שהמלאך פשט ירו וקבל השוכתו , ונ"ל על שאחוזו המלאך

בציצית ראשו , ור"ה פירש דאומר במדרש שהיה נר דלוק על ראשו וכן ראייתו שפרש"י בס"פ זה

בווד כמו ד"ח , ורב צמח ורבינו סעדיה גאונים פירשו נתן דצוציחא בנערתו היה מהקן בשערו

ומקשט והיה עושהו תלתלים וקרין אחרו נתן דצוציחא . ועוד עשו הגאונים פי' אחר שראוהו

רב יוסף שהיה יוצא ממנו לשון אש מול' ציציתו עד שברחו כל שהיו לפניו בשביל שהיה המקום

שהיה עומד בו דחוק . ובשאלותיה דרב אחא משבחה פי' וארא בכל מהרפאין חוץ מע"ז זג"ע

ושפירות דמים , היכי דמי רשאה בגילוי שריות כדבר יהודה אמר רב מעשה גאורס אהו נתן

דצוציחא שמו ונתן עינו באשה אתה חנה שמה והעלה בלבו שינא ושגור לה כסף חובב ולא קבלה

ומרוב תאוותו נפל בחולי ותלה ימים רבים באו (2) ויראה כי הוא רב נתן בר אמי דלעיל המערך .

ר' סימון ור' חלקיה ור' אליעזר, אמר ר' סימון
אמר רבי"ל, א"ל ר' זורא לר' סימון, ר' סימון ור'
אליעזר יתבי ואילי ר' יעקב בר אחא.

ר' סימון בן עואי.

ר' סימון בר תרמי בשם ר' אושעיא בירושלמי
דשבת.

סיני : אמר רב נחמן בר יצחק סיני אמר הלכה
הזוהי רב יוסף שהיה יודע כל התורה בבקשות,
ונקרא מארי רחשיי וגם שהיה בקי במשניות
ודתניתן מסיני. ורבה עסק הרים בלפולו ורב
תבואות בבח שור הוא יוסף.

ר' סיסי אומר ואליבשיך רקמה פורפורין, וזה
היה אביו של לוי בר סבי שהיה תלמיד רבי. ולפי
הנראה כי הוא לוי סמא.

סמא : אמר רב סלא אמר רב המנונא וגברות
רב יהודה אחתה רוב סלא לפני רב הונא, ונקרא רב
סלא חסידא ואינו יודע אם רב סלא נקרא חסידא
או רב יהודה אחתה, כיון שבסוף יומא אמר
אליהו ו"ל לרב יהודה אחתה רב סלא חסידא
וכו' וכשמזכיר בפני עצמו אינו מזכיר חסידא.
ואח"כ מצאתי שאומר רב יוסף בריה דרב סלא
חסידא בס"פ אלו דברים במסודים. וכן במקומות
אחרים אומר רב סלא חסידא. אמר רב סלא אמר
רב ירמיה.

רב סמא (נ"א רב סמי) בריה דרב אשי אמר לרב
אשי ולרבינא, א"ל רב סמא בר אשי לרבא וא"כ
האר"ך ימים, נ"א רב סמא בריה דרב אשי.

סמא בר חלקאי : אמר רבינא אמר לי סמא בר
חלקאי.

רב סמא בריה דרב יהודה. [ד"ק יאודא.]

רב סמא בריה דרב יבא אמר לרב סמא.

רב סמא נביה רב משרשיא בומן רב אשי ורבינא.

רב סמא בריה דרבא אמר לרב אשי ומת בחיי
אביו והניח בן.

רב סמא בר רקתא אמר קמיה דרבינא ממשיה

דרב חייא בריה דרב אוריא. רב סמא בריה דרקתא
אמר אינה מקודשת ורבינא אמר מקודשת.

[רב סמא : אמר ר"ל אמר ר' סמאי יבמות
ע"ד א. יעב"ץ.]

[סטרפוי אבי ר"ש יעב"ץ.]

רב סעוריים [ד"ק בר ספרא בר שצור] אחתה

ושאלו לרופאים ואמרו להם הרופאים אין לו תקנה
עד שהבעל לו, וכששמעו חכמים ברבר אמרו
ימח ולא תבעל לו ולא שחשב לפני ערומה ואילו
לסור עמה מאחורי הגדר. ורבה פליגי בגמרא ו"א
שאטת איש היזהר ו"א שפנייה היזהר ומשום פגם
משחוחה או משום שלא היו בנות ישראל פרוצות
בעריות. ורש"י מביא בסוף פ' זה בורר זה המעשה
בענין אדור וכיצר חזר בתשובה ולהלן ב"ה במר
עוקבא אמר אוחי. ובשאלתות ב' כי השא כי
מר עוקבא בעת שפדחתו ראה שנתן ר' אלף ריבוי זהב
לצדקה ואמר שהוא מעט. ובעת שפדחתו נתן
שליש ממונו לצדקה ואצ"ל שאין מוסיפין על חומש
הדו בהיים אבל בשעת המיתה אסילו כלו.
נתן בר שילא ריש טובחייא דציפורי העיד לפני
רבי ר"ל רבינו הקדוש.

אות הסמ"ך

סמא קרויין : בעא ההוא סמא קרויין מר' יודקן
ואמר לה סרויין ופרש"י על שם מקומו ב' כירה.
סמא : אשכחיה ההוא סמא התוספות בפ"ק
רחולין. י"מ שכל מק' שהוכיר [סמא] שהוא אליהו
ו"ל ואי אישטר לומר כן נפ' במה מדליקין בעבורא
דרשב"ל ע"כ ואני אומר אין למרין כל הכללות, ונפ'
הקומין משמיה דסמא פרש"י משום זקן אחד.
[סממאי ספ"ר מיתות סר"א. יעב"ץ.]

סבי דסום בדיה רב זיורה רוב עינא.
סוגא שמעיה רר' יוסי ר"ל תלמידו נ"א סוגא

שמיעיה.

סורחב בר טמא ממשיה דוגייר.

[סורמקי יומא ו"א. יעב"ץ.]

רב סחורא ורבה היה משבתו לפני רב גדמן.
אמר רב סחורא אמר רב הונא אמר רב והוא פתח
פתח דרר לעצמו ולא הפירו כי אין זכום מתיר נר
עצמו. ורב סחורא האיר לרב יהודה במשנה
אחת. ויש נוסחא כי האיר לרבא בס"פ אלו מציאות
ואינו מחזור. אמר אביי אמר רב סחורא אמר
רבא, אמר רב סחורא אמר רב הונא, ובנו רב חזנא
בר סחורא לפני רב המנונא.

ר' סימאי ורבינא ואמרי להו ר' סימון ורבינא. דרש
ר' סימאי בשעה שהקרים ישראל נעשה לנשמע וכו'.
אמר ר' סימאי אמר רב יהודה אמר שמואל
נפ"ל רחמיהו.

ר' סילון : בירושלמי דחלה ר' סילון בשם רב

אות העיין

[ענין: ר"ח בן עניל ס"ס שור שנגזא א"ה . יעב"ץ.]

עזארה [ד"ק עזארה]: אמר עזארה אמר רבי שמלאי .

עזא: אמר רב אחא בריה דרב עזא אמר רב אחי , יתיב רב אחא בר עזא קמיה דרב חסדא א"ל רב חסדא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך .

רב עובדיה חני קמיה דרבא והראה הדם ששלחה אמו של לפני רבא והאה שיהיה רם חמוד , ורב עובדיה ורב יאשיה ורב אושעיא קמיה דרבא כלם תלמידיו של רבא .

עזר: דרש עזר גלילאה בפרק השוחט .

[עזארה ב"ה הוציאו לו . יעב"ץ.]

עזיאל: אמר ר' עזיאל וכן אמר ר' אבהו

עזיאל בר' עזיאל משמיה דעזיאל רבה ירושלמי . ד"ק .

רב שירא מפתיר כניסיות פ" סכניס ומציא התלמידים ואוססם לבית המדרש בש' ואלו שריפוטו , ובנו רב אחא גר עירא בוסין רבא . רב עירא משמיה דרבא . דרש רב עירא משמיה דר' אמי ור' אסי . א"ל רב ספרא לאבי עירא מרבין הוא אתא ממצרבתא ורב עירא שמו והוא אמר רב עירא שמיני פרש"י כמו שמי . אמר רב עירא רב ששת אנדר לי מכתותיה . נ"א רב עמרם אמר זה רב עירא במבירה .

עזלא (י): אמר עזלא רבי יהודה שהיה חביב לו ההיפסות בפרק השוחט ר' אליעזר רבו של עזלא . ונקרא ר' שלא רבה ותחבירו רבה בר בר חנא ורב נחמן ואבא בר שטי , ור' חייא בר אמי אמר עזלא אמר ר' יוחנן אמר עזלא ואיהיכא ר' יצחק נפחא , אמר עזלא אמר ר' אליעזר ומה חזינא לארץ קודם ר' אליעזר ונקטר בא"י בכתובות , עזלא ורב חסדא אפתחא רבי רב חנא , אמר עזלא הנה קאיכמא קמיה דבן עזי . עזלא אוקלע לבי בר נחמן כרך ריפתא וכו' וכל המיטש' של ילחא אשת רב נחמן מסהודורי מילי וכו' שהיה הולך ורביס רבי' בטרמיט (רנא"ב) . עזלא רכיב חסדא ואול אבא מימיניה ורבה בר גר הנה כישכאליה , ואמר לו רבא לעזלא ודאי דאמרתון משמיה דר' יוחנן , ועזלא עזא (י) עזלא יקרא בשירי ידנא (רנא"ב ו"ט) . יעב .

דרבא , נ"א רב שעורים אחוהי דרבא , והוא היה בשעה רבא נפשיה דרבא סוף מועד קטין .

רב ספרא עלה לא"י שני פעמים ומוצא לה' וריקא והשיב לאביי והוא ירא שמיים כמו רב ספרא דדוברי אמת בלבנו על מעשה שמר החמור . יתיב ר' אבהו ור' חזינא פסו (י) ור' יצחק נפחא ואבא בר מנימוי ותיב רב ספרא בגיחיו (נפין כס"ב) , א"ל אביי לרב ספרא , כי סליק רב ספרא א"ר אמי א"ר יוחנן א"ר יצחק בר שמואל בר מרחא ור' אבא עד נעשה ריין כי קיום שפירות ורבנן , וזה רב ספרא שאל לה' אבא והוא לה' יצחק בר שמואל בר מרחא והוא רב הונא והוא לחייא בר בר חייא לאניו רב , וכל אלו הו' תלמידי רב משתבח להו למינא ר' אבהו בר ספרא ראסם נולו הוא וכו' בחגיגה . נ"א ר' אבא ור' ספרא רזק ודר נכדך ולא חמא , אמר רבא לרב ספרא משה שפיר קאמרת , וכן רב ספרא לרבה אמר לרבא משה שפיר קאמרת , כי בוסין שניהם היה . א"ל רב ספרא לה' אישעיא משה שפיר וכו' , א"ל אביי לרב ספרא ולא שני ליה למר בין ממון חובינן , א"ל רב ספרא ולשפיקין וכו' פרש"י בסוף י"ט משה שפיר קאמרת ביקרא דמשה קא משתבח , נ"א ביקרא דמשה קא משתבח בעי"ן , שפיר קאמרת בתמיה כלומר אמאי סודית ליה לא השגא מתניתא . וכן' הוורק בשבת רש"י כלומר רבינו בדרור נכמשה בדרור , וי"ט אדם גדול נכמשה וכן בסוכה , ובפרק הגזול בתרא כי נעשה לו נס שלא אכל האיריה את חמורו . ונ"ל שזה הוא מדה כנגד מדה על דודבר אמת בלבנו שלא חמד דמי החמור היתרים , וכל הויקא דחני רב ספרא משום דר רבי רבי הוא ר"ל כני של ר' יהודה הנשיא .

רב ספרא ור' אחא בר הונא ורב הונא בר חזינא יתיב ואמרי רבה לאביי תלמידי כי רב ספרא חברין זה שהיה וישב עם אלו . ובפרק ר' אליעזר דשבת נראה כי היה בוסין רב הונא , א"ל רב ספרא לה' אבהו , רב נחמא חני סנהדרין בי רבה פגע בהו רמי בר חסא ובסוף מ"ק כי נח נפשיה דרב ספרא היה שם אביי ורב אידי בר אבין ולא הוו קרעי עזיה עד שאמר אביי שראוי לקרוע כי שמעתיה בבל יום בבית המדרש .

רב ספרא אחוהי רב דימי בוסין רבא , ונראה שהוא מה למינא . רב ספרא בריה דרב ייבא אמר לרבינא וכן אמר לרב פפא .

רב ספרא בר שוביא . ד"ק .

[ספריאל מצטר בהמא נ"ב . יעב"ץ]

(י) כנשא ריין בר ספא . המצריך .

המפרשים נשתתק שנעשה אולם או גרסא איקרי
תלמודיה או מי מאלה השנים קדה לו זה או מי
התפלל, אביא בכאן מה שמצאתי להגדיל תורה
הנסיים שנעשו לצדיקים.

בערך של רב צמח בר פלמי גאון בערך האלף
באילנא זה לשונו: אילנא משגש ארחתא ראימיה
רב ששת מאור עינים היה וא"ל רב אהרבי בר
אמי מסיש נבילה ר"ל מנד ומניע את הנבילה בכלי
או בקנה ואינו נוגע בה, ועוד שכבת זרע שהיא
מסאה ת"ל או איש, והואו כיד רב ששת הדאה
לו שחוק ובשביל שלא עשה כדוך ארץ צר לו
הרבר לרב ששת ונעשה אולם ונשתתק, אמרה לו
אמו הביש לשדיים הללו שינקת מהם תלב ע"כ.
ובמלת אילנא לא פי' דבר ונראה שהוא שם כינוי.

ובערך ר' נתן הגבלי מרובנא בערך שגש ח"ל:
למה נקרא משגש ארחתיה ראימיה מפני שגדם לה
להתגלות לפני רב ששת ואמרה לו וזהו השדיים
שלי שינקת מהם כלומר אני חשובה לך כאם ע"כ.
וכן פי' בערך משגש כרופות זה, ונראה מה שמי
שנשתתק היה אהרבי בר אמי מפני נ. עשה שחוק
לרב ששת. ואמו של רב אהרבי בר אמי בא לצדק
על חולי בנה לפני רב ששת ולא רצה נר שנעשית
כמו שופה וכסילה לפני רב ששת ונלהה דדיה לפניו
שהוא ינק מהם, וכיון שרב ששת לא היה
וזאה לא היה לה ל"כ גנאי כרבר. ומפני שהרניש
רב ששת רבריה שעשתה נשבו לבו והתפלל הורר
תלמודו לרב אהרבי. ובמלת עולא לא פירש רב
בעל הערוך, ורש"י ו"ל פירש עולא משגש לרב
ששת קרו ליה הכי, עולל המשגש ארחתיה ראימיה
שגדם לה להתגנות יותר משאר נשים משגש לשון
מהומה כתיבונם חמם, וכן פי' יוסף הלוי מה
שעשה פי' למנות המאור של פירוש הוא
כועתק מרש"י. והא"כ מצאתי חדוש בתרא מדר"ן
ופי' כפי הערוך ח"ל: אישעלי לי עולא משגש
ארחתיה ראימיה, לפירושי לרב אהרבי בר אמי קרי
הכי שגדם לאמו להתגנות לפני רב ששת שהיתה
מקורו, אבל לרב ששת לא היה קרייה רבה עולא
רגברא רבה היה לגביה, ועוד רב ששת לא היה
משגש לארחתא ראימיה אלא לרב אהרבי הוא
וקארי הכי ונדרשתי ואין פירושו של רש"י בכאן
מחזור עכ"ל. ואני אומר סיוע לזה כי במס' שבת
פ' ד' שרצים נזרה בפרוש אימיה רב אהרבי
בר אמי.

רב עולא בריה רב עילאי בא לפני רב נחמן
ושלח רב יוסף לרב נחמן עולא חברינו עמית

לא"י לפני ר' יוחנן מבבל וברוך עבר הירדן פ' ד'
מנורים.

אמר רב עולא בר אבא אמר עולא אמר ר'
אעזר רב עולא בר אבא ענותון וחמדי קורא בתורה
ואינו מדויק טובה לעצמו בשוק ואלו הנחנקין
בסנהדרין.

עולא בר אבא נחית קמיה רבא ושגחו בסוח
יוסא.

רב עולא בריה רב אדי.

עולא בר אמי בשא מאביי כגלה. רב עולא הלש
של לגביה אביי ורבנן.

עולא ביראה: אמר ר' חלבו אמר עולא ביראה
א"י אלעזר, ואולי זה ג"כ עולא סתם שאמרנו
וביראה שם מקום פרש"י (1).

עולא בר זבאי לפני ר' יוחנן ופרש"י לא ידעתי
מנו פרק אלו מרשות.

תני עולא בר חזנא ושאל ר' דימה על דבריו.

עולא בר חזנא בומן ר' רימיה. ר"ק.

עולא בר ישמעאל ואביי אמר משמו.

עולא בר מנשיא משמיה ראבימי בנ' הוורק.

עולא משגש ארחתא דאימיה בפ"ק בברתא
(רס"ב) בענין הצדקה אמר רבא אשתעי לי עולא
וכו' מאי רכתי וילבש צדקה כשריון וכו', אמאי
קאדר ליה עולא משגש ארחתא ראימיה, רבנא רב
אהרבי מרב ששת וכו', אהדר ליה בבדיחותא
הלש דעתיה ואיקרי (1) תלמודיה, אחיא אימיה
וקא צווחא ולא אשגה בה אמרה ליה הזי הני דרי
רמציית מינייהו, בעא רחמיה עליה ואיחסי והדר
תלמודיה ע"כ. אמר אברהם בעבור שזה
המאמר קשה להבין בגמרא כי עלה על רשעי כפי
משש הגמרא שזה היה רב אהרבי בר אמי ר"ל
עולא המשגש המטרוח ע"ל ההלצה ולכן כתבתי
שלא היה לי פירוש, ואחד זה אמר לי החכם
השגם חביבי ר' אברהם הלוי בוקרט' כי
רש"י אומר כי הוא רב ששת ותמתי וכן היה
האמת שרש"י אומר כן. ולא נתקריה רשעי בזה
כי זה המאמר קשה אמר של מי מאלה היתה,
וכן אם עולא הוא שם שכינו לו או שם תואר כמו
עולל מים וקן. וכן פי' ר' נוסחאות בזה השם:
רש"י גורם עולא, ורב צמח גורם אילנא, ורבינו
נסיים עולא ובגמרא אומר אילא, וכן נראה מנרסת

(1) בכ"י שם מקום פרי, ואין ספק כי צ"ל מרש"י.

אמנם לעיל בערך ירימה ביראה (160 א) הביא
המחבר מרש"י שכן היה שם.

(2) בגמרא ריין ט' פראג ואיהרן בשעתה. המעריך.

בתורה ובמצות, ואולי זה עולה פתח שאמרנו.

רבנא עוקבא פרק גיד הנשה ובגפן שלשה שריגים אלו ג' שרי גאים שיוצאים מישראל בכל דור דור פעמים שנים בכאן ואחד בארץ ישראל זכו', ויהוה ובגן עניניהו שהם אלה רבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני ברתיה רב, פרש"י שרי נאים עשירים וקרונים למלות. אדריה רב חסדא אלפסי רב צמח גאון נתן רב חסדא רשות לרבנא עוקבא בן ראש גולה ודרש לפניו ברבים, ובפרק חזקת הבתים אמר ליה רב עוקבא ורב נחמיה בני ברתיה רב לרב חסדא שבגן מר ורבין.

א"ר עוקבא א"ר פרנא א"ר תנחום א"ר כיריס משום ר' מנאה ר' מנאה משום ר' נהוראי הוא שני פעמים בניהו בשבת.

רב עוקבא בר חמא אחיהו רמא בר חמא ובאו לפני רב שות רב נחמן אב"ד כשמתה אמם ושניהם היו נשואים בבתו רב חסדא שהיו כהנות אבל הם לא היו כהנים כפיכך מברכין ובפרק הגזקין. וכבר ידוע שאשת רמי בר חמא שהיא בת רב חסדא לקחה רבא אחרי מות רמי בר חמא שהיתה אלמנה יותר מעשר שנים קודם שנשארה רבא.

רב עוקבא ממישן אמר לרב אשי בנסקי שבת בש' כירה, וכתב הרא"ש ו"ל ורב אשי דהוא בתרא קבל דברי רב עוקבא ממישן וא"כ הגרסא היא לרב אשי בש"ן. א"ל רב עוקבא ממישן לרב אשי אתון דקריביתו לרב ושמואל עבירו כותחה ואנן כ"י יוהנן. ומישאן היא מיסאן בלשון ישמיאל בקצה בבל מקום אגם מים כדאמר ביצאת דמישן ספינות קטנות, כך פ' בעל השתק.

מר עוקבא בר נחמיה אמר שמואל [הוא] עוקבא בבבליה דהוא ראש גולה ואב"ד בומן שמואל ורב הונא ורב ענן והוא תלמיד שמואל. שלח מר עוקבא לר' אליעזר בני אדם העומדים עלי והוא רב בנינא תלמיד רב ההולק על מר עוקבא ואמר לו דום ל"י והתחולל לו והוא יפילם חללים וחללים ומשמעה תפלתו ותפסו לגניבא למלות ונהרג. ובבבליה על ענן ירום פ' רם ל"י אע"פ שהוא משיל חללים לפיכך שהם בני אהרן. מר עוקבא ורב מתנה פליגי משמיה דלי ואבהו דשמואל, שמואל אמר לרב יהודה רישך בקרייה ורישא דרישך בחמימי

דהא יתיב מר עוקבא דהוא אב"ד ופרש"י רישך כי אמי רבך איני נכוד, אבל מר עוקב' שהו' ראש לי ולך בחמימי יבנה (שב' נה"א). מר עוקב' ושמואל כי יבני ונרסי יתיב מר עוקבא קמיה דשמואל בריחוקד' אבנו' וכל יומי מלוי מר עוקבא לשמואל עד אושפיו. ובפ' הדר עם הנכרי מר עוקבא ביומא דשיתא לא נפיק לרינא. ובפ' מצאית האשה שהוא מלימד בנכסיו ובעל צדקה הוא ואשתו, ובעת פטירתו ראה שנתן ג' אלפים דינר לצדקה. ובסוף פ' זה בורר שלחו ליה למר עוקבא הבבלי לדריו ליה ופרש"י רכתיב חכמת אדם האיר פניו. ומצאתי בספר אנדה מר עוקבא בעל תשובה שנתן עינו באשת איש והעלה בלבו שינא ונפל לחלי, לימס בצרבת ללוות ממנו ומתוך דחזקא נרציתו ליה ובגש יצור ונחזוק ופטרה לשלום ונתרפא, וכשיצא לשוק היה לו נר דולק על ראשו מן השמים, וע"כ קר ליה נתן דצוציתא בשבת, ועל שם הני דהלוק קר ליה לריו ליה ע"כ. וכבר הארכנו בפירושים בנתן דצוציתא דהוא בן אהותו של רב ואביו של מר עוקבא היה חסיד וצדיק וביום שאכל בשר לא אכל גבינה ואמר שהוא רב נחמיה. אבל קשה לי שהיה מר עוקבא בומן שמואל ואך היה בומן רב יוסף תלמיד רב יהודה ורב יהודה תלמיד רב ושמואל, ואמר רב יוסף בעל תשובה ברירינו ושהיה לפנינו לבן נראה שהם שנים: מר עוקבא בומן שמואל ורבנא עוקבא בר ברתיה רב הונא נתן דצוציתא בומן רב יוסף. אבל קשה לי המאמר משאלות דרב אחא שאמרנו בנו"ן שאמר אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד ושמו נתן דצוציתא שנראה שהיה בומן רב ושמואל [על"פ]. אבל זה משאלות דרב אחא לא קשה לי מידי כי זה המאמר לא הוכיחו התלמוד בס"פ זה ברור שהיה זה האיש נתן דצוציתא אלא שרב אחא משבחא גאון ו"ל סבר כי עליו נאמר. וכי שאמר רבא ג' מילי אישתעי לי עוקבא בר נחמיה ריש גלוחא משמיה דשמואל בפרק חזקת הבתים אולי זה רבנא עוקבא.

עוקבא בר נחמיה ריש גלוחא כבר אמרנו אם הוא נתן דצוציתא שהיה בעל תשובה ביאשיה המלך וכבר פירשנוהו בנו"ן. [עוד: רב מנשיא בר שח סנהדרין י"ט א. רב עזא קדושין פא"ב. יעב"ץ.] עוד: אמר רבינא א"ל עזא איקלע ר' יוסי אבין לאתריה. ר' עזריה ור' הלבו ור' יוסי בר חנינא באו

יוסף וקדם רב הונא בר מנימי כדאיתא בפרק אין מעמידין . ויש נוסחא רב עמרם ריש גלויא .

אמר רב עמרם גריה דר' שמעון בר אבא אמר ר' יוחנן אמר ר' שמעון בר אבא א"ר חנינא .

בר עניני בר סיסו [ד"ק ר' ענאי בר ששון] והנו' האמיתית בר ששון . והוא דרש אפתחא דבי נשיאה ושמו ר' אמי ואיקפו (1) .

ענן בר חייא מהגרא דנהרדיא בימי שמואל החבר רב ענן בר אבא ואמר אביי על דבריו לא דיישינא ורבא אמר דיישינא למלא פרחא אי נמי בקיציא פשו"י נמל פרח כעוף מהר אי נמי בקיציא פ' שם בסוף יבמות .

רב ענן בר החליפא אמר הייתי לפני שמואל . ונראה כי הוא רב ענן סתם שאמרנו . שלח ליה רב ענן בר החליפא לרב יוסף .

רב ענן : אמר שמואל לרב ענן . והיה אליהו עמו והוא סדר אליהו רבה ואח"כ קרא בחיבה אליהו ונשא והוא שלח לרב נחמן וכו' (כתובות ק"א) . ורב ענן שלח לרב הונא הונא חברין לפני רב ששת ואיקפו רב הונא מאד ושלה לו לרב ששת שיאמר לו ענן ענן משלשלי או מקרקעי ומאן חזיני בי מרוחיא וכו' ונא לפני מר עוקבא (שם ס"א) . אמר רב ענן אמר וערא אמר רב נחמן לרב ענן כי דזית בי מר שמואל . רב ענן ורב נחמן אולי באורחא .

[עסני : אבוא דרבה בר עסני . יעב"ץ]

רב עקביה : אמר רב מאן חזים אי לאו רבי עקביה דגבר רבואה הוא דסבר כבולעו קך פולשו במסדחים .

ר' עקיבא הוא אמורא , אמר ר' עקיבא משמיח דר' פרא ור' ירמיה משמיח דאילפא פרק המקב/ במציעאי ופ' מי שמחה בו אתא רב דימי א"ר עקיבא ור' יהודה קלמספראה אמרו לא שאנו וכו' . רבי עקיבא אקלע לנינוק בנמן אביי ובפ"ק דברכות ירושלמי ר' שמואל בר נחמן היה סתקבל גבי רבי עקיבא גיטא והוא ר' וערא מיטמר מיניה והוא קרי שמוע חזור וקרי חזור קרי עי דהושקע מיניה שנתיח . ומכאן פסקו כי ברכת המסיל הנלי שינה קדם לק"ש ושמוע באחרונה . ובפרק איל"א א"ר עקיבא לי הדר ר' חנינא וכו' .

(1) בגמרא דרין בשבת דס"ב ר' עני בר ששון משמיח דר' ישמעאל . המעריך .

למקום אחד , ר' ברביה ור' חנני בשם ר' עוריה דכפר חנני , ר' עוריה בשם ר' אחא בב"ר .

ר' ענר'יה בן אבסולמוס דהוא י' לעורא הכהן ופרש"י עשירי לעורא ר' אלעזר בן עוריה כדאיתא בגרכות . זה נוסחא אמיתית ר' עוריה עשירי לר' אלעזר ור' אלעזר עשירי לעורא כיון שר' פרידה בנמן ר' אמי והיה בר אריין ובר אבהן ואמר לר' פרידה שיבנס לפניו , וזה ר' פרידה כבר זכרנו במשנה (בפ' כיצד מעבירין) שחיה יותר סח' שנה . [עיין לעיל 57 ב]

ד' עינא נראה שהוא ר' חייא שאומר בגמרא כדחתו ר' אושעיא שכיד לפניו בר קטרא ודלך ו' ר' אושעיא לפניו וה"ל בר קטרא מאי עינא אמר ושחק ואמר עד מאי בבלי אימר ושחק . וכן בסוף בכורות וכן במועד קטן א"ל ר' אחיאי דרין כעס לר' חייא ופרש"י דרין קלון נמו האמינון .

ר' עילאי אבוא דעולא בר עילאי חד עולא נא לפני רב נחמן .

רב עיליש שנשבה עם בנות רב נחמן ושישב אצל איש יודע בלישנא דצפרי וה"ל עליש ברזא ונעשה לו נס וכל זה בגמין פרק השולח ובודק בנות נחמן רב עיליש וכו' , אמר רבא רב עיליש גברא רבה . אמר לו רב עיליש לרבה .

דרש רב עינא וה"ל רבה .

רב עינא סבא א"ל רב נחמן א"ל פתיא איכמא מיני ומיכך שמעתתא . סבי דפום בדיחא רב יהודה ורב עינא חברים וכן רב מתנה .

עיסא ואגימי בני רחבה מסום בדיחא דריסי . נ"א עיסא באל"ף ובידולמטי חיסא נדח"ת .

רב עמרם חסידא אתא לקמיה דר' חייא בר אשי תלמיד רב ואמר ליה אמר רב . ובס"פ שנים אודחין ובפרק הגזול קמא רבה רוב עמרם חולקים וקרא לו הרדא לרב עמרם שיש משועמם או בלא לב ונעשה עמו נס . ובפ' עשרה יוחסין רב עמרם שהביא השבוייה וראה ישיין ועלה בסולם וקרא בקול גדול נורא בי עמרם וכו' . רב עמרם הוא מנני ליה אהלנא וילהא אשת רב נחמן עשתה לו רפואה במרחץ בריש מי שאחזו . ורב עמרם קמיה דרב ורב חייא בר אבין ורב אידי בר אבין תלמידיו . אמר רב עמרם אמר לו רב ששת , אמר רב עמרם א"ר יצחק א"ר יוחנן . אמר רב עמרם א"ר יוחנן . אמר רב עמרם אמר רב חסדא . בעא רב עמרם מרב ששת . א"ל עמרם ברי וכו' . ומת קדם רב

פלימו בזמן רבי בפ"ק דפסחים תניא פלימו אמר אינו בודק כל עיקר וכו'. ובסוף קדושין (פא"א) המעש' שקרה לו עם ייצר הרע ובפ"ג שאכלו אמר שצריך שיקדים בריה לתורה. ובפ"ג דתעניות שראה הבית שקרה ר' חנינא בן רוסא בתלמו. ובפ"ב דר"ה תניא פלימו אמר בומנו אין מקדשין. ובספ' הקומץ רבה פלימו בעא מרבי מי שיש לו שני ראשין באוזה מניח תלפין. ושם מי שנלד בב' ראשין חייב ב' שקלים ורגלגולת תלא רחמנא.

ר' פנחס ור' מארי חסידים בני רב חסרא ואלהיו מספר עמו. ר' פנחס משמיה דרבא וכן משמיה דרב פפא דתווי כהנים כי רב חסרא נהן. ויחמשה בנים אחרים או ר' מצאנו לרב חסרא מר ינא ומר קשישא ורב נחמן בר רב חסרא ורב תחליפא ורב חנן בר רב חסרא.

רב פנחס בר' אמי ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע וייסר בר חשווי' אתו לקמיה דרבא.

דרש ר' פנחס בר חמא ובתנחומא וברובה אומר ר' פנחס הכהן בר חמא.

ר' פנחס החזר בשם ר' יונה.

ר' פנחס בר רב ירמיה.

רב פנחס בריה דרב מארי הגר ומר זוטרא בריה דרב מארי אמר לרבינא. רב פנחס משמיה דרב פפא.

ר' פנחס בן עירובא ור' יוחנא אומר משמו.

ר' פנחס צפורא.

פנחס אחיו של שמואל, אמר שמואל אנה ופנחס אחי וגוסי. וכן בפ"א דיני ממונות וכן במועד קטן על הצפורנים באבל פנחס אחוה דשמואל וכן בבביות והם כהנים כדאיתא במגלה. א"ר פנחס א"ר אישיא.

[פניירא בעל הידוע פסוס ב"י בעל, וצ"ע אם זה פסוס שנחנש עם ר"ע ובאמת במס' ד"א שאותו איש היה בימי ר"א ור"י, אכן בנמרא דמנחות מוכח שהיה בימי ריב"ס. יעב"ץ.]

רב פפא [סתם] נשא כהנת והיה עשיר. ובפרק ע"פ א"ל אבוי דקיימא ליה השנייה ופרש"י עשיר אתה ויש לך מיל טוב, ואינו ירא מן המוקץ ואכל מתנות בעבורה. והוא ורב הונא בריה דרב יהושע איקעו לנציבין לפני רב אריי בר אבין וכן לפני אבין וזה רב פפא היותר נוכר בתלמוד חסם שהיה בזמן אבני ורבא והוא האריך ימים, א"ל רב פפא לאבני. ובפ" חלק שישב בתענית על שאמר הני רבנן בלא דעתו. ורב פפא ורב הונא בריה דרב

ר' עקיבא בר גברי בשם ר' לוי.

ר' עקיבא דקיסרי ור' תנחומא ור' נחמיה דיפו. רב עקיבא מששורניא. ר"ק.

כל עול, בס"פ הורוע בערוץ פירש מלשון עול שפתים. וי"א ששמו בן ערל בהל"ת והוא אדם שלא היה מודקק בשמועותיו. ואבא מארי ו"ל שונה בלשון תול [ר"ת] תן רעתך לומר, כלומר תן רעתך בדבריו דהא מעמא קאמר על"כ ורש"י ו"ל אפי' אין אתה שונה אותה אלא בשם שומה שבעולם ששמו בן תול אפי"ה קשיא לך דהא מעמא אמר למלחיה.

[ערסלא מצעורי איש עתי היה. יעב"ץ.]

אות הפ"א

בר פדא ורב מתנה אמר עולא משמיה דרב פדא וכן ר' ירמיה בר פדא ור' יוחנן חולקין.

ר' פדא ור' יוחנן נראה שהוא אביו של בר פדא אמר ר' יהודה בי ר' חייא שמעתי שמעיה אילפא אמרה קמיה דר' פפא.

בר פדת : א"ל בר קפרא לבר פדת בן אחותו. נראה שהוא ר' אלעזר בן פדת.

פדת : אבנה דר' אלעזר בן פדת בזמן רבי והאריך ימים. אמר ר' יצחק בן אלעזר כי נה נשפיה דר' פדת פתח עליה ר' פדת בן ר' אלעזר [ר"ל ר' פדת נכרו]. א"ל ר' אלעזר לר' פדת בנו ואע"פ שמתו בניו של ר' אלעזר כדאיתא בברכות נשאר לו זה הבן כמו שאמרו התוספות בפ"ה דנהה. ר' פדת אתא לקמיה דר' יצחק בר ביסנא. אמר ר' פדת אמר ר' יוחנן וכן ר' יורא עם ר' פדת

פוגא שמעיה דר' יוסי בר חנינא תלמידו. ג"א סוגא שיליה פ' הספניה.

[פופירחא עירובין ס' ע"א. פוי אביו של ר"ש. פוי בת ר"ח. יעב"ץ.]

[פשיש : ר"מ בן פשיש ר"פ הכונס. פיאבי אבוי ישמעאל כ"ג. פילי, גסין ד"ב. יעב"ץ.]
בר פילי הוה קאים קמיה דשמואל, פ' בערוך שם איש [ואמרו ליה שם פתח"ק].

ר' פלוסיה [כ"ה פלוסיה] בר פרושה קומי ר' יונה הרי פו' עמלק שיש בה ש' פסוקים אמר לו שניא הוא וכולי חכס ואמלו במסכת כלה, פירש הרא"ש ו"ל בהלכות החנן שרגלין בכל שנה והלכו הפסדו הוא חכס.

היושע הוא חלום אחד. רב פסא ראש ישיבה ורב הונא ראש לבני גילו אבל לא ראש ישיבה. וכדאיקלעו לפני רב אדי בר אבין אמר להו רדקי, ורבא קרא להו קאקי דיוורי אוחיס לבנים ר"ל זקני לבנים בשיבה. והתוספות בפרק במה סדליקין רב פסא תלמיד רבא ומיך אדז רבא (ב"ב נא).
 רב פסא: אשתו נת אבא סוראה ר"ל מסורא. אמר רב פסא בגין רב פסא בר אבא בפ"ק דקמא ופרש"י שדיה בעל בשר רב פסא בר אבא.
 רב פסא בר אבא: בני רב פסא בר אבא אמרי לרב פסא. איתביה רב פסא בר אבא לרבינא. אמר רב פסא בעי מינאי רבי רב פסא בר אבא תרת הורא בולגתא וכו'. וכבר בתבניהו למעלה אלא שדברנו עתה בבניו. ורב פסא סתם שמח בתחלת מלכותו של רב אשי שהיה ראש ישיבה כאשר אמרנו. אבל רב פסא בר אבא היה בעל בשר וכבר בפ"ק דקמא. ונראה שעל זה נאמר בפרק השובר איביה רב פסא וכו'.

רב פסא בריה רבא אחא בר ארא שמיע לי מאבא מארי ואבא מארי סרב גם אמר משמיה רבא.
 רב פסא בריה רב הונא ורב הונא פגעו ברב חנינא בריה רב אוקא שהיה חכם גדול וזה רב הונא איני רב הונא סתם. ונראה שהוא רב הונא בריה רב יהושע.
 רב פסא בריה רבא הון מבי צלותא דלי לפני רב יסי בר אשי (ר"ק לפני רב יוסף) והוא סופר רבא.
 רב פסא בריה רב יוסף קמיה רב יוסף.
 רב פסא בריה רב נחמן קמיה רב יוסף.
 רב פסא סבא משמיה רב ואחריו היה רב פפי כי אתא רב פסא ורב הונא סבי רב.

רב פסא בר שמואל וסתקיף לרב חסדא והוא שלח לפסוניה מרה מג' קבין אוקסוזא ריינא דפוס בליחא. יתיב רב פסא בר שמואל קמיה ריב חסדא ורבה בומנו וקנה עבר זקן שצבע זקפו כדאיהא פרק הוהב.

רב פפי, אשתו נת רב יצחק נפחא ורבינ ורב יצחק בר יוסף תלמידי ר' יוחנן היו בביתו, ואמר אבי רבין תכלא ר"ל שכול קיבר בנים ובמעשה רב דמא פ' ריני מסונות שרצו לכתול הדיינין את עיניו אמלו בוכן הזה על שאמרו שהרג ארם... רש לקש ורב אחא בר יעקב ורב פפי. אמר ר' לוי אמר רב פפי משום ר' יהושע רסבנין.

רב פפי השני, רב פפי ורב פסא ור' נחמיה בריה רב יוסף ורב הונא בריה רב יהושע. א"ל רב פפי לרב פסא משמיה רבא א"ר אשי כי הוינא בי

ר' פרשא בני של ר' אלעזר בן פרשא בן בנו של ר' פרשא הגדול כל אלו התנאים בומן ר' חנינא בן תרדיון ונעשה להם נסים, אבל זה פרשא הוא בומן רבי יום ר' חייא הגדול ו"ל בפרק המפלת.

[פרק רופילא שם נו. ר' פראג בהרואה י ר' פרנק. יעב"ץ.]

ר' פרידה, נראה ר' הוא היה בומן התנאים שבומן הבית עד נמא ר' אמי והוא בעא מר' אמי בומן האמוראים ור' פרידה הוסיפו לו ה' שנה, והוא וכל דורו זכו לחיי העה"ב בעבור שהיה שונה לתלמידים כל רבא ארבע מאות פעמים, ולתלמיד אחר ששבח דור עמו ארבע מאות פעמים אחרים בפרק כיצד מעברין בעירובין, וכבר אמרנו שכנס לפניו ר' עזריה בן אבסולמס אביו של ר' אלעזר בן עזריה והוא עשירי לעזרא. ויש נוסחא כי זה ר' אלעזר עשירי לר' אלעזר בן עזריה ר' אלעזר עשירי לעזרא, וכן נראה כיון שהיה בומן ר' אמי. והקנו של ר' פרידה מצא גולגולת יהויקים שהיה בהוב בה וזאת ועוד אחרת, ושמו אותה גולגולת ואשתו חשבה שהיתה מהאשה אחרת שמתה לו ושורפה הגולגולת ובאבודו רשעים רנה.

א"ר פראג אמר ר' תנחום אמר ר' כיריס משום ר' מנאה שאסור משום ר' נהוראי.
 אמר ר' פרנק אמר ר' יוחנן אמר ר' חוקיה בריה ר' פרנק.

אות הצד"י

ר' צידק ור' סימאי הלכו לעבר שנה בלור והורו בשורפות כרבי בוסק. ונראה כי הם הנאי ובריחא בומן האחרונים או אם נפרש כי הבריחא אוסרת כי הראשונים הורו כמו רבי שהוא אחרון ס"ס אין דרושין.

בסתיו ציצית של תכלת מה תהא עליה, א"ל ענשיתו אעשה ר"ל עשה כזה שאין מחוייב בה אלא כשיהיה ר' כנפים א"ל בעירך דאיכא ריחא ענשינן (מנחות מא"א), ורבו הפירושים בזה המאמר, וא"ל המלאך מצדיקי למספר עצמך מציצית פרש"י. תחבולות כמו מצדיקי נפ' הכונס צאן לדור. יסרבלא פרש"י כגון אותן שלטו שהן ענולים ואין לה אלא שתי כנפיים מנפ"ל בעל"ו. ובפירוש הערוך והמדרש על נפיהו בסרבלהון הוא לבוש של עור שהוא פסור מציצית, ושמו ר' וירא וכשעלה לארץ ישראל וסמכוהו שעלה מישב' רב יהודה לפני ר' יוחנן נקרא ר' וירא. והוא היה קשן הנוף כמו רב הונא והוא התענה ק' הענייה דלישכח תלמודיה מיניה. כי היכי ולא נשרדיה ומאה תעניות ר' לימות ר' אלעזר בשנהו ונפלין עליה מילי דצבורא, ג"א רלא לימות ר' אליעזר בשנהו ומאה תעניות רלא ישלוש עליה נראה דגיהנס וככי הארכנו באות הוי"ן בו. אבל קשה לי מה שאמר בקדושין יום שמת רב יהודה נולד רבא ובברכות פרק מי שמתו וכן בשבת פרק כירה וכן בכתובות פרק שני רייני גיריות ובסקומות אחרים כי ר' וירא מישתמיש מרב יהודה עלות לא"י ואמר אשמע הלכה ממנו ומיד אעלה. ונראה שעלה מיד בימי רב יהודה וכן נראה בפרק אלו שריפות שעלה מיד כי נשארו בבבל אדור שעלה ר' וירא רב הונא ור' ירמיה בר אבא תלמיד חבר לרב. וכן נראה בבבל ר' אבא וכלם חברים לרב יהודה. וכן נראה בפרק אלו מגלחין שהיה ר' וירא בא"י כשמת רב יהודה ובא לפני החכם שיתירו לו. ובסוף הוריות אומר כי ר' וירא ואב"י ורבא והבה בר מתנה היו כלם בבבל, והוצרכו שיהיה אחד מהם לראש ועלה הגורל על אב"י תלמיד רבה ור' יוסף והם תלמידי רב יהודה, ובעבור שלא יורש אב"י היה לראש וא היה רבא ראוי לראש. ונראה לי כי התירוץ הזה שחזר ר' וירא פעם אחרת לבבל אחר שנים רבות כי האריך ימים, אצ"פ שאומרים בש"ק דהולין כי ר' וירא אחר שעלה לא"י בזמן רב יוסף לא היה דעתו לחזור לבבל כן היה אבל אחר כך חזר שנהדרש לו איה דבר. וכן אמרו החוספים בסוף נשין כי רב כהנא עלה לארץ ישראל שני פעמים; הראשונה בימי ר' שמעון ברבי כראתא בנבחים בש"ק קרשי הקששים, והשניה בזמן ר' יוחנן כשבריה מבבל לא"י בסוף קמא. וכן אני אומר על ר' וירא שעלה שני פעמים והאריך ימים. ובסוף ימיו חזר לארץ ישראל לרקת שדחא שבריה.

[ר' צדוק בן זולקה, ס"כ עה"א. יעב"ץ.]

צורבא מרבנן פרש"י מחזור כמו צרבת השחין וכן בני דצריבין. וזה השם נמצא בחכמים שהם בחורים אבל בוקעים לא והתיבה מורה על זה וכו', אבל לוקנים ההוא מרבנן קרו ליה. אבל לי נראה כי אפילו על זקן נאמר, ראייה בש" מי שמהו כשמת מר שמואל שאני צורבא מרבנן דקב"ה תבע ביקריה וכו'. וכן בפרק במה מרליקין מאן דחזיל מרבנן הוה צורבא מרבנן וכו'. ההוא מרבנן ור' יעקב שמהו נראה שהוא בר אדי, ובס' המספלות אמר אב"י ש"ס צורבא מרבנן ראמר מלחא לימא בה מלחא רכי מרכרו מידכו ליה הוא על ר' יהושע בן חנניה שהיה זקן מאד. ובס' שלשה שאכלו נראה כי נקרא צורבא מרבנן מי שקרא ושנה ושמש תלמידי חכמים ר"ל שקרא התלמוד וירע מעם המשניות כמו רב מנשיא בר תחליפא. ור' ציחאי א' בס"ב ריבמות ר' יהודה שרא בני רב ציחאי למעבד בחול המועד. ובס"פ כיצר צולין כל מה שאומר לך בעל הבית עשה חוץ מצא. ויש פירושים הרבה על חוץ מצא כמו שכתב בעל המנהיג ויש גמרות שאינו כתוב חוץ מצא. וכן שם אין מסרבין לגרול והלכה והסכת פניה אבל לא אחרים.

אות הקר"ף

רב קמינא אבדוי דרב דניאל ורב יוסף אבדוי ורבא אומר משמיה דר' רניאל ורב דניאל אומר משום רב בשרק הגורל קמא. אומר רב קמינא משום קהלה קרישה שבייגושלם הוא התנא ר' יוסי בן משולם יומא פ' בא לו, ולפי הירושלמי גם ר' שמעון בן מנסיא ונקראו כן קהלה קדושה שהיו מתעסקין כל ימיהם שליש היום בתורה ושלש היום בתפלה ושלש היום במלאכה, אבל החסידים הראשונים חשבה שעות לשלש תפלות ביום. ובסוף אומר ויש אומרים שהם יגיעים בתורה בחורף ובמלאכה בקיץ.

קמינא חריק שקי הוא ר' וירא ועל שברק עצמו בתלמי אש אש שליש בו גיהנס פעם א' יהבו בה עיניהם חכמים ונחזרבו שיקו כראתא במצינא פ' השוכר, ור' אבהו עשה סעודה לרנכן כשנרשא ר' ז' ואולי הוא ר' ועירא, והמלאך קראו בשם קמינא דא"ל קמינא קמינא (1) סרינא בקמינא וסרבלא

(1) מש"ה כאלו סתם רב קמינא הוא ד"ל לא מירא כמ"ש אצל ר"ז, ור"ק היה עם רב יהודה או אחרי רמצינו שפארש רבינו (מהו דה"א). יעב"ץ.

ולנסתו אם הוא חכם זיל תחי ליה אקנקיה ,
 אע"ס שכן מצאנו בפרק לא יחסר רא"ל ורא לרב
 ארא בר אהבה פוק חתי ליה אקנקיה לרב דימי
 מנהרעא , ווא"ל רבא כשבא לנסתו מה שמך
 קרנא תיפוק ליה קרנא בעיניה ר"ל כשר בעיניו כי
 ראה כי בא לנסתו וכן היה לו כמו שפירש רבינו
 האי בעד ר"ל , וכן שמואל בפרק המוכר את
 הספינה אמר לו מה שמך קרנא תיפוק ליה קרנא
 בעיניה וא"כ היה נזכר בן ושמואל .
 ניר קשישא בריה דרב חסדא אמר מר ינא ,
 וכבר נרבוהו באות המ"ם .

אות הרי"ש

ר' ראובן הוא ר' אבין [ר"ק רבין] בר נחמן
 או אהרים שנקראו בן .
 ר' ראובן האיציטורבל תנא דבריחא .

ר"ב היה לו שר גדול מבבל שמו אורבן שהיה
 משמש לרב כמו אנשונינוס לרבי, וכשמת השר אמ'
 רב כמו רבי על אנשונינוס נהסרדה חבילה פרש"
 אהבה קשורה נפשו בנפשו . ורב הוא בן אחיו
 לר' חייא ואמו אחותו מר' חייא . ושם אביו איבו
 כאשר אמרתו למעלה באבא ארימא והארך ימים
 כי רב שימי בן גדול חייא היה חכם גדול בימיו .
 וכן נראה בס' שיואל [קנב"א] שהיה וקן מאד וחפזו
 האביונה , ועשרה מילי רחסדותא נמצאו ברב
 שכל אחד מהלמדיו ותלמידיו הלמדיו היה לוקח
 מהם ולא יכלו לעמוד בהם , ואחד מהם שהיה
 פונה לארץ פניו ולא לצדדין שלא לראות שום
 עבידה , ונהג זה רב ששת ורב יוסף אחריו
 ונחטמו ציניהם . וכבר רמז זה רש"י בפרק
 המסלת שאמר לשימי בר חייא בנו שימי את וכו' ,
 וכן בכל אחד [מהשאר] כמו שזה בא בארוכה
 ערך חסיד בערך 1] [ואלו הן : א' שלא היה
 רואה לעילא מר' אבות , ב' לא הלך בגלוי הראש ,
 ג' מקיים ג' סעודות , ד' מכניז לבו להפלה , ה'
 דלא הביש לצדדין , ו' היה מקפץ שלא להפריח
 הצבור , ז' לא אכל בסעודת רשות . (אמר ש"ש :
 שהו החסידות מושל אף כל ת"ח שיהיה ומה ראו
 על כמה למנותו בכלל י' דברי חסידות , ואני בעיני
 מצאתי בספוק ויגרם בחצץ שני מגלת איכה שרב
 אחד שאכל כל מפעמים שבועלם היה אוכל אפר
 לקיים מה שנא' ויגרם בחצץ וכו' ואמרתו לסימן
 אסיק ששה ועייל שפה בתראה .) ח' כל מי
 שמקנטו לו היה הולך לפיסו , ט' שהיה קולו ערב
 והיה יורר , לחרגם , עשירית שהיה רגיל בצציצת
 וחפלין ר"ק .] ובס' סדר תעניות נהרא כי בסירא
 (1) חפשיה בערך ולא נמצא . המערך .

אע"פ שיש בנצת פירושים פרש"י נוסחה שאמר
 כי ר' אבא אישחמיש מרב יהודה יהיה יותר חזקה
 הקשיאי כי ר' אבא עלה אחר שעלה ר' יורא כמו
 שאמר בגמרא כי רב אבא הנדל לר' יורא כי היה
 עם רב הונא ועם ר' ירמיה בר אבא בבבל ור'
 יוחנן חי כי אמר ר' יורא אבא רב בני הו יתיבין
 קמי ר' יוחנן וקאמר ר' יורא שמצא לר' מנימין
 בר יטח לפני ר' יוחנן כשעלה לארץ ישראל והוא
 סחסדיי בכל . ולא ידעתי אם כל מקום נשזכר רב
 קשיאי הוא ר' יורא או אחר , חוץ כשאומר קשיאי
 חרץ שקי שאו הוא ר' יורא .

קשוח נראה שהוא היה תלמיד רב אשי
 ואיהמך כרעייהו שהקפיר רב אשי עליו ועל איבו .
 על ענין ההספר שיעשו לרב אשי , והוא שאמר
 לא רב קשוח חליץ ולא איבו חליץ במ"ק .
 [קייסי יומא מב"א . קיסמא אביו של רוב"ו פ'
 קני הורה ופ"ק דע"ז הולח . וכן שם אבי אמורא
 ר' שמעון פ' כול גדול . יעב"ץ .]
 קלא , וכן אורי ליה רבי אבא לקלא . תוספות
 בפרק האשה בנדה נראה דקלא שם חכס אבל ל"ג
 ולקלא רבה לו ולהוכיחו .
 [קמין פאל"ה . קמחיה שם אשה . קמצר .
 קיסמא אבי ר"פ ס' מרובה . קסנא מצו . יעב"ץ .]
 בו ר' קשרא רבי שר' אושעיא רביה מר' יוחנן
 והוא ראה לר' ישמעאל שהוא מבית דינו של רבי ,
 ועשה משנת בר קשרא והיה מוכן מילי בדנירי
 בסוף גמרא ברכות , ולא ידעתי אם שם אביו קשרא
 וא"כ לא ידענו שמו או שמו בר קשרא , וכשמת
 רבינו הקדוש שלחו רבנן לבר קשרא לראות אם נה
 נפשיה רבי ויקע עליו והחזיר הקרע לאחוריו ,
 פמה ואמר אראלים נצחו המצוקים ונשבה ארן
 הקדוש (כתובות קר"א) , והוא מלך עם ר' חייא
 ונשבה כך שמעת מרבי וכן נשבה ר' חייא פ"ג
 דיבמות והוא ור"ב"ל בארץ ישראל . א"ל רבי לבר
 קשרא לא תתענה והושרהו שיניו מהעניותיו . א"ל
 גב קשרא לר' פרת בן אחותו ר' חייא . ובר קשרא
 ור' ישמעאל בן אחותו היו בשיבת רבי ולמדו לר'
 שמעון בנו בפ"ק דקדושין איקשר ר' שמעון ברבי
 על שלא עמד מפניו בר קשרא , ובר קשרא נהג
 בנושט שלשים יום על שהקניס לרבי .

קרנא (1) דין סתם דיני גולה הוא קרנא והוא
 לוקח מבצלי דינין שכר בגולה דבר מועט שהיה
 אוכנתו להריח הדין אם הוא טוב . ונראה כי ל"כך
 בס"ח שרצים אמר לו שמואל כששלחו לברוך לרב

(1) יש דבר מלא נמצא ספר"ם מאביו של קרנא שהיה
 בדורו של רב אשי , ת"ל כמ"ס שם בס"ד .
 יעב"ץ .

כשמואל. ודברי זה הקדוש וצניעותו רבו מלספור ור' חייא קורא לו בר פחתי ר"ל בן גדולים מן פחה יהודה ושחות ומגנים. ורב צמח גרים בר פחתי מהרננים פחתי מואב רברבי. והוא מיוחס לורע שמיצא אחי דוד המלך ובאות האל"ף המצא תשלום וזה. ובפ' שמונה שרצים בשנה שמת רב נור רב יצחק בר ביזנא בפום בדיחא שלא יביאו הדרס וענפי דקלים ונגון קליס חתנים, ואחד שהביא נשתי נחש ומת כאשר כתבתו ברב יצחק בר ביזנא.

רב אחיה דמר אחא בפ"ק קדושין .

רב מדפטי אבהה דר' חייא בר רב .

חגי רב ופטי רבי רב פפי בפרס שנת ונרא' שחוא בזמן רב אשי .

רב בר מינומי בריה דרב יחימיה קמיה רמימר .
רב סבא אמר לרב אשי .

רב בר שבא לקמיה דרב פפא . רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן . רב בר שבא איקלע לקמיה דרבינא ולא ספק ליה וכו' . תאני רב בר שבא קמי' דרב נחמא ולפני רבינא . ז"א רבינא בר שבא אמר רב נחמן נמול שבא פריש"י על שם אביו קראו בפ' כל הבשר .

רבא בר אהילאי אמו רבינא לרב אשי מאחר דאיתחב למה לו רב וכו' .

רבא בר רב אחא בר רב הונא שלח לו רב חסדא וכן אמר רב ששת ואילי הוא רבא בר רב הונא .
רבא בר רב אידי בר אבין .

רבא [ד"ק רבה] בריה דרב אידי בר אבין איקלע לבינו רב פפא ורב הונא בר יהושע ועבד להו עגלא תליתאה ביום שביעי ולא אכלו מיניה .

רבא בר ביזנא ור' ברונה תלמיד רב .

רבא מברישא אמר לרב אשי ויש נוסחא רב הונא מבריש .

רבא ופטי אל' לרב נחמן . ויש נוסחא אמר רבא ופטי לרב אסי . ובפ' הקומץ רבה אמר רבא ופטי לרב אשי הכי אמר ר' ירמיה מדישתי משמייה דרבא אל' רבא ופטי לרבינא .

רבא בר ופטי פ' השולח . ד"ק .

רבא בר רב חזנא סבא משמיה דרבי .

רבא בר חזנא איקלע מר זוטרא ורב אשי לגביה ואמר מר זוטרא לרב אשי נחוש לוק .

רבא בר בר חנא דהו באל"ף כי שמו אבא כמו שאמרו על ענין הצניעות שראה נכחי מדבר ועל הקל ששמע מי יחיר לי, כל אבא חמרא וכל בר בר חנא סכסא, וזה הלך כל העולם וראה בלועי קיח ומתי מדבר ואמרו לו כי כל בר בר חנא סכסא ר"ל

היה דברתא ומנפה ובשכיתו של רב לא היה, וחשבו שהיה זה משום זכותיה של רב וראו בהלום רב נפשיא וזכותיה וזה היא משל לרב אלא משום גברא דמשיאל מרא ונבילא לבי קבורה. וכן אמרו שם על רב הונא תלמידו כשנפל אש במקום ובשכיתו לא היה שבונו' אשה שמחממת תנורה ומשיאלה לשנותיה. ובסוף יומא המעשה מהקצב בפעלי יומי קשרוי שמענותותיה של רב הדף לבקש מיחילה וכו' ונצם הירוא מת הקצב ובהקצות הראב"ד מה שאמר הרמב"ם ז"ל רב קבל מר' ינאי . אמר אברהם זה לא היה ולא נברא, אבל אני אומר שמיצא סמך יש להר"ם במז"ל שאומר בגמרא רב הונא כר' ינאי ור' ינאי כר' חייא ור' חייא כרבי רובי כר' מאיר כמו שכתבנו בר' ינאי . ורב נבשה' לו ספק ברינ' היה שולחו לרבה בר בר חנה בפרק אלו פרישות. ובפרק הקירא את המגלה מצומד רב קרי בכהני חא איכא שמואל דכהנא הוא דבר עילויה ר"ל כשזיה דן שמואל היה רב נכנע מפניו, שמואל נמי מיכף כיון לרב, ורב כבוד בעלמא היה עושה בפניו שלא בפניו לא עבר יקרא, ואולי עשה זה הכבוד מפני שקלל בניו לשמואל, ורב בית דינו של רבי ובמינו מן השבצים אבל מן הצד מונין לו כדאיהא בפ' א' דיני ממונות ובפ' הנוקין . ונקרא אבא אריכא שהיה אריך כמו שאמרונו באות האל"ף, ורש"י פירש שם גדולה אבא וישמו רב אבל כל הגאונים אמרו ששמו העצמי כשם וקנו: אבא בר אחא סילא אביו של ר' חייא אבל תלמידיו קורין לו רב, ורבינו הקדוש נתן לו רשות לדון ולהורות בבבל עם רבה בר בר חנה שהיו שני אחים. ונראה לי כי זה היה בדן איסור והיתר כי בדיני ממונות הכח הוא ברשו' ראש גולה מבבל יותר מרבי שהוא נשיא בא"י ושיבתו בסוריא שהיא מתא מחסיא ושמואל בנהדשא, וכולהו שני דרב כתוב ליה ר' יוחנן לקדם רבינו שבבבל פ' גיד הנשה . והיה רב עניו מאד ואשתו היתה קנשרנית ואעפ"כ היתה אשתו יפה מאד והיה דייא בנו כשם דורו, ונס היה לו בנים שלא היו כ"כ החכמים והיה מלמדם דרך ארץ בסחורות והוא אינו בנו. והלכתא באיסורי כותיה חוץ מן שהם נפרק במה מדליקין . ונראה בפרק כירה בשבת ובפסחים על ענין קדוש אלא במקום סעודה שהוא ה"כה כרב כשידיה לחומרא ולפצמי' אלו הכללים הם ברוב כשאין יודע, אבל אם נראה בחכמי התלמוד בשום הלכה כשנומין לסברת אחד מהם לא נחוש מזה כמו אין קדוש אלא במקום סעודה, ושני הלכות יש בפרק יש כבוד באיסורי

לו הכנס ואו הבין רב יוסף ממוגז היין שהיה הוא רבא תלמידו ובן רב יוסף בר חמא, ואמר או ומתנה נחליאל וכו' מי שהוא שפל הקב"ה מגביהו כדאיתא בגררים ובעירובין. וכן לימד עם רב חסדא שהיה חותנו בפרק מפנין ובסוף ברכות ובתשובות ובמ"ט הישן בסבא רבא ורמי בר חמא כי הוה קיימי קמיה דרב חסדא מרדשי גמרא בהדי הדדי והדר מעייני בסבא רבא והיה כל כך מוטלם בהלכה כי דיו היה מוכות ברם ולא ידע בר' עקיבא בשבת. וגם כן לימד עם רבא אבלי עם אבוי יוחי. ויום שמת רב יחזיה נולד רבא ואחר שמת אבוי נא ישבת פום בריהו לוו כדאיתא בילומות בס' הראיה והוא נשא בת רב חסדא אדור שהיתה אלמנה מרמי בר חמא שהיה אלמנה יותר מעשר שנים כשנשאה רבא ומתה בחייו אבל לא בחיי אבוי כמו שאמר בגרסות פרק הוזאה, שכן אומר בתר דמלך רבא עבדא בת רב חסדא הלון לבית הכסא ולא מלך רבא עד שמת אבוי אפילו שבתלים אבוי ורבא עם בר הדיא הפותר. וכן איתא בס' הכותב כי בני דינא דרבא אמר שם רבא כי קים ליה בבית רב חסדא עדותיה כשני עדים לאפוכי שבעיה לשכנגדה, ומתה בחייו רבא כדאיתא בסוף גרסות ובפרק אלו נעירות שנשא בת רב חסדא. ומרדשו ומקומו של רבא הוא נכחוחא שהיו כעלי עומר ומענינן והבאנן בגרין. יאגשים אינן עשוה מלאכה שרת הפסן והוא אמר הנהו אסלי דמחומא הוא רשות הרביעי גערובין, ובשבת פרק כל המלים יותר מנבוא ברכתא דמחומא הוא רשות הרביעי בערובין וא"כ בומן היה ר"ל בומן רבא יש רשות הרביעי שאין עולה על הדעת ולא נשמע שהיו שם ששים רבוא מוציא מצרים. וע"ד ההלצה אלו אימר מה שאמר בפרק הוזאה אמר עולא וכן אבוי נקמין אין אוכלא כגבל אע"פ שהיו שלא זכה בגל להיות שם ששים רבוא ישראל, וכן ר' יוחנן בומנו שהיו ירושלים במיתו מעש אמר אלמלא דלתותיה ננעלין הוא ר"ה. ונראה האמת כסברת הר"ם במז"ל שחנניא ר"ה הוא י"ז אמות גבה ושלא היה מקורה. וכן האריך בזה ר' יצחק בר ששת נשאלת מ"ו, וכן סברה הר"ם במז"ל הרשב"א ו"ל שתנאי ר"ה הוא י"ז אמה ברחב ורבים הולכים בו אבל לא שידיו ששים רבוא אע"פ שרש"י ותר"ם סברו זה ובעל התרומה. אבל רבינו נשים חלק עליו ואמר שאם זה אמת בתלמוד ירושלמי ובגלי או בשום מקום זיהו נוסח זה הדב' זה ואין לאומרו במירוש.

שומה שלא הביט בקשרים אם הלכה כב"ש או כב"ה וזה וכל אלו יש להם סור כי אך איפשר כי אחר אלפים שנה היו הציציות קיימות, גם מה שאמר אימא גנבי ברקיעא הוא משל מתוק בתכונה כי תמנים הקדמונים כל החכמות היו כתובים במשלים כדי שלא יבינו הסמלים כגון שכתב ר' יצחק ישראל ור"ש בתכונה וכל אלו הדברים הם עליונים לחכמים. ובס' אלו דברים שחזר למקומו לנך כשנא יונה של זהב והוא לימד לפני ר' יוחנן וביומא אמר לו ריש לקיש שאע"פ שאהבך אותי משני חכמתו שהיה שונאו שהיה מבבל כי לא עלו בנימי עורא. ויש שם ספק אם דבר עמו ע"י תורגמן כי ריש לקיש אפילו עם ר' אלעזר מ"י דארצא ישראל לא היה מספר כפי חסדותו וכן תני רבה בר בר חנה קמיה דרב נחמן, ובסוף פ' דבית רבה בר בר חנה אילי' לפום בריהא לא שאל לפרקא דרב יחזיה שרדיה לארא דילא א"ל זל גרביה פ' לקח בגדיו עד שיבא אל גרביה, ארא אשכחיה דקא דריש אין מחזירין את השטר, א"ל חכי אמר רב חנה בגדתאה אמר שמואל מחזירין, א"ל הא חנא רידן והא שמואל רידן ולא שמיע ליה, א"ל ולוא גרביה נרתיך פרש"י בהמיה אלו לא באת לא היינו מלמדיך, מזה נראה בפירוש שהם שנים כי בר יחזיה נולד כשמת רבי ואך בא רבא בר בר חנה תלמידו לפני ר' יחזיה ולקח בגדיו כי רב רבו מר' יחזיה היה בן אחיו ושולח לו הדיינין, אבל זה רבא בר בר חנה תלמיד ר' יוחנן ומרב נחמן. רבא בר בר חנה אל גרביה דר' אלעזר וכן נראה מפורשי רבינו חננאל. ובסוף פ' כל הדי' כי רב יצחק בנה של רבי יוחזי ורבא בר בר חנה בידו ברם של רבא אשת בר נחמן והיה שזור.

רבא (I) באר"ף כבר ידעת ששם אבא כמו שאמר רב אבא וזה בר אלונתה דאבוי ומרמי בר חמא וזה לא היה נהן כמו שאמרנו. ורגו המונחק רב יוסף וכשהיה נגזר מרב יוסף אע"פ שרב יוסף סבי נהור היה הולך מסיסתי' לצד אהור כשנשפסר מהשכינה עם שרגליו היה מוכים ואמר זה לרב יוסף ונתן עליו ברהב. ויום אחד שטראה לו כעם סרבו לו נראה אליו עד מעלי יומא דכפורי ומגז

(I) מלך ביצם שמת ר"י כדאיתא פ"ח חייט הדי סתם רבא חבירו, ובס' דאבוי (דאינא כמה רבא הוה) וקתא קתא משום דר"ם תלמודא דרבא הוה, ואשכחן דהוה נשמש ל"ה ברח דר"י (קידושין לב"ב) ואקסר עיני, וצ"ל דר"ם ר"ם קיש שובא מרבא ור"ם בחתוב כענדא דארבא דקור רבא לר"ם ולר"ה בריה דרב הישע קאקי חזירי א"ל ר"ב דיה קיש שובא. יעב"ץ.

לא איקיים ליה זרע כל ימי רבה בר רב הונא כדאית' במציעא ובגרי זיעת מעלת אביו, רב נחמן סתם אב"ר זתן הנשיא וזה בןו כהנשיא .
 רבא בר נתן ור' זימא אבנה דרב יוסף בר חייא שהווא רב יוסף סתם, רבא בר נתן ורבא ור' זימא ויחיב אבוי בנייהו בעי רבא בר נתן מרב הונא.
 רבא [ד"ק רבה] בר רב עולא: אמר אבוי לרב יוסף דא פורשה רבא בר עולא ל"א רבינא בר עולא .
 רש רבא בר ריה דרב שליא אולי הוא בן רב עולא או אדתי .

רבא בר פסא ורבה בר רב הונא אמר בר נחמיה בן ברזך אמר בר אשי בר אבין אמר ר' יהודה .
 רבא [ד"ק רבה] מפרזיקא אמר לרב אשי .

רבא מספרונתא אבוי של רב חיננא שהיה בזמן רבא ר"ל רב חיננא היה בזמן רבא .

רבא [ד"ק רבה] מקובי בס"ק דקדושין ובר בר רב אשי קנה סמאמו סודרא ופושטי' מקובי שם מקום .
 רבא בר קיס' אמר לרבינא ל"א בר איסא יום שמת רבא בר קיס', אמר רבינא א"ל ר' דימיא מדיפתי בשעיר המשלח מעם ונתן סימן רבא בר קיס' מכפר בשעיר המשלח .

רבא ברי' דרבא בר רב הונא ור' אבא אומר משמו .
 רבא בר ריה דרבנא .

אמר רבא בר שאננה אמר ר' יוחנן ור' חייא בר אבא .

רבא [ד"ק רבה] בר שאלתא אשכחיה רב נחמן בר יצחק א"ר זימא אמר רבא בר שאלתא א"ר המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר' אלעזר בן שמעון וקרי רב עליה דר' אלעזר מוטיינא דחכימיא .

רבא בר שומני ורב מנשיא בר ירמיה מנובנתא אמרי לימא מלתא דאמר מארי גריה דרב הונא בריה דרב ירמיה בר אבא .

רבא בר שליא: א"ר חסדא אמר רבא בר שליא אמר רב מתנהא אמר שמואל אשכחיה רבא בר שליא לאידיהו ר"ל. ובס' כל הנפש אמר ר' זימא אמר רבא ז' בר שליא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב. והנראה כי הגיע עז זמן רבא ור' חייא ארינא מדיפתי וכן היה בזמן רב הונא ורב חסדא וכן אמר משם רב חסדא ורב יוסף בפרק אין בין מודר הנאה, רבא בר שליא אמרי ליה מליא שכבי גברא מגבראי גידוונא וזמריא משא תיתורא אסמידי היה קא שכיב קרי אנשטיה למשפטיך סמרו היום כי הכל עברך ס' הר"ן גברא גניה ארס שהי' גניה ר"ל ארז. גידוונא פרידה תיתורא גשר (1) בני ריזן דף ט"ב ר' אבא .

הונא וזותרה דרב חסדא ויהבו לי ענותניהה דרבא בר רב הונא לא יהבו ליה . וכן נראה בפרק הראהה כי בראשונה היה עני ואח"כ העשיר ובעבור שמצד המלקות שנתן בבית רינו לאיש אחד ומת האיש הלשינדהו למלך והוציחו אמר של מלך שהביא מסר בתקופת תחת וכו', ובכל מקום הלכה כמותו נגד אבוי בר מייע"ל קל"ם, ובמ"ד חלק רבינו תם שאמר ליה ר"ל ימי לידה סותרת אבל כל ל... פירשים חולקים עליו והרא"ש ו"ל אמר שהוא לחי וכו', וביים שמנו לאבוי היה רוצה רבא להיות ראש היה אבוי י"ד שנים ראש ואחר רבא י"ד שנים אחרות ואם הוא היה רבא ואבוי מרבית עלי אחר ולא היה יותר שנותיו ממ' שנה איך בן י"ב שנים היה רוצה להיות ראש אינו עולה על הדיעה, והאמת שהיה קרוב לע' שנה ולא היה כזן, ופושטי' בסוף מציעא כרב נחמן רבה גרסינן ולא רבא שניראה לו כי רבא לא היה בימי רב נחמן אבל בתלמוד גמין נראה שרבא השיב לרב נחמן ורב נחמן בר יצחק . וכן נראה בס' אוהו נשך כי אמר בר חמא ואחיו באו לפני רב נחמן והם חברים לרבה שהם תלמידי רב חסדא וחתניו כדאמר בס' הישן ואין להאריך וביים שמת רבה נולד רב אשי .

רבא בר רב יוסף בר חמא הריסא כבר אמרנו כי הוא רבא סתם בר שלונתיה דאבוי ואבוי חכם גדול כמותו . והוא ראה לרב אדא בר אהבה בסוף יבמות ובס' דבתרא .

רבא בר יוסף שלח לרב יוסף בר חמא אבוייה דרבא .

רבא [ד"ק רבה] בר ירמיה אמר שמואל אמר ר' זימא אמר רבא בר ירמיה .

רבא בר מארי אמר רב"ל ואיקלע לבי אבוי .
 רבא אהדתי רב מארי בר רזל ואמרו לה רבא אבנה דרב בר רזל ואין זה בן איסור גיורא בסוף שבת .

רבא מדחסיא שנתן לו רב חסדא מתנהו שקבל רב חסדא משני פרים בעבור שאמר לו מאמר אדור מרב ועוד אמר לו מילתא אלבשהדי יקרא בס"ק דשבת . ולפעמים אומר אמר רבא בר מדחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב .

רבא בר ממל והוא ר' אבא בר ממל בארץ הא"י .

רבא בר נחמיה .
 רבא בר רב נחמן הוא בן רב נחמן בר יעקב ואיקלע לביתו רבה בר רב הונא וכבר אמרנו כי משני שהחך האילנות של רבה בר רב הונא שהיו אצל הנדר

הריח מכו בדיני זהב הרבה ונתן לחתניו לוקחי
בנותיו . ואע"פ שהיה כפשוטו עד יש בזה סודות
גדולות באלהות ובהכמות . [אש"ש : מצאתי
נתשובת שאלה לרב שרירא גאון דאמר ואנן מורעא
רבה בר אבהו אמרית דוד .] ומצאתי בספר ר'
יהודה בר יוסף אלברגלוני כי הוא אבהו
דשמואל ואין זה אמת כי אבהו דשמואל מת קודם
שמואל בנו וזה היה אהר שמואל .

רבה בר אבהו , אמר רבה בר אבהו אמר רב
ששת נ"א רבה בר איבו .

רבה בר רב אדא ורבין בר רב אדא תרתייהו
משמיה דרב יהודה . אמר רבה בר רב אדא אמר
ר' יצחק . רבה בר רב אדא ורב הנין בר אדא הוו
כי רב יהודה .

רבה בריה דרב אויא סבא .

רבה אוסאה משמיה דרב .

אמר רבה בר אהרתיא אמר רש לקיש

אמר רבה בר אינו אמר רב ששת .

רבה [ר"ק רבא] בר איתי אמר רש לקיש , א"ל
רבה בר איתי לרב אבי בר אבין .

רבה בר אמי .

רבה בר רב הונא חסיד ועניו מאד היה דין ,
ובס"פ אין צדין א"ל רב נחמן על רבה בר רב הונא
סוקי ואמרו ליה לאבא שרש"י לחבירי בנהרדשא
ובס' המקביל כל השנים של רבה בר רב הונא לא
איקיים זועמא לרבה בר רב נחמן מפני שקצין
האילנות ועשב שלא כדין . וזה נקבר בא"י שהעלום
סבבל לו ולרב המנוגא וכו' . בסוף ס"ק א"ל רבה
בר רב הונא לשלח ורבה ורב יוסף ורב חסדא
חברים לו . והוא ל"כ עניו ששלח לרבה בר רב
נחמן ילמדנו רבינו והוא ורב חסדא לפני רב נחמן,
א"ל רב הונא לבנו חמוקא וטרין בסוף מיד . וכן
בבריכות רבה בר רב הונא ור' אבא באו לפני רב
מתנה ורב יהודה , אע"פ שיש אומר כי רב יהודה
מת קודם בר הונא אביו והוא אמר הכי אמר אבהו
משמיה דרב .

רבה בר רב הונא ופטי מנהרדשא נראה שהוא
שמו שאמרנו למעלה רבה בר רב הונא סתם , כי
היה קטן הגוף . שלח רב נחמיה בריה דרב יוסף
לרבה בר רב הונא ופטי לנהרדשא ואלוי הם שנים .

רבה [ר"ק רבא] בר המדורי בןסמא ער רבא:
אמר רבה בר המדורי אסברה לי ובס"ד דיבמות אמר
בר המדורי היה קאימנא קמיה רשמואל .

רבה בר רב הסנוגא

אסמיים אחותו רוח שטות והשליכו לנהר . והשרין
פיש גידונוא חסור קסן שהווא ער כו בלשון יוין
חסור גריטא אסמיים שנודעו כיון שלמשפטיך
עמדו היו' כי הכל עבדך לקיימו . ורב צמח טי' עלא
בר גרדי עיר בן איתונות . ולולי שפיש הר"ן גברא
מגברתא איש אוך הייתי מפרש שר"ל האיש שיפול
ממקום גבה , כיון שאמר כי מן הגשר היה זה
הדבר להשליכו בגורו כי מה לי שיהיה אדם אוך
או קצר וקרה מקרה להשליכו ממקום גבה שהיה
העיר לא נסד ולכת בגשר כמו שהיה נראה לעין .

רבא בר שירא בפרק במה אשה ומתקף על דגרי
רב יוסף זה גריסין בגמרא של דפוס אבל בגמרא
אחרת רבא בר שאייה .

[רבא בר שמואל משמיה דר' חייא בפכ"ט
(דף מ א) . יעב"ץ .]

רבא בר שמעון .

רבא בר שרשים אתא לקמיה דאביו נ"א רבא
בר שרשיא .

רבא תוספאה אנשר ב"ב חדש במעוברת שלא
ידיה סמוך . וכתב הרא"ש ו"ל בפרק עשרה יוחסין
אסילו שהודו שניהם שלא בא בתוך שנים עשר
חדש . ובס' שלשה שאכלו א"ל רבא תוספאה
לרבינא והוא סוף האמוראים . ומצאתי בתוספתא
שקורין לו יש אסורים כמו לו' נתן .

[ר"ב בר אבהו תלמיד רב ורבו של רב נחמן אדם
גדול וחסד , וזה מלוף הברייתא ס' מאיר לר'
יהודה ומיחיד לרבים וכו' , אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבהו בס' הוראה , רבה בר אבהו חלש
שאל לרביה רב הונא ורב נחמן והוא היה רוצה
לחת בתו לרב נחמן תלמידו לאשה כמו שאמרנו
ברב נחמן . ובמגל' (פ"ב) אומר שמצא איליהו ו"ל
ושאל לו בענין אסתר מה שעם וימנה אסתר להמן
וא"ל ככלתו תנאי וככלתו אמוראי . וכן בס' המקביל
שמצא איליהו ו"ל ושאל לו אם יסדרו בבבל חוב
א"ל הוא סר מן שהיה איליהו ו"ל בקברת גרים
וא"ל בר' לא מצינא בשיטא מצינא ר"ל מועד נשי'
ישועת שהם נהגים עתה וכן קרשים שהם במקו'
הקריבנות קריאתו אבל סודי ורעים והפירות לא .

ומרשו הגאונים לא תבין שלא היו יודעים כל
המסנה וספרא וספרי ותוספתא שלא יש שום
אמורא שלא היה לפחות בקי בכל המסנה , אבל
השלמול והתלמוד שהיה צריך לשני סדרים מפני
עניותו לא היה עלה בידו תראה שהוא כן שלא
אמר לו איליהו שום משנה ולא ברייתא ואמר שם
שהכניסו לן ידן ולקח משם העלין ואח"כ השליכם
שלא יקבל שכרו בזה העולם והמלח לבדו שלקח

רבה בר יצחק א"ל לרב יהודה והוא תלמיד רב ,
אמר רבה בר יצחק אמר רבי .
רבה בר יצחק שאמרנו למעלה א"ל לרב יהודה
איבא ע"ז באתרין רכי מצפורך עלמא למיפרא
סתרויה בדלמא חישו ליה גברא וייתי מפרא
ושהפין ליה ואתא מפרא א"ל והו שאמר רב אשר
חלק שהחליקו ברברים כל זה בפ' ר' ישמעאל בע"ז
וזה היה תלמיד רב .

אמר רבה בר יונתן אמר רב יחיאל אמר ר'
יצחק בר שמואל בר מרתא .

רבה בר שמואל בר מרתא .
רבה בר ר' ירמיה כבר אמרנו למעלה לפרש
יותר, אמר רבה בר ירמיה אמר רב חמא בר גוריא
אמר רבא ורב אדא אמר לרב אסי כי רבה בר ירמיה
אמרה, אמר ר' ירמיה אמר רבה בר ירמיה אמר
שמואל . וזה היה בן רב ירמיה בר אבא ולא בן ר'
ירמיה שאומר איתביה ר' יודא לר' ירמיה וא"ל ר'
יודא ר' ירמיה תרין חניאי נמי וזהו תלמיד שמואל .
רבה [ר"ק רבא] בר ישמעאל ואיתמא רב ימר
בר שלמיה .

רבה בר בר כהנא [תלמיד רב יהודה, ר"ק],
ואילי הוא ר' אבא בר כהנא תלמיד ר' חנינא
שאימרנו למעלה [עיין אבא הכהן] .

רבה בר יוחאי היה בזמן רבא ואיפוק בזנות
משום דאיתביה לרבדבד בפרקיה .
רבה [ר"ק רבא] בר לימא משמי' ורבא ומתקף
ליה אביי .

רבה בר מארי אמר לרבא הרהר בררים בפרק
החובל בטופו ומשלים רבים .
רבה בר מדיין משום רבי [פ' אלו מציאות ,
עיין תוספות . ר"ק .]

רבה בר מתנה, וכבר ידעתי כי בר מתנה חבר רב
יהודה [ר"ק ר' יודא, ר' יודא חרף ומקשה]
ורבה בר מתנה היה מתוך ובקי ולא מפלפל
בסוף תהיות יתיב רב נתמן ורב ששת ורבה בר
מתנה גבייהו ואמר אמר לי ר' אליעזר וכן רבה
היה שם .

רבה בר נחום : אמר רב נחום אמר רבה בר נחום .
רבה בר רב נתמן בר יעקב, ולפי שהיה אילניו
של רבה בר רב הונא וקללו לא נתקיים לו ודע
פ' המקבל .

רבה בר נחמני (x) היה כהן בלי ספק וכן כתבו

(1) שמו אבא כראיה פ' כ"ש דמ"א מאן דציית לאבא
ועשו סימן ח"א בשסו להבדילו משם תלמידו רבא
באל"ף זה עם רבא איטא [?] וירבה חרש בשתיה
כש אספרי רבא (עורא ד) אף אם הוא באל"ף
ככתיב . יעב"ץ .

רבה ורבי לרב נתמן פ' פסולי המוקדשין, ובפ'
הקומץ לרב אשי . ר"ק .

רבה בר זוטרא הוא ר' אבא בר זוטרא באות
האל"ף חמצאנו . ובפ' השולח (להל"א) כי
איטבאמי אמת' ופראה תרמואה ושלחו ליה לר'
אבא עם מי הדין .

רבה בר חימי קפוסטאה עשה הליצה לפני
שמואל ביבמות . אמר רבה בר רב חימי קפוסטאה
משמיה ררב .

רבה בר חלוקה [ר"ק חקלא] בעא מרב הונא .
נ"א רבה בר דיקלא בזמן איפא .

רבה בר רב חנה בן אחיו של ר' חימי ופרש"י
בפ"ק דסנהדרין (ד"א) רב חנא אב"י ררבה כר בר
זהה וזהו בן כי הם היו ה' אחים חנה ושילת ואינו
ומרתא ור' חימי הגדול, ור' חימי אמר לרבי בן
אחיו יוד לבבל וירא א"ל יודא, וכמו נראה בפרש
כי רב חנה אב"י של רבה הוא אח לר' יודא ונתן לו
רשות קודם לרב, ואשתו מתה בזמן רב ובחיו
בפ' חוקת הבתים . ובס"פ השוכר את האומנין
המנו שקלאי ששבורי החביות ואתא לקמיה דרב
וא"ל אין למען הלך בדרך טובים ואורחות צדיקים
תשמור, והוא נתן מעות לרבי לקנות שדה וקנאו
לעצמו רב משום בנא דאלמי היו והיו חולקין כבוד
לרב, אבל אין זה רבה בר בר חנה כי זה תלמיד
רבי והאחר תלמיד ר' יוחנן ושניהם בבבל היו והיה
השני נין רב חננו .

רבה בר בר חנה כבר פרשתי כי הם שנים, הא'
רבה בר בר חנה שהיה דן בזמן רבי, והב' הוא
רבה בר רב חנה . ובפ' במה אשה יוצאה שהיה
תלמיד ר' יוחנן .

רבה בר רב חנן חבר אביי תלמיד רבה, והוא
ר"ל רבה בר נחמני אמר כשהיו קטנים למי מברכין
לאביי יצא לחוץ ואחיו כלפי רקיע וזה בבית כלפי
לילגא ואמר בוצין בוצין וכו', ואמרו הגאונים
שאפילו שהיו יורעין שלא יזמן עליהם אלא שנשא
אוחם כי אין מוכזין עליו עד שיביא שתי שערות או
שיהיה מי"ג שנים, ובמ"ק א"ל אביי לרבה רודו ורבו
נגזן מר רסאני ליה סוס בדיחא מאן אודים הספרא
א"ל מיסתאי את ורבה בר רב חנן, ובאלו יש נמרות
שכתוב בה"א ויש באל"ף ואין חששא כי מצד
אביהם או מכירין אותם ומחנניהם . רבא בר רב
חנן אחא לקמיה דאביי וכן אמר רבא בר רב חנן
רב ורוא .

אמר רבה בר יונתן אמר רב יחיאל אמר ר' יצחק
בר שמואל בר מרתא .
רבה בר יחיאל . ר"ק .

הנאונים כי היה רחוק מאביו הנהן אח אביו, וכן פי' רבינו חננאל בבין כתיבות שלחו ליה אחוהי לרבה הלכה כר' יהודה בשדות ראין חוששין לרוע האם ולמה מרבה ולא אתא הלכה ולא אזהרת רמון לו שהיה מורע עליו ולא נספך ראין חוששין לרוע האב אם אין אמו מורע עליו שיבא לא"י ויסמכוהו, ועוד שלחו לו אצ"פ שהבם גדול אתה אינו דומה הלמד מהאחרים ללמד מצעמו, וא"ת אין לך רב יש לך רחוק ר' יוחנן, וירש"י שם (כתובו ק"א"א) שהוא רבה בר נחמני שהיה נפוס מירא, רבה עסק באורחא מ' ואפילו מרבה על קא אתו, רבה עסק באורחא מ' שנה, ואביו גם בנימילת חסדים, והיה ס' שנה וכן כתב ר' שמעון ורחאן באהוב משפט, ועוד יהי נפוס מ'ק לרעה הכל היה מ' שנה כמו שאמרנו רבה ורב הקרא תרווייהו ציריק' מר בעי רחמא ואתא מיטר וכו', וכן אמרו שם רבה היה ס' שנה והיה צער כל ימיו בזה העולם שהיה מכובד מארס כראיתא בסוף שבת, וראה שתין הכלי ר"ל אבלות ואפילו לחמא דשטר' לא מצא ידו ואגב שפרא נח נפשיה שברח מן המלך בעבור שהיה מבטל שני' עשר אלף איש, ורב צמח פי' כי תלמידיו כלם חכמים. וכן נראה שהיו לו תלמידים הרוב כי אפילו כשהיה נטא לברו פשו לו ת' איש, ויצאה נשמחו בשדה כראיתא בפ' השובר את הפועלים, ורבה ורב יוסף ברזו מפוס בריאת ור' יהודה לא ברח והיה אביו נבאי למלך ולכן קרא להם שוקאי. ורבה היה יודי בציצית שרק כל כתבי והיה עוקר הרים מחודד והיה מלך כל"ב שנים וא"כ בן י"ח שנים שלש כמו ר' אלעזר בן עזריה כראיתא בסוף ברכות ובסוף הוריות וכן פירש בשו"ק בערך קפ"ן כי בן י"ח שנה מלך דלא היה כותיה, אבל רבא לא היה כהן כמו שטראה בחולין שלא לקח המתנות כי אם על ידי כהן אחר, וכן פירשו התוספות אצ"פ שרש"י נדחק שם לפרש שהיה כהן אח"כ חזר בפ' ר"ה ואמר כי מצד האם אולי היה סגני עלי, וכל זה נדחק בפ' הגרסא אביו ורבה מדבית עלי קא אתו, אבל האמת רבה ואביו וכן שרש"י שם. ויש גורסים רבה ואביו והוא רבה בר נחמני כי רבא האריך שנים כפי מה שאמר החכמים, ונראה שהוא כן כי היה חבירו של אביו, ואביו היה ששים שנים ואחר שמת אביו באה הומה אשת אביו לפניו אלמנה ממנו כראיתא בכתובות ואמר שמלך רבא אחריו י"ד שנה. וכן נראה שהאריך ימים כי רמי בר חמא ורבה תבריס לפני רב חסדא ואמר לבתי למי ויצא להנשא ואמרה לשיחים ואמר רבא ואני אחריו ולקחה רבא לאשה

אחרי מות רמי בר חמא שהיחה אלמנה ממנו עשרה שנים שהמתינה כראיתא ביבמות שילדה חזיו מרגניו רבנן בורה איך ילדה מן שנשתיחה עשר שנים יותר ואלמנה ואמרה דעתא עלוך ועוד שמתה בחייו כראיתא בפ' יהודה ועוד כפי מה שאמרתי למעלה כשברתי ברב יהודה נראה כפי התלמוד, החכמים שמנו דורות שהיה קרוב משמונים שנה כי אחר אביו מלך י"ד שנה ואביו סה בן ששים וא"כ נסתלקו כל הקטניות. ורבה מת ב' שנים וחצי קודם רב יוסף חבירו והיה בוסן ר' יוחנן וכמו שאמרנו למעלה. ואביו קבר לרבה בר נחמני רבו ורדו בכבוד גדול ויצא קל מן השמי' לנו לנחמכם לשלום, ובשבת פרק השואל אמר אביו לרבה כהן מר דכאנו ליה בוסם בירחא משום רמוכה לזו מאן אהים הספידא א"ל מיטתאי את ורבה בר רב חנן, הוא היה מורה דינן אע"פ שהיה קודם ס' שנה משום דלא היה כותיה כראיתא בסופה, ואם לא היה כן אימתי היה מורה כי כל שנתיו ס' שנה הוא שדר בוס הפורים בד אביו דברים מחוקים למארי בר מר. וכבר היה מלך רבה בר נחמני והוא עוקר פלפלין דברים דרים לרמוז כי היה מסולסל שלח ודברים, ועוד שם ששחש לר' יודא והיה וכו' שרש"י זה הגאונים ע"ד סוד. ולזה נאמר בסוף שבת אפילו מר עניש וקטיל. ונקרא רבה שבור מלא כמו שמואל בפרק יש בחולין, ובסוף כתוב' שהיו לו אחים בארץ ישראל ואמר שהם רב חגיגה ורב אושעיא תלמידי ר' יוחנן, הלכה כמותו נגד רב יוסף חזק מג' הלכות ענין ומחצה ושדה ואית רגטי סדום והכל א' (בתרא י"ב). והדקדוק שיש בזה בגמרא באלו ההלכות משרה הוא ארוך. רבה ח' ורא איקלעו לבי רש גלותא, ובהשגות הרמב"ם החכמים שקבלו מרב הווא ומרב יהודה רב חסדא ורבה בר רב הונא ולא רבה ורב יוסף ע"כ. וכן האמת כמו שאריך בע"ה.

רבה בר רב עקיבא : רב יהודה שרא לרבה בר עקיבא ג"א בר עיקבי.

רבה בר עפראן ורב דימי בר יצחק רב חזינא בר פפא ורש לקיש ור' חייא בר אמא ור' אסי. רבה בר עפראן משום ר' אלעזר.

רבה בריה רבא רבא עלי נאמר שהיה אחוה החכמים והתורה מחזרת עליו ועל רשו. ועוד עליו נאמר למי נאה למלא בבורות ל"ל למי שיוכל להשמיע כל תולתו. ויש נוסחא רבה בריה רבא בר רב הונא וכן נראה אבל ג"כ יש רבא בר רבה.

רבה בר שילא לאליהו 1), ובש' כל הגש אמר ר' יהיא הלכה משמו והוא דנדיד גבוא ונעשה לו נס שאמר שבעל המזרחות בברכות ד"ק .

רבה בר שילת בוסמ רב רבה בר שימי אמר רב יוסף וכן אמר רב חסדא . א"ל רבה בר שימי לרב אחא מדיספתי ולרבינא . א"ל רבה בר שימי לרבה הוא לרב יוסף לא אמר הכי . רבה בר שימי ורבה בר שמואל ורבה בר שילא תלמידי רב יוסף ורב חסדא . ובפרק האיש מקדש רבה בר שימי עם רבינא שהוא אחרון , ויהיה רבה בר שימי בר אשי , וא"כ יהיו שנים רבה בר שימי . רבה בר שמואל 2) : רב ששת אמר לרבה בר שמואל הני מרימר א"ל תנינא . וכן רב חסדא אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא וכן אמר רב יוסף ואולי זה בן שמואל הכהן , ונראה שהארץ ימים שאמר רבה בר שמואל ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כריכו רישא בפ' מי שמתו או אולי הם שנים .

רבה בר שמואל בפרק כל הנשבעין אמר לו רב ששת הני מרימר א"ל תנינא . וכבר אמרתי למעלה כי הם שנים זה קדמון ויהיה בן שמואל , והשני בוסמ רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע .

אמר רבה בר תחלישא אמר רב ירמיה בר אבא אמר שמואל . א"ל רבה בר תחלישא לאני רבי כשריה שואל מרובה רבו .

רבה ומר זושרא ורב אחא בני רב מאיר בר איסור גיורא באו לפני רב אשי ואין זה רבה בר מאיר . כתב רבינו חננאל כי רבא בא"ל"ף הם "ב ובה"א הם ל"ץ ואני מצאתי יותר מששים .

רביא בר קסי : יום ששת רביא בר קסי אמר רבינא אמר לי ר' ירמיה מעב בשעיר המשתלח ונתנו סימן רביא בר קסי מכפר בשעיר המשתלח יומא (מב"א) . ד"ק .

רבה בר שימי אמר רב יוסף וכן אמר רב חסדא . א"ל רבה בר שימי לרבה הוא לרב יוסף לא אמר הכי . רבה בר שימי ורבה בר שמואל ורבה בר שילא תלמידי רב יוסף ורב חסדא . ובפרק האיש מקדש רבה בר שימי עם רבינא שהוא אחרון , ויהיה רבה בר שימי בר אשי , וא"כ יהיו שנים רבה בר שימי . רבה בר שמואל 2) : רב ששת אמר לרבה בר שמואל הני מרימר א"ל תנינא . וכן רב חסדא אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא וכן אמר רב יוסף ואולי זה בן שמואל הכהן , ונראה שהארץ ימים שאמר רבה בר שמואל ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כריכו רישא בפ' מי שמתו או אולי הם שנים .

רבה בר שמואל בפרק כל הנשבעין אמר לו רב ששת הני מרימר א"ל תנינא . וכבר אמרתי למעלה כי הם שנים זה קדמון ויהיה בן שמואל , והשני בוסמ רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע .

אמר רבה בר תחלישא אמר רב ירמיה בר אבא אמר שמואל . א"ל רבה בר תחלישא לאני רבי כשריה שואל מרובה רבו .

רבה ומר זושרא ורב אחא בני רב מאיר בר איסור גיורא באו לפני רב אשי ואין זה רבה בר מאיר . כתב רבינו חננאל כי רבא בא"ל"ף הם "ב ובה"א הם ל"ץ ואני מצאתי יותר מששים .

רביא בר קסי : יום ששת רביא בר קסי אמר רבינא אמר לי ר' ירמיה מעב בשעיר המשתלח ונתנו סימן רביא בר קסי מכפר בשעיר המשתלח יומא (מב"א) . ד"ק .

רבינא : כי אחא רבינא אמר ר' יוחנן . כי אחא רבינא אמר רב אשי אמר רש לקש . ורבינא עם ר' ירמיה על שפת ים סדום . כי אחא רבינא אמר מעשה ושייליה לר' אמי ורבינא ואביי אולי באירחא וקדמה חברה רבא בר רבינא לאביי ואמר דכי אחא מסערבא ר"ל מידושלם גבה רשעו ואביי גדול ממנו ואמר אביי תכלי שכול בניס ונראה שנה רבינא חסדא . רבינא ורב יצחק בר יוסף בבית רב פפי , ג"א רבינא בר נחמן . וכבר פירשתי השם הזה בש"ך אבין .

רבה בר שילא לאליהו 1), ובש' כל הגש אמר ר' יהיא הלכה משמו והוא דנדיד גבוא ונעשה לו נס שאמר שבעל המזרחות בברכות ד"ק .

רבה בר שילת בוסמ רב רבה בר שימי אמר רב יוסף וכן אמר רב חסדא . א"ל רבה בר שימי לרב אחא מדיספתי ולרבינא . א"ל רבה בר שימי לרבה הוא לרב יוסף לא אמר הכי . רבה בר שימי ורבה בר שמואל ורבה בר שילא תלמידי רב יוסף ורב חסדא . ובפרק האיש מקדש רבה בר שימי עם רבינא שהוא אחרון , ויהיה רבה בר שימי בר אשי , וא"כ יהיו שנים רבה בר שימי . רבה בר שמואל 2) : רב ששת אמר לרבה בר שמואל הני מרימר א"ל תנינא . וכן רב חסדא אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא וכן אמר רב יוסף ואולי זה בן שמואל הכהן , ונראה שהארץ ימים שאמר רבה בר שמואל ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כריכו רישא בפ' מי שמתו או אולי הם שנים .

רבה בר שמואל בפרק כל הנשבעין אמר לו רב ששת הני מרימר א"ל תנינא . וכבר אמרתי למעלה כי הם שנים זה קדמון ויהיה בן שמואל , והשני בוסמ רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע .

אמר רבה בר תחלישא אמר רב ירמיה בר אבא אמר שמואל . א"ל רבה בר תחלישא לאני רבי כשריה שואל מרובה רבו .

רבה ומר זושרא ורב אחא בני רב מאיר בר איסור גיורא באו לפני רב אשי ואין זה רבה בר מאיר . כתב רבינו חננאל כי רבא בא"ל"ף הם "ב ובה"א הם ל"ץ ואני מצאתי יותר מששים .

רביא בר קסי : יום ששת רביא בר קסי אמר רבינא אמר לי ר' ירמיה מעב בשעיר המשתלח ונתנו סימן רביא בר קסי מכפר בשעיר המשתלח יומא (מב"א) . ד"ק .

1) בחגיגה , ותחילת לו רב שילא ברבא בר שילא .
2) אולי הוא רבא בר שמואל משמיה דר' חייא בשל"ם (דפי"א) . יעב"ץ .

רבינא בר אבא ואמר לה רבינא בר שבא . רבינא בר רב אדא א"ל רבינא בר רב אדא לרבה נרבא בר רב אדא תריוויהו משמיה דרב יהודה ש' המביא גש ורבינא בר רב אדא א"ל יצחק יתיב רבינא בר חזינא קמיה דרב חסדא ואמר משמיה דר' אלעזר וכן קמיה דר' יהודה והוא ורב דימי בר חזינא אחים ובאו לפני רבא . רבינא חסדא וראה כי הוא רבינא שבא מדושלם יהיה הולך עם אביי .

רבינא בר רב נחמן : א"ל רב יהודה לרבינא בר רב נחמן אבין אדוי , וא"כ שם מכל אלה אבין או אבינא או אבא , ואני לא אדעש כי מהם אביא באות הא"ל"ף או באות ריש כי יש אבין בר נחמן אמר לרבה ואולי אמר רבה . יתיב רבינא סבא קמיה דרב פפא , ונראה כי הוא רבינא חסדא . [ובש' כיצד צולין רבינא סבא עבד תבשילא לרב וא"כ הם שנים או רב פפא יהיה פפא סבא . ד"ק .]

א"ל רבינא סבא לרב , ונראה שהנוסחא האמיתית לרבה . רבינא סבא קמיה דרב פפא , נ"א רבינא סבא קמיה דרב פפא .

רבינא בר שבא אסגריה לרבה . [רבינא בר שמואל משמיה דשמואל ש' חזק (מב"א) שמא הוא רבה בן שמואל דלעיל . יעב"ץ .]

רבינא האחרון 3) פרק הדר עם הנכרי . רבינא תלמיד חבר לרב אשי . ובפרק השוכר רב אשי ורבינא סוף הוראה שכן מצאו בספרא דאדם קדמאה . והסימן עד אבא אל מקדשי אל אבינא לאחריתם . רבינא אסכחיה למר בר רב אשי . רבינא יתיב קמיה דר' ירמיה מדיספתי . רבינא זושי בן אחותו של רבינא הקדמון ובה לשני רב ששת פרק אלמנה בכתובות , ודרו רב הונא בא לפני רב אשי בנוסחא אחרת . [בד"ק וש רבינא זושי לפני רב אשי .]

רבינא בריה דרב נדחוינא אמר לרב שיריביא באורחא אמר ר' פ"ל רתעניות . רבינא בר עולא נ"א רבה בר עולא . רבינא הקדמון א"ל רב יוסף לרבינא א"ל רבא לרבינא , אכר רבינא לאמימר ההוא מלמד דאהדריה רב אחא בר יעקב ואהדריה רבינא וכתבו התוס' ש' אלו שריפות (מד"א) . ושמו אין זה רבינא סבא חבירו של רב אשי שנולד ביום שמת רבא מדבא רב

רבינא : כי אחא רבינא אמר ר' יוחנן . כי אחא רבינא אמר רב אשי אמר רש לקש . ורבינא עם ר' ירמיה על שפת ים סדום . כי אחא רבינא אמר מעשה ושייליה לר' אמי ורבינא ואביי אולי באירחא וקדמה חברה רבא בר רבינא לאביי ואמר דכי אחא מסערבא ר"ל מידושלם גבה רשעו ואביי גדול ממנו ואמר אביי תכלי שכול בניס ונראה שנה רבינא חסדא . רבינא ורב יצחק בר יוסף בבית רב פפי , ג"א רבינא בר נחמן . וכבר פירשתי השם הזה בש"ך אבין .

1) בחגיגה , ותחילת לו רב שילא ברבא בר שילא .
2) אולי הוא רבא בר שמואל משמיה דר' חייא בשל"ם (דפי"א) . יעב"ץ .

3) חזק היה סא"י ארזבלת (מב"א) . ופעמינו שאמר הלכה בשם אמי (כפי אביי) בשל"ם (דפי"א) . יעב"ץ .

אבא אמר רב הונא. אמר רמי בר אבא אמר רב חסדא ושאל זה לרב פפי ולרב הונא בר חזקיה ואבנא של רמי קרא לו רב אשי האי מרבנן.

רמי בר אמי פקח המפקיד והנוסחא האמיתית רמי בר חמא וכנר פירשנו. ובפרק ואלו הן הנשרפין מחני ליה רב יחזקאל לרמי בריה וכו'. אל"ר יהודה בריה אבא לא ליחנייה. אל"ר שמואל לרב יהודה שינא לא תימא לאבך הכי אלא קב בחורה.

רמי בר ברבי. ד"ק.

רמי בר בריה. ד"ק.

[רמי בר דיקולי, עיין רמי בר חמאי. המשיך.] רמי (1) בר חמא חזקין של רב אשי וחתנו של רב חסדא חבר רבא ומה בקצרות שנים על דלא אומין לרב מנשיא. וזה רמי בר חמא אבי אמר של אימור הוא אחיה רב עקבא ובאו לפני רב ששה ורב נחמן. אמר רמי בר חמא אמר רב נחמן והיה מחודד גדול והיה משיני עליו רבא, ואחר שמת יותר מ' שנים לקח אשתו כפי נבואתה כשהיתה קשמה ידיה לרבא יותר קשה מיהת בת רב חסדא מכל מה שקרה לו. [אמר ש"ש: אף שהאמת כן שהיה תלמיד רב חסדא כדמוכח בפרקא קמא וברתא מכל מקום קשה בעיני, רפב' שני דקמא אמר לו רב חסדא ענין ושאל ממנו דבר ואמר לו לא אחדייך עב שהמשני ושקל סודרו וכך לו ואו השיב קמא רבא בר, ואמר שקל לא הלי ולא מרגיש וכו' עיין שם.]

רמי בר רב יודן פ"ה דבזדים, ובפ' הלוקין רמי בר רב יודן אמר רב ופשי"פ"ג דחעניית אביו של רמי בר יור שמו.

רמי בר יחזקאל אחיה דרב יהודה סתם, ר' יהודה בר יחזקאל פ"ק קדושין ובפ"ב דנהובות וטרק אלו שריפות ובפ' המביא כדי יין כל המרחם על הבריות בדוע שהוא מורעו של אברהם ע"ה ומי שאינו מרחם אינו מודעו, פירש"י ותן לך דמים שתרחם על הבריות כאשר נשבע לאבותך מי שיש לו דמיה בא מורעו של אברהם. [ובפ' הנשרפין מחני ליה רב יחזקאל לרמי בריה הולך לבני ברק. ד"ק.]

רמי בריה דרב יבא ומחקה רב שימא בריה דרב אדי.

רמי בר טרי: אמר רב חסדא דנש רמי בר טרי ונראה זה טרי בנו [ר' נכדן] של ר' ירמיה בר אבא.

רמי בר ספא אחיותו נשא רב אויא והוא הספיד

(1) עפש"ל באות אל"ף בשם אמי. יעב"ץ.

יוסף להשיב על דבריו. וכן אמרתי באות הא"ף כי בעל ספר המצות ברביה מצות קצ"ג אמר כן וכן הרא"ש ז"ל.

רבינא בר קייס, וכבר פירשנו למעלה ברבא בר קייס בומנו.

רבינא בר שילא (1) אמר רב חסדא, אמר רבינא בר שילא אמר רב מרבה אמר שמואל.

רבינא בר שילא: אמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא וכן למעלה רבה בר שילא.

רבנאי הואה אחיה ר' תחליפא בפ"ב דביצה. אמר רבנאי משמיה דאבי.

אמר רבנאי אמר שמואל הוא שאמרנו אחיה דר' חייא בר אבא.

רבנאי (2) אחיה דרב חייא בר אבא. רבנאי אחא לקמיה דשמואל.

וובים: ירושלמי דזלה אמר יוחנן באי הרבים ובשלו המעשרות, והרא"ש פ' בע"ז פ' ר' ישמאל על חכמי ישראל ל"א על כומר הנוצרים שהקנו מעשרות ובשלו מעשרותינו ואני אומר כי אולי הם בני ר' חייא שנוכרו בתלמוד רובים פ"ק דחולין. ד"ק.

א"ר חמנאס הודי לשלשל, אמר ר' זירא אמר ר' אשי אמר ר' יוחנן א"ר חנינא אמר ר' רומנס בומן רבי.

[רבינא אריסא דרבינא. יעב"ץ.]

רובה: אמר רבנא א"ר יהודה פירש התוספות בפרק ואלו שריפות כי הוא רב יהודה סתמא ולמי שהיה רב טובהק קרא לו רבי ועד האריך שם.

רובה דפוס ברתא בעל חומה אשת אבי באחוריה יפה ומיחה, וזה היה דייק שמשעתה מטום רב יהודה רבו שאמר שדר הבית מסיו לפניו מססיו, ובלשון משמה איצטבא או אצטונת, ובגז עשא ואבימי דרפיס מטום ברתא.

רב ריחמי אמר לרבינא ולרב אשי ל"א רב ניהומי. יחיב רב ניהומי קמיה דרבינא ואמר משמיה דרב הונא בר תחליפא. [בת בעז"כ במחזא לפני רבא. ד"ק.]

ר' רימנא דר' קרימנא בר ניאי.

ריכש בר ספא משמיה דרב, [הואו בר ספא הקדמון. ד"ק.]

ראמי שם מורכב.

רמי בר אבא חזקין רב אשי ואומר רבא אמר רמי בר אבא אמר יצחק אמר רב יוסף. אמר רמי בר

(1) שלחו כל המסולין דל"ב איחא רבינא בר שילא.

(2) בט' בן סורר ופורה נרמס רב יאי. יעב"ץ.

לרב אריא יבמו וארא לקמיה רב יוסף והיה כן לפני ר' יהודה הוא רב שמואל בר יהודה .

רמי בר שמואל לר"ג פ' אלמנה רצ"א. יעב"ץ .
 רמי בר חמרי והוא רמי בר דיקולי, ורש"י פירש כי נקרא הסל דיקולי מפני שעשוי מכפות חמרים כהיא הדקל, רב כהנא זבן דיקולי והבעתה מפורסמת וניצול. וזה רמי איקלע לסורא בני רב חסדא והיה תלמיד לרב יהודה פסום בדיחא, ובפ' כל הנשר אמר הלכות רבות .

[רעלא : גירול בר ועילאי גפין לר"א. יעב"ץ .]
 רפס בר פפא אמר רב חסדא, א"ל רבא לרפרס בר פפא לויא לן מר מרב הונא אמר בינקותא לא רכינא רפרס בשום בדיחא היה, אכפיה רפרס בר פפא לרב אמי פרק יום הכפורים ריש גלותא איקלע להרנוניא ודרש והיו רפרס בר פפא ורבינא ואמר ולא סבר לה הא רב אשי ותרגמה רפרס בר פפא קמיה רב חסדא. ובס"פ מי שהיה נשוי אל רפרס אמר לרב אשי א"ל ומי אמר אביי הכי וכול ונראה שהם שנים, ובגדה בפ' האשה א"ל רבא לרפרס בר פפא מנא ליה לסבא .
 רפרס מסיכא פ' המקדש . ר"ק .

[רקחא אבי ר' קמא, קדושין פ"א. יעב"ץ .]

אות השי"ן

ר' שאול ור' יורא .

שאיא : אמר רב שאיח נוחתה רב אשי סכתבא בש"ג רובחים. [בנו' דרין שייא, ובר"ק שהיה .]

שבא : רב בר שבא לפני רב פפא נשא בפרק כן הבשר נשא פ' אבוי, וכן בפרק מי שהחשיך וכן כתבו החוטפות כי נשא פ' אבוי .

רב

רב שבא במוק רבא . ר"ק .

[שבן שם לפסיים מציטא צ"ב . יעב"ץ .]

שבור מלכא הוא שמואל, וכן נקרא רבה שבור מלכא פרק יש נוהלין, וכן מלך פרס. [וא"ו ברוך שר"ת של שמואל הוא שבור מלכא . ר"ק .]
 ר' שבתאי ואיחיא ר' חנין, כי אחא רב דמי אמר מעשה בכלתו של ר' שבתאי, אמר ר' כרספדא אמר ר' שבתאי, ר' שבתאי משמיה דחזקיה בפרק המביא כדי יין .

ר' שבתאי בר מרינוס איקלע לבלל ובעא עיסקא ולא יתבו ליה וסיק נמי לא זייננהו אמר הני משב רב קא אתו רכתיב ונתן לך רחמיס ורחמיך .

שבתאי בריה ר' מרינוס אחא לקמיה ר' חייא

שבתאי בר מרינוס איקלע לבלל ואמר רב נזמן בר אבא אמר רב ואלי הוא הראשון .

[רב שבתאי אמר הקויה פ' כל הנש ד ר"ב . שגובלי אבי ר' מנשיא עירובין רכש"א . יעב"ץ .]
 רב שינאי : רב חסדא היה רגל אשתחא רבי נשיאה רב שינאי דהוה רגל שגרגא אמר גבאי רבה נפיק מהכא נפק רב שינאי פרש"י רבי נשא אבוי. ו"א חמוה נפק מינייהו וחותנו כבנו, אמר רב שינאי לרב חסדא, אמר רב שינאי לסבא, ונראה כי הוא רב שינאי בר יימר .

אמר רב שינאי בר יימר לרב חסדא, אמר ר' אלעזר הוהו רב שינאי .

שיכחת בריה ר' חנינא רקן חאנה בלא וימניה וכו', וכן במוק ר' חנינא איש אחד ששמו שיכחת והיה בכור לאביו וסמי רוקו לחולי העינים וכן כל בכור לאב .

ר' שילא החיר במים שאין להם סוף וא"ל רב לשמואל תא נשמתיא וכו', לא יאונה לצדיק כל און הוא רב שלא נידהו, ובפ"ק דיומא (כע"ב) פגם אחת היה רב אמורא עליה ר' שילא ר"ל מתרגם בלשונם כמו שפרש"י שם אמוראין מתרגמין בלשון תרגום רעם. ונראה לי כי לכך נקראו חכמי התלמוד אמוראין שהרגמו המשנה ופרשו בלשון התרגום ורב עשה זה בעבור שלא היה או לר' שילא תרגמן ועשה זה מעצמו שלא יכידוהו כי רב היה גדול מר' שילא .

שילא בר אבינ' התלמוד רב, ורב צה לרב אסי בשע' מתתו נדיאה' ברה (רלצ"ב), גרייה לר' שילא שיהוור מההלכה ששמע מרב שלא היה כן, ור"ל משכחו כמו מים הנגרים, והוא סבר שאם לא יתוור שינדהו והוא חשב שאומר נדייהו כמו גורו אילנא . ו"מ כי רב כן אמר בל"ת גרייהו ור"ל משכחו תרגום משכו איתגנידו בל"ת פה, והוא חשב גרייהו לשון גורו אילנא והיתה מריבה בניהם עד שמה רב אסי בעבור זה, ומיד ביום ההוא רצה ר' שילא בר אבינא למות כדי שלא יאמר ממנו לרב. ומת ביום ההוא שילא בר אבינא ופרטו ההדס בארונם מזה ומנהו וידעו הכל שעשו שלום ונראה שמחו מיד אחר רב, ו"מ כי סבר רב אשי נדייה בנ"ף לשון נדוי, ורב אמר בנימ"ל משכחו אמר רב שילא אמר רב .

ר' שילא היה שופט גרומי על פי הקיסר והרג למלשין אחד שהיה רוצח להלשינו ונעשה לו נס כדאימא בפ' הרהוא, ואיני יודע איזה ר' שילא שהיה בבבל במוק רב ושמואל כאשר נאמר להלן תני רבי שילא .

שילא מרי ואחיימא רב כהנא חמי שילא מרי וכן
א"ר שמואל ב"ר יהודה .

רב שילא משלגיא אמר לרב אשי .

ר' שילא איש כפר תמרתא אמר ודש ר' חנינא
בר כהנא משמו , ר' לוי בשם ר' שילא איש כפר
תמרתא וכן ר' אמי משמו .

שילת דחנה ואיבו ומרתה ור' הויה הגדול כלם
בני אבא בר אחא והם מורשא שמינא אדרי דוד ,
ואין זה שילת אבהו דרב שמואל בר שילת המלמד
נשים כי היה גר , אבל הגאונים כתבו כי זאת
היא ששמה שילת אמו של רב . שמואל היה
אחוזו של ר' הויה ואמר אביו היה גר , וזה תימיה
כי היו מקפדין סוד על ירוסם ואין נשואה הגר .

רב שימי בר אבא אמר לר' יוחנן , אמר רב
אשי אמרתא לשמעתא קמיה רב שימי בר אבא
ב' המפלת שרש"ר רב שימי נינו של רב וכן במנחות
ו"ש רב שימי בר אשי במ"ק [בוסן רב סמא . ר"ק] .
רב שימי בר אבי ויש נוסחא רב שימי בר אשי .

רב שימי בר אשי מבירתא ורחורי היה שכיח
קמיה רב ספא והיה מקשי ליה טובא נפל על אפוי
ושמעהו ואמר רחמנא ליצלן מביסוסא רשימי וקבל
עליה שחיקתא חגיגת (רס"ב) . רב שימי בר אשי
אתא לקמיה לרבמי רב אשי תלמיד רב כהנא ורב
בהא תלמיד רב שימי . רב כהנא אלהו לרב שימי
בר אשי בגבל . ובפשוטא דס"ח שרצים (קס"ב)
רב שימי בלע חוויא ואדמי ליה אלהו וכו' ונרפא
ובנטרא של דפוס חזר וזו

חגי רב שימי ועירא קמיה רב ספא ואלי זה
רב שימי בר אשי , א"ל רב שימי מבירתא ורחורי
לרב אשי .

רב שימי מחזנתא בוסן רבה .

רב שימי בר חייא בר בריה רב ס' כל הגשר ,
רב שימי בר חייא , אמר לרב , רב ושמואל כריבו
רשתא והיה בצירוף עמהם רב שימי בר חייא [ורב]
היה אומר לו שימי את גלשון חביבות שהיה חרוף
סוף מנחת , ועד שירש אתו שלא היה יוקף
רב עיניו למעלה מד' אמות ע"ש . ד"ק] .

רב שימי בר יוסף אביר לרב ספא .

רב שימי מנודעא : רב נחמן בר חסדא אמר
לרבא שמסיה דרב שימי מנהודעא רבא תפח ליה
בגנדליה ב"ר חמיני .

רב שימי בר יעקבא ואמרי ליה רב שימי בר
יעקבא היה שכיח קמיה רר"ש בן פוי בשמיעתא.
וקמיה דרב"ל באנדחא .

רב שימי מקרי אבהו רב אושעיא .

רב שירא : אמר רב אדא קמיה דרבא משמיה

רב שירא [פ"ג רובזים דל"ב . ר"ק] .

[שירא : רבא בר שירא פ"א , סו"א] . יעב"ץ .

רב שישא בר אבא .

רב שישא בן ר' אבא .

רב שישא בריה דרב אדרי ואבוי רב אדרי בר אבין
חבר אבי . [רב שישא בר אדרי בר אבין ור' יהושע
אדרי בני סמכי ואמס בגינת . ר"ק] .

רב שישא בריה דרב אדרי אמר לרב ספא .

רב שישא בריה רב הונא עבד ס' חסדא
בפרק החובל .

רב שישא בר חייא .

[שישא : ר"ד בר שישא שילת המוקף . יעב"ץ] .

ר' שלום בשם ר' מנחמא בר רב ועירא בב"ד

פרשת וידבר אלהים , אתניה בר שלום בשם ר'

אהבה בר' ועירא פרשת אבוי .

ר' שלמיה בוסן רב ובניו ר' מוטא [ר"ק חננא]

ור' ימר שהיה בוסן אבי .

ר' שלמיה בנו ר' חנינא תלמיד רב אמר כיון

שנתקו שיניו של אדם נתמפשו מוונותיו בפרק

חינוקת שנאמר גם אנכי נתחי נקיון שנים פירש

נחקו שיניו וקנה נתמפשו קשין לבוא .

שלמן : בפרק החובל אמר רב שלמן בוסן אבי

ורבא , ובפ"ק רביצה רב ארא ור' שלמן מני צלוחי

ובברכות חגי חנא קמיה רב נחמן בר' יצחק ושמו

שלמן א"ל מה שמו שלמן א"ל שלום ואתא

ושלום למשנתן ששמת שלום בין החלמידים .

[שלוקת : אבי בן שלוקת ס' בא סימן . יעב"ץ] .

רב שמואל בר אבא מהגרוניא אול לפני ר' ירמי'

בר אבא ור' אושעיא ורב יהודה ובפ' ראבות גם

בשא מד' אבא ואמא ורבא היה נשואה לר' אבא וכתב

נכסיה לבנו ומתה ורבא בנו לפני ר' ירמיה בר אבא

ור' אבא בשא לפני ר' הושעיא ורב הושעיא

לפני רב יהודה בפ' החובל (פח"ב) .

רב שמואל בריה דרב אבהו הוא אמר אבא

מרישי כלי דרפרס היה פ' הירושין שבת כלה

פרק אלו שרפות ואמרו קמיה להא דמה זוסרא

בריה רב מרי ולא קבלה .

רב שמואל בר אדא אמר חנניה אחי פרק ערבי

פסודים .

ר' שמואל בר אבדימי לפני ר' מני . ד"ק .

אמר רב שמואל בר אדוניא אמר רב חמניא

סבא אמר רב אשיאן אמר רב .

רב שמואל בר אוניא משמיה רב ס' בני

עולא אילקז לבי רב שמואל בר יהודה והוא
 נר צדק, נר אהא רב שמואל בר יהודה אביר
 ר' יוחנן, רב שמואל בר יהודה קאי קמיה רב
 יהודה, אמר רב כהנא כנון רב שמואל בר יהודה
 מתינת ששורא אשומיה, רב שמואל בר יהודה אמר
 אבא שמעית מאבא שמחה בחו של רב שמואל בר
 יצחק (I) וניחמו עולא, והיה כנון רב יוסף ואני
 איני יורע כי רב יוסף אמר רב יהודה, וכן אמר
 רב יוסף כמה מעלייתא דא רב שמואל בר יהודה
 והיה נר צדק רב שמואל בר יהודה כדאיתא בפרק
 מצות חליצה .

ר' שמואל בר יוסף רמי ליה רב פפא .

רב שמואל בר יבא אמר לה' אבא .

רב שמואל בר ינאי אבדוי רר' ינאי .

שמואל בר יעקב ואמרי לה ר' מנשה בר יעקב
 בפ' הקומץ כנון רב נחמן .

אמר ר' שמואל בר רב יצחק אמר רבי שני
 גדולי הדור ר' יורא ור' שמואל בר רב יצחק והיה
 זקן מאד, ובפ"ק רתובות שהיה מוקד לפני החתן
 הבלה וא"ל ר' יורא מיכסף לן סבא כי נח נפשו'
 איפסק ליה עמדיא נורא ונפירם שהו ליהוד
 ביה, א"ר יורא אהניא ששותיה (2) לסבא, אמר
 רב אסי בשם רב שמואל בר יצחק הוא אמר לרדי
 מיפרשא מלהא מרב ולד' חייא בר אבא קורא לי
 רבי ונקראו טרילי הדור והוא בעא מר' יהודה, ופ'
 שור שננה ר' הו' כי מתה לו בת לרב שמואל בר
 יצחק (בנר' רידן יהודה) וניחמו עולא. [תני שמואל
 בר רב יצחק קמיה רב הונא מנלה ח"נ .]

ר' שמואל בר יצחק אבדומא . ר' ק .

רב שמואל בר כהנא

שמואל הכהן חבירו של רב הו' ופנה' אחיו וניסו
 ר"ל נשואים עם ב' אחיות והוא נקרא ד' שמות
 העיקר בר אבא בר בריה דאבא . וכבר אמרנו שאביו
 חכם גדול חבירו של לוי פרש"י בפ' בהמה המוקשה
 ליל אריקן קרו לשמואל על שם אריקן מלך אלטר
 דהלכטא כותיה בדינין . בפרק במה בהמה יוצאה
 בשבת פרש"י כי נקרא אריקן שהיה שופש כמלך
 כי לשון אריקן מלך ובהשגות הראב"ד ושמואל
 קבל מר' חנינא בר חמא א"א וגם זה לא דחה אלא
 מלי קבל . וכן נראה בפ"ח שריצים שקבל שמואל

(1) כנ"ל רב שמואל בר יהודה, וכן כתיב בשור סנה
 ר' הו', אמנם לחלו ברב שמואל בר יצחק בספור
 היה נורם המפור בר יצחק ולא בר יהודה ע"ש .
 (2) בד"ק סבא, או ששיתיה או ששיתיה . המעריך .

הציר (רכש"א), אמר ר' שמואל בר אונאי משמיה
 דרב אשי ואולי הוא שעות .

אמר רב שמואל בר אחא לרב פפא לא פליגי רב
 אחא ורב אשי .

א"ל שמואל בר אחתא' אמר רב המנונא סבא .
 פ' השולח (רמב"ב) .

שמואל בר בידר פ' הקומץ . ר' ק .

רב שמואל בר ביסנא אמר רב נחמן והוא היה
 קמיה רב יוסף ובעא מאבוי רב שמואל בר ביסנא .
 ר' שמואל אדחוי רר' ברכיה .

ר' שמואל בן גוריא עם רב קפרא . [בר"ק
 נוסף: ואלו הוא אחיו של רב חמא בר טריא
 תלמיד רב .]

רב שמואל מדיפתוי ורב אדא בריה דרבא .

אמר רב שמואל בר המנונא סבא אמר רב .

רב שמואל בר זוטרא מהניא לשמעתא דרבא
 וא"ל לרבנא שלא שנה מרבוי כמו ר' פנחס
 ג"א וזוטרא בר שמואל .

רב שמואל בר וערא : אמר רב הונא הכהן
 אביר רב שמואל בר וערא .

רב שמואל מורקקייא ואחימא רב אשי .

רב שמואל בר חייא אמר ר' מני פ' הריבית
 (רע"ב סע"ב) .

ר' שמואל בר חייא אמר ר' אלעזר . ר' ק .

ר' שמואל בר זולפתא ור' ירמיה בירושלם,
 [בר"ק ירושלמי] .

ר' שמואל אחיו של ר' פנחס הכהן בר חמא,
 ועין ענין נפלא מדרש שמואל . ר' ק .

רב שמואל בר בר חנא, ג"א רב שמואל בריה
 דרבא בר בר חנא וכבר נתבוננו, והוא ורב חייא
 בר רב הונא ורב יצחק בריה דרב יהודה הנו
 שנושט בי רבא ופגע עמהם רב כהנא וא"ל
 לרב יוסף .

רב שמואל ואחיו ר' יוסף בני רבא בר רב חנא .
 ר' ק .

ר' שמואל בר רב חסדא בברכות בירושלמי,
 [וא"כ הם פ' בני רב חסדא . ד"ק] .

רב שמואל בר שבת : אמר רבא אמר רב שמואל
 בר שבת אמר רב הונא .

רב שמואל בר יהודה : א"ל שמואל לרב יהודה
 מי אמר שמואל הכי אמר ר' שמואל הכי אמר
 לר' שמואל ברי אמר ר' יוחנן תני דבי רב שמואל
 בר יהודה, ואינו בנו רב יהודה בר יוחנאל כי רב
 שמואל הוא בר צדק .

ולא היה כשאר אינשי בצורת זגנון בנ' הנודר . וכלו מלא חסידות והכמה תראה חסידות רב יחודה תלמירו ושהיה שמואל כהן בפק הקדוא את המגלה עומד . רב קארי בהכני דאיקלעי לבבל וחסם בבל הוא בנהרדעא וזא אינא שמואל דכהנא הוא ודבר עליה , שמואל נמי כ"ף לרב וזב כבוד בעלמא היה עושה בפניו שלא בפניו לא עבד קרא . פרש"י הא אינא שמואל בנהרדעא שהיא ממדינת בבל דכהנא הוא , ודבר עליה נהגה היה להיות למעלה מרב כדאמר בנ' מרובה רב לא עייל קמיה רשמואל ורב הוא דעביד ליה , ושמואל לא היה אז בנהרדעא . ואל ב' ש חסם בתכונה וזא גוי היה וחדר ואהב לשמואל ואולי למר ממנו , בפק אלו פרישות קרי שמואל עליה רב לא יאונה לצדיק כל און , ורב אמר על שמואל וכל ר' לא אינא לך , ובפק מרובה כשנכנסו רב ושמואל ורב אס' שרב נוהג הכור בשמואל משום שקללו בננים , אצ"ס שרב אסי תלמיד רב גדול משמואל בהכמה ודארך ימים אחר רב ששה שנים ובסוף מ"ק שקרע י"ג בדים על רב . ועתה בחלוין שהיה שולח לרב לקרם רבינו שבבבל , ואחר שמה רב היה שולח לשמואל לקדם חגרינו עד ששלח לו שמואל שחין שנין מעבור כדי שיבין שראוי לקרוא לו רבי וא"ל ר' יוחנן והוא חושבנא בעלמא עד ששלח תריסר גמלי וספקי משריפות והגאונים גורס' תליסר גווי , ואז הכיר ר' יוחנן חכמתו וזיה רוצה לירד ללמד למדו ממנו עד ששאל לתנוק פסוק לי פסוקך ואמר ושמואל מה וכו' ולא היה כן אלא כרי שלא להפריח לר' יוחנן . ובס' אין מעמידין רב ושמואל ור' יוחנן קראי פ' שדבריהם כמו מקרא [והערוך סי' קראי ז] אדונים בלשון יין . ד"ק .] ובפ' התכלת פרש"י אריך לשון מלך כננין גור אריה יהודה להבי קרי לשמואל אריך לשון מלך דק"ל הלכה כשמואל בדיני כי היכי דרינא דמלכותא דינא .

שמואל בר מרתא : אמר רבה בב"ח אמר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא יודע כי מרתא אביו את ר' חייא ז' .

ר' שמואל בר נחמיה דר' חנינא מר' חנינא .

(1) ויהיה הנרמא קראי . יעב"ץ .

(2) בד"ק תראה היא ידוע וכו' כדב' : ואינו נדע אם מרתא איש או אשה , וע"ז העיר רש"י בה"ל ; אם היה שם אשה לא היה מוכירו התלמוד בסנהדרין קורס ר' חייא , דאמר אייבו תבא וישאל ומרתא חייא , ואם פתח במדר תולדותם נהא . ע"כ . המערך

מלוי ומאביו , ובס"ק רעירובין אמר שמואל משמיה דלוי נקרא שקוד ששוקד על דבר י"י לאומרום כהלכה ונקרא אריך . אמר לוי לשמואל אריך הוא סימן אריך ומלך במשפט כאלכסר ר"ל אלא באיסורי שהלכה כרב , ונקרא שבור מלכא שהיה בקי בדינין כמלך פוס , אמר רב הונא אמא ושבור מלכא ארז בדינא , והיה בנהרדעא אמר יהירין לי שבילי דשמיא כשבילי ונהרדעא , ושם היה גימי ירוכין מלך יהודה התורה התיבות ושם בית הנכנסת מעשר ארץ ישראל והוא בית הנכנסת דשף ויהיב סי' שהן ותיבב שם מקום . ובעל הערוך פירש ששנייה מן השמים התיבה וישבה ועל , ויש אימרים שהשינה בבית הנכנסת של הוצל והיא קרובה ל"י המדרש שעשה עורא הסופר למספה מנהרדעא ונהרדעא סמוכה לספר סוף פרק מרובה . והיה חכם נודל בכל התכמות ברשיאה בתכונה אסיה דרי היה הוא שמואל ירחינאה , ורצה רבי לסמכו ולא יכל ואל' שמואל שכן מצא בספרא דארם קדמאה ר"ל בהכמת ארם הראשון שלמדו הקב"ה תכמת התכונה כמו שמפורש בפקי ר' אליעזר . וכן נודר שמישם ידע זה ספר תולדות ארם שידע כל מה שיקרה כל ימי עלום , ואם הגרים שאין להם חזק הקודש ידעו מה שיקרה אפילו אלה שני' בואת החכמה מי שהוא יצור כפיו של הקב"ה הוחזק הקודש וחכמת אלהים בקרבו עאכו"כ .

ואמר שמואל שמציא מלודו היה יודע שיהיה חכם בתורה ובתכונה וברפואה אבל רבי לא איתקרי ואולי בא מודע עלי אעפ"י שלא נזכר זה , ובעבור זה לא נסמך כמו שקרה לרב הונא ולרב הושעיא תלמידו ר' יוחנן שלא נסמכו שנאמר ולא יהיה וקן זכר' וא"כ רבה ואבי לא נסמכו , ובפ' האשה שנתיאמלה ששנבו בנותיו בשננה שיצא מלפני השליש אביו ובחכמתו היה מול טוב בי התירן ר' חנינא בארץ ישראל לכהונה , אבל נראה נפי דעת רש"י כי אם רדל היה נה' שישמאל שבאה מעוברת מאיסור גיורא שחזר יהודי וילדה למרי החכם הגדול שזאת לא תהיה בכלל , ובפק השולח אמתא דרב שמואל אישתבאי ופואה זכו , ובפ"ה שרצים שלא נתקיימו לו בנים כי אם בנות בל ימי רב מקללת רב שהיה הושש רב שהיה שמואל עושה הרע והכל היה לשם שמים כמו שהארך בעל הערוך בזה המעשה בעך דל משום רבינו האי ו"ל שהיה יודע ברפואה ובעבור ששתה מי הנודר העבור בדרך הוצרך לכל זה . הוא דבר אריך לפרש כל המאמר וזה המעשה היה כשנא רב מארץ ישראל לבבל ואמרו שהיה שמואל קצר

וספי ליה כחורא (כתובות דנע"א), והיה שוקם כל ימיו דאמרינן המילין בכל יום כגון מאן כגון רב שילת רלא עביר פרישקא דמלכא אסתחדיה (שם סב"א). וכתבו הנאונים מפני שלא היה עשיר ואינו ירא שישק המלך ממנו על שדה עני והיה שקם. ועוד כתבו בתשובה אחרת כי היה בן אדוהו מר' חייא כי שילת ומרחא אדוהו 2) של ר' חייא הגדול וזה רב שמואל ורב היו בני אדם.

ר' שמואל מחוץ צורבא מרבנן וירא שמים פ' בנות כותים. ד"ק.

שמואל בר חזליסא 3) בר אבימי, אמר אביי ששמעו שרבו רבה בר נחמני מאמר מר' שמואל בר חזליסא בר אבימי.

מר שמואל: אדריגיה רבא למר שמואל א"ל רב פפא, רב פפא איקלע לבי מר שמואל ואמר שאני דבי רב שמואל דאינא פריצותא בעבדי במן פריצותא בזמן רבה, וכשמת היה רבא מישחעי מילתא בתריה ועל קנה מצלמלה ובעא להרגו וזה אינו שמואל, אבל לפעמים תמצא בתלמוד לשמואל עצמו שנקרא מר שמואל.

אמר ר' שמואל ברבי דדי אמר רבי ואמרי לה אמר ר' אזא אהבה.

רב שמואל ורב יוסף בני רבה בר בר חנה בזמן רבא וסר יהודה.

רב שמואל: בש"ק דמגלה וגי דב שמואל קמיה ורב הונא וא"ל רבא וכו'.

ר' שמאי בזמן ר' אבא בפ' גמיה בהמה בירושלמי.

ר' שמלאי ור' יהודה נשיאה אולי וסמך אכתמיה דר' שמלאי שפטיה והיה חכם גדול.

דרש ר' שמלאי בנציבין, א"ל רב לשמואל שמלאי לודא אמרו, וכן בפרק תמיד נשחט ר' שמלאי אתא לקמיה דר' יוחנן ואמר שיהיה בלוד בנהרדעא וכו' [ולא רצה ר' יוחנן ללמדו מ' יחסין פסחים. ד"ק] כמו שאמר בהקדמה אסתמיד ואל ר' ינאי אכתמיה דר' שמלאי שפטיה, אול' ר' יהודה לאשייהו ונשפיה וכו' פ' יש נחזיקי ונשישו אמר דין שיעוריה כשק פ' בנד ת"ח שיהיה עב כשק שלא יהיה בשרו נראה מתחזיקו, פלית של

שמואל בן נחום אחי אמו של ר' אחא בר חנינא אמר לר' תנחום בר חנינאי המצוי אצל ר"ל.

שמואל אחיה דר' נחמיה. ד"ק.

ר' שמואל בר נחמני תלמיד ר' יוחנן חבירו של ר' יאשיהו דברייה ואמו של ר' יוחנן אם אשתו של אלעזר ברבי שמעון וגם כן למד עם ר' יוחנן. וזה ההכס הוא מצוי חמיד מאד בתלמוד בני ירושלמי ורביבות שהיו בעל אגדה חכמה גדולה ובו נחמן בר שמואל בר נחמן והאריך ימים כי היה בזמן שמת רב יהודה ובימי ר' אמר ר' יהודה נשיאה.

ר' שמואל בר נתן אמר ר' חנינא וכן אמר משם ר' אבא בר חנינא בי ר' יוחנן.

אמר רב שמואל סמא אבהו רבא אמר בר שמואל ואמרי לה ר' שמואל בר נחמני והוא החנו של רב חנינא סוף ברכות.

א"ל שמואל בר ספראשי אמר ר' חייא אמר רב. ר' שמואל בר ספראשי שהלך לרומי ומצא מצאה שהכירו המלך שמי שיביאה חק שלשים יום קח כנה וכהו ומי שימצא בידו אדור ל' יום ידור והוא שמע הכרוז ולא החזירה כי אם אחר ל' יום ונתן מעם שראם היה מביאה חק ל' יום היה נראה שיהיה מיראה המלך, אבל כעת מביאה מפני שרד ה' צבאות 1) ומהיר גאנו, ואמר המלך ברוך ה' אלוהי שמואל וקדש את השם ירושלמי דמצינא. ד"ק.

ר' שמואל אחיה דר' פנחס בר חמא יהיה נסכנה והיו שם החכמים ושמשו קול נששו של אחז משבר אילני וכו' במדרש שמואל.

ר' שמואל בר צדוק: אמר ר' ברכיה בשם ר' שמואל בר צדוק.

רב שמואל בר רב קטינא אמר לרב יוסף. רב שמואל קפוסקאיה והיה מכפתור בארץ פלשתיים היא דמישמשא בלשון שרבו והוא בפרק השוחט לא ידעתי ומנו.

רב שמואל בר רב שבא פ"ק דמגלה. ד"ק.

רב שמואל בר שילא אמר ליה רב אחים ל' בהספריא דהתם קאימנא (שבת קנ"א א).

רב שמואל בר שילת והוא ג' צדק מבני בניו של חנן והוא המלמד נערים והיה כל כך שוקד עליהם כי בש"ק דברתא אוסר שוהיה ל"ג שנים שלא ראה הנינה שלו ועליו נאמר ומצדיקי הרבים כטובים, והיה בזמן רב, א"ל רב בר שית קביל

1) לא הבטיר את זאת, כי הלא אמר המחזיר אבדת לגוי עליו ח"א למען ספית וכו' שפא פפרי ק"ח קרי ליה נמי פפרי פחד ה'. יעב"ץ.

2) צ"ע כי לשל בדה 185 בספן רבה בר רב חסין אמר כי שילת וברוא אחים, גם בדה העבר בערך שמואל בר מרימא נראה כזה, וסאן איפרי כי שמת משם חס.

3) בכתיבות דקיא"ל אמר ר"ש בן חזליסא קלה של כריב הניח לנו אבא ולא ידעתי אם חיה ה. המספר י

הלכות אמר ר' יוחנן משמו. ר' שמעון בן יוחזקב שאמר לר' שמואל בר נחמני אחיה ששמעתו עלך שאחיה בעל הגדה, ובג' ד' רס' שמחות מעשה שמת ר' שמעון בן יוחזקב בלוד וכא אחיו ר' יוחנן מן הגליל אחר שנתכם הגליל וכאו ושאלו לר' פרסון, וזה תימה שיהיה ר' פרסון בומן ר' יוחנן שיהיה קרוב לשלש מאות שנה וכן בבכורות ר' יהודה נשיאה לפני ר' פרסון כמו שתמצא בס' המצות במצות קמ"ז ובמצות ר"א.

ר' שמעון בן יוחזקב, בפ"ק דנדה בתוספות משמע שהיה רבו של ר' יוחנן, ובפרק זה בורר קרי ליה ריש לקיש רועה בקר ולא מיחא ר' יוחנן על כבוד רבו ואומר ר"ת דתרי הוו.

ר' שמעון בן יוסף בן לקויא והוא אח אשת ר' אלעזר בר' שמעון ורבו של רבי יוסי בר אלעזר בר' שמעון בן יוחאי ומבית דינו [וכהן היה פ' על אלו מובין. ד"ק.].

ר' שמעון בר יונא. ד"ק.

אמר ר' שמעון בן יסמא נ"א ר' שמעון בן יסמא אמר ר' שמעון בן לקיש פרק כלל גדול.

ר' שמעון בריה דר' יעקב רמין צור ונראה שהוא רב יעקב בר אידי שהיה יושב בצור כמו שאמרנו, וזה ר' שמעון שאל לר' יוחנן ור' אבהו שמע אז לר' יוחנן.

ר' שמעון בן יקים נ"א אליקים אמר לפני ר' אלעזר בן פרת ור' מני בן פמיש וריש לקיש והוא אמר לר' יוחנן שיסמוך לר' יוסי בן חנינא וסמכו, וכן אמר ר' שמעון בן אליקים היה משחקו לסמוך לר' יוסי בר חנינא ולא איסתיעא עד שנאו שניהם לפני ר' יוחנן ור' יוחנן סמכו ר"ל בפיו תהיה רבי בר סמכא ומיד שאלו לר' יוסי הלכה ולא ידע ואמר כיון שעלה לא ירד כיון שהיה חכם.

אמר ר' שמעון בן ירוד הכי אמר ריש לקיש משום ר' חנינא נ"א ר' שמעון ורוד וסמכו ר' יוחנן.

ר' שמעון לודי בשם ר' סימון.

ר' שמעון בן לקיש: אמר עולא הוואה את ריש לקיש בבית המדרש כאלו עומר הרים ופרוהן זה בזה והוא בתוספות ריש לקיש הלמיד חבר לר' יוחנן בפ' שתי הלחם אמר ריש לקיש שבירחה של חורה זה קימה שנאמר אשר שכרת יישר כחך שמשרת וכו' כלומר שמקבל שכר כאלו עוסק בה ומייסרה, ובג' ד' גמין אמר לר' יוחנן למדתנו רבינו, ולפי דעת החוספות קודם שלמדו ר' יוחנן היה הוא חכם כמו שהביאו ראיות ע"ז, והיו קורין לו רבי

ח"ה כל שאין חלוקי נראה מתחתיו ששה, ורב צמח מירש בערך שק שיעוריה דגלמי לגבי שומאה ר' שמלאי ורבי"ל משמיה רר' יהודה נשיאה.

ר' שמלאי בר מלך דרש. רב שמן בר אבא פרש"י בפ"ק דסנהדרין רב שמן כשפירש שמו יוחנן ירד לבלל, ובג' האשה שנתאלמנה אמר לו ר' חנינא שהיה רב שמן קרוב לבנות שמואל והוא תלמיד ר' יוחנן אמרה קמיה דר' יוחנן ור' יוחנן לפני ר' יהודה נשיאה, ור' יוחנן יהיה בכי על דלא היה גביה רב שמן בר אבא לסוכני, אמר רב שמן בר אבא אמא אפיקתיה למר שמואל משמשה לפולא ומפולא למשמה.

רב שמן אמר לרבינא מסברא 1) שהיה בימי רב אשי אוקלע מר זוטרא לאתרין.

אמר ר' שמעון בר אבא אמר ר' יודן, רבי שמעון בר אבא אחא לקמיה רבי"ל ור' יוחנן נתן לו רשות, ר' אלעזר ור' יעקב בר נבדי ור' שמעון בר אבא. [ר' שמעון בר אבא היה בקי במרגניתא ולא היה לו לחם לאכול. במדרש קדולת על פסוק לא לחמכים לחם. ד"ק.].

ר' שמעון בן אבשלום: מאי שנא תחת חומר אמר רבי שמעון בן אבשלום משום ייחוד (מגלה יד"א).

ר' שמעון בר ביסנא בשם ר' אדא.

ר' שמעון בן נודע תנא דבריתא. ד"ק.

ר' שמעון ברבי ור' חייא, והיה חכם גדול יותר מר"ג אחיו ועשיר וכבר דברנו בו בתנאים, ובג' אלו מרפסות צעירים מקמצין פ' היה קמצן. אמר ר' שמעון בר נבדי אמר ר' יצחק בר שלמא אמר ר' חייא ארינא משום ר' אדא (גדרים ח"ב) ואביו ר' נבדי שנבחרו לפני ר' יוסי דארם גדול הוא ובקי בגרכו. [ר' שמעון בר נבדי כד דמך דרש עליו ה' אלא כי יש לכסף מוצא. ד"ק.].

ר' שמעון בר דורא. ד"ק.

ר' שמעון בן זירון וסמכו ר' יוחנן. ד"ק.

ר' שמעון בר חייא הוואה מחיה לחייא בר רב. ד"ק.

ר' שמעון חסידא: אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' שמעון חסידא, ונראה שהוא מהאחרונים הנא דבריהא שיש נוסחא תניא אמר ר' שמעון חסידא אמר רב הנא בר ביסנא אמר ר' שמעון חסידא ובפרק אין דרשין תניא ר' שמעון חסידא. לעבר אש חשונה בעמאי ופגע בהו ריש לקיש וכמה

(1) בג"ק רב שמן מסברא לרבינא, ואולי טעות הוא מפלת מסברא הכתיבה כאן, המעריך.

ר' שמעון בן שזח אמורא ירושלמי דמציעא .
 ד"ק .
 ר' שמעון השקמוני חבר תלמידיו ר' עקיבא
 ואמר יודע היה משה רבינו שבנית צלפחד וירשות
 הן . יש נחלה קיש"א . המערך .]
 ר' שמעיה בר' זירא : שלח דבא לאביי בר' ר'
 שמעיה בר' זירא א"ל רב שמעיה נראה כי
 היה בזמן רבינא , א"ל רב יסא בריה דרב שמעיה
 לרב פפא .

ר' שמעיה בר' זירא תני בקדושין נשיאה רבי לוי
 פ' י' יוחסין נראה כי בזמן אביי היה רש נוסחא דב
 שמעיה בר' זעירא יהלך אהר .
 ר' שמעיה בר' זירא תני פ' עשרה יוחסין ר"ק .
 ר' שמעיה מקלנבו ס"ק ר' יומא . ד"ק .

רב שעורים אחזה דרבא והיה בעת מות רבא
 מ"ק , ויש בסמ"ך למעלה ובמדרש .
 אמר ר' שפטיא א"ר יוחנן חניסא פ' בני העיר
 ואולי נקרא כן ר' יוחנן בפ"ג ממסכת סופר , א"ר
 שפטיא אמר ר' יוחנן שרק בני העיר מינן
 שמשחמטין בבת קל שנא' ואונן השמענה דבר
 וכו' קלא תנא ברבא וכו' אם כלבו להחזיל
 בתורה ישמט קול של הין או קול של לאו הולך
 אחריו ואין בו משום נידוש , קול גברא בתמא
 קול שאינו מצוי הוא ולבת קול בא אליו , והוא
 דאמר דין דין והוא דאמרה לאו לאו בשדה שנכסל
 לו או לה שני פעמים .

[רב שפיר ס"ב רמ"ק . יעב"ץ .]
 שקור כרי אמרנו שהוא שמואל ששוקד דבוי
 בהלכה .

רב שריבא : בסוף בתרא שלחה רב שריבא
 לקמיה דאביי ומשמיה ורבא פ"ג דיבמו ובכתובו'
 פ"ק בזמן רב אשי אמר לו רב שריבא לרבא רב
 שפא ורב שריבא אמר ונראה כי בזמן רב יש רב
 שריבא ואולי שעות תני רב שריבא בקדושין
 דבי לוי .

שרשום ורבא בנו אתו לקמיה דאביי .

רב שרשיא בריה דרב אידי אמר לו אביי רב
 שרשיא עני מרי פרש"י ענינו ארוני בס"פ הקומץ
 זושא . [בני' דירן א"ל אביי לרב מנשיא בר גר .
 המערך .]

רב שטנא בריה דרב שמואל בר אנבימי'
 וכשכחול היה שבת ושכחו דאיומל ושאלו לוי'
 מני ול' יצחק בן אלעזר ונרחא ליום א' . ד"ק .
 רב ששת מקרטיא פ' הקורא המגילה ג' בזמן
 רב שיצא . ד"ק .

לא רבי של גנבים כמו שפרש"י אלא שאחר שלמד
 פירש להגביל העולם ונשבה ללורים אוכלי בשר אדם
 ואחר שיצא מן השבי היה מהביל העולם ונתעצב
 כי הניח קנא דמוריקא לבניו כדאיתא בנפין פרק
 השולח , ושם בתוספות וכן נפשיה לזרדאי קודם
 שחזר למושבו רמסחמא לא היה מולול עצמו כל
 כך , [והיה גיסו של ר' יוחנן ובנו ינוקא דר"ל
 למד לפני ר' יוחנן ואמו הסירחו מלפניו בתעניות
 פ"א . ד"ק] ועוד שם שאמר לבתו גריסי כרי פי'
 רש"י שומן שבמעי בשני הוא לי כר וכסת , ופי'
 בחוס' דרכן היה לשכב על בשנם כדאמרו בנבחים
 ר"ל רמי אמעויה ומקשה ונפ' השוכר את הפועל'
 כל ענינו , כי נשא אחזה ר' יוחנן בסמוך והינה בן
 חכם כדאיתא בתעניות הביאו את המעשה וכו'
 ועיקר ההלמוד ירושלמי ובבלי הוא ממנו ועם ר'
 יוחנן ואפילו כימי הנשיאים , בפ"ג בהמה המקשה
 ובפרק כל הנשרפין כי היה נכבד מאבותיו .
 ומנהגו של ריש לקיש כשאמר ר' יוחנן שמועה
 שאינו מודה לו שוהה ריש לקיש שעד או שחיס
 קודם שיהלוק עליו אולי יחזור בו , ורב צמח
 בערך שיהא אפילו מיטרא שהי ריש לקיש שהיה
 יגע באוהה שעה ומינתחו לא יוכל לדבר ולפיכך
 שחק שיגיעה זמא מקראת בלשוניו שהייה ע"כ ,
 ואני אומר כפי פירוש זה היה בחסרון הלמ"ד
 כי תגרום ותלה ואישלחה , והיה בזמן רבי כיראה
 את רב בשיבת רבי בפרק אלו שרופות .
 ר' שמעון בן לוי .

ר' שמעון בן נירא ואמרי לה ר' יצחק בר זעירא .
 [שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני
 קסא מא"ב . המערך .]

ר' שמעון בן פוי אמר ריב"ל משום בר קפרא ,
 רב שימי טיחא לפני ר' שמעון , בן פוי נשמעתא
 ולפני ריב"ל באנתרא , ר' יצחק נחא ור"ש בן
 לקיש ור' שמעון בן פוי ור' אושעיא ברבי פרש"י
 ברבי ארם גדול , ונראה בהכרח מהלכס כן היה
 דשיש קאי אחרוריה עמוד בססר הרמיות , ובמדרש
 וכוונה שנקרא אביו פוי שאמרו שיתנו לו זהב
 הרבה שלמד תורה ובהה החשק למד תורה הרבה
 ואמרו כי הוא חזב התורה מזהב ומפו רב והוא
 דרש במאורות הביאו עלי כפרה על שמעתי את
 הדין וכן ריש לקיש , ובס"ב והעניות פרש"י שם
 אמו של ר' יהודה בן פוי כדאמרין ביבמות פוי
 ופיני אחיות החם בנות ר' חייא הגדול .
 רש"י שמעון הצידוני .

[ר' שמעון בן קיסמא , פ' כלל גדול (פ"ב) .
 יעב"ץ .]

רב תחליטא אבהו דרב הונא בר תחליטא משמי' דרבא .

רב תחליטא בריה דרב הונא . ר"ק .

אמר רב תחליטא בר רב חסדא אמר רב חסדא .

ר' תחליטא חסוד דרב חמא .

תניירב תחליטא בר משרבא (1) פרש"י מא"י קמי' ר' אבהו בס"ק דכתובות וכן רבין שאל לו בשוקא דגולדאי הלכה .

רב תחליטא קסרייה דקסרין בכל מוסף כתיב והקרבנם ובמוסף עצרת ועשיתם כיון שקבלתם תורתו היום בראתי אתכם מנחה הישנה, וכן דרשו כי בפרשת פנחס והקרבנם עלה בוא"ץ בשבועות לרמוז בששה בסיון .

תני רב תחליטא אבהו דרבבאי חזווא, נ"א רב תחליטא אבהו דר' בניאי חזווא .

רב תחליטא בר שאלו (מנחות דו"ב) . ר"ק .

אמר ר' תחליטא אמר שילא בר אבינא אמר רב .

תני רב תחליטא בר' שמואל פרק הקדא את המגילה עומד .

ר' תנחום בריה ר' אמי לא הורה במקום ר' מני רסן צור כי היה רבו בחכמה נ"א בר בריה דר' אמי .

ר' תנחום בריה דר' חייא בר אבא איש כפרעם בא לפני ר' אמי, אמר ר' תנחום אמר ר' יעקב כי אחא, אמר ר' תנחום אמר רב הונא .

ר תנחום רכפר אנגן בר חייא . ר"ק .

ר' תנחום בר חנילאי היה רגיל אצל ריב"ל באגדתא, אמר ר' יורא כי שמענא להא דר' תנחום אריב"ל הייתי אומר שיסמכוני והיה נותן חצי מאכלו לעניים בילמדנו פרשת משפטים .

ר' תנחום בר יהודה תלמיד ר' מאני אמר ר' תנחום אמר ר' יוחנן .

ר' תנחום בר יוחנן עם ר' חייא בר אבא בירושלמי וריש לקיש ואמר שיאמר בשמל"ו אם אמר ברכה על הפרי ונפל מידו .

ר' תנחום רסן ניו פ' במה מדליקין פרש"י שם מקום והוא אמר משם ר' יוחנן .

א"ר תנחום רסן פרות לר' יוחנן נ"א רסן פרווד, אמר ר' תנחום אמר רב אמי .

ר' תנחום ור' כיריס משום ריב"ל .

אמר ר' תנחומא בר אבא הדרשן אני למדתי לפני ר' הונא הכהן בר אבין. סתם ר' תנחומא הדרשן הוא בן ר' אבא ורוורש משם ר' חנינא אחיו של ר' אחא בר חנינא ברק במה מדליקין .

(1) בס"ב דפסחים (ר"ב) נמצא: חמא ליה רב תחליטא מסעריא . המערך .

אמר רב ששת תתיי לי דקיימת מצוה השליש , ובשרק הדר שהיה בקי במשניות והיה סני נהור

ופעבור וזו אמר אבן ברידן ואינהו גידהו ועוד יש פורשים אחרים, ובסוף ברכות שאמר לו האיש חצוני לנהור כנני לוי ר"ל הכדים השלימים שובים

להביא מיס אבל כנני שבורים לוי ר"ל להיכן, רב יוסף סניי רב ששת בקיא במשניות לפי שהיו סניאי נהור ר"ל כי הוא היה סני נהור למה יוצא

לראות המלך ואו הראה לו חכמתו שהוא חבד לרב חסדא והיה בקי מאד כי סרתע שפותיה דרב חסדא ממתניתיה דרב ששת בעיזבין . והלכתא

כוותי באיסורי וכר"נ בר פלוגתיה בדיני, והיה הוא ורב חסדא סודרין זה את זה ורבו המונחה רב הונא היה עקר מספקיה דרב הונא ומשעז השתן

היה זה כראיהא ע"ז ריבמות (סב"ב), וכן קרא עם זה והוא הלך בשליחות רב הונא רבו לרב ענן לוסר לו דרך לעג ענן ענן בעבור שקרא לרב הונא

ענן חברין . א"ר אבא אמר רב ששת ובס"א דיני סמונות א"ל רב ששת לרב המנונא אשו אנן קשלי קני באבמא, חזא אמר לא נגר ולא בן נגר

פרש"י לא חכם ולא בן חכם וכן אמר רבינא פרק ר' ישמעאל . בס' כירה אמר רבא האי מאן דעבר

ארבנן שרי למקרי ליה עברינא והמחלל שנת במרהיטא אפילו בדרבנן הרי הוא כנוי לבשל רשות בסנהדרין קינן לרשיעייא בר צדיקייא רשיעא בר רשיעא כי האי חמא את אביה היא מחללת .

אות התי"ו

ר' תדאי בר חואמי ריש לקיש אומר ששמו (שבת דל"ח) א"ר זריקא א"ר תדאי א"ר אמי, ר' תדאי לטרסיה עבר ויש חמא ובריהא אלעזר בן

הדאי ברק הדר עם הנכרי, ובירושלמי דשבת ר' סימון בן תדאי בשם ר' אושיעא .

בן חדל, כשרק הורוד כבר פירשנו באות התי"ו בבן עזל .

תדאים איש רומי משיל מלאי לכיס של ה"ח פסחים וברכות . ר"ק .

[תושבי בשכ"ג: יעב"ץ .]

ר' תומא בר פטיאם בירושלמי . ר"ק .

[תורתא שם ארם: ר"י בן תורתא פ"ק ריומא ש"א . יעב"ץ .]

רב תחליטא בר אבימי, א"ל שמואל לרב תחליטא בר אבימי (ג"א אבימי) .

רב תחליטא בר אבינא א"ל רב חסדא .

אמר לו רב תחליטא בר גרא (ר"ק בוא) לרבינא .

אלעזר שאמר משם ר' יוסי. אמר רב יוסף הלכתא למשיחא א"ל אביי אלא מעתה שחיפה קדשים לא ליחני אלא דריש וקבל שכר א"ל הכי קאמינא הליכתא למה לי. ובש"ה דזבחים שמואל דודי בקשו לידע באיזה שבט יבנה בית המקדש וגמירי דסנהדרין בחלק יהודה ושמינה בחלקו של בנימין וסבור למכניה בעין עינים, ואמר מושב ניתחי ביה פורתא דכתיב ובין כתיפיו שכן, ועל דבר דח נתקנא דואג ברוד שנא' בי קנאת ביתך אכלתני הנה שמענה באפרחה זה יהושע דקאתי מאמרים וכלהו שבשפי כתיב ועלה הגבול ותאר הגבול ובשבש בנימין כתיב ועלה הגבול לא כתיב ותאר (בגו' רידן וירד) ש"מ הכא הוא, מצאנהו בשרה יער זה בנימין דכתיב בנימין זאב ישרן. ומזרע יהודה חוץ מזוקיה מנשה ואשיה, ושם אברהם הראש ע"ה ומשה ארון הנביאים והארץ לא מצאתי בתנאים ואמוראים.

אמר ר' תנחומא בר חייא.

ר' תנחומא בן יהודה וריש לקיש הוא ר' תנחום, א"ר תנחום אריב"ל צריך שיכרע וכו'. ר' תנחומא (ד"ק תנחום) בפרק אלו פריפות ובש"א דיני מסונות שנעשה לו נס לר' תנחומא שהשליכיהו לאריו' וניצל שאמר לו קיסר נהיה לעם אחד ואמר אנחנו לא נוכל כי אנחנו נימולים וכו', ומשם אחר שנצח לקיסר השליכיהו לבינר ולא אכלהו, ואמר מין אחר מפני שלא היו רעגים והשליכו לו ואכלהו כמו שקרה לדניאל, ורב צמח פירש שתייה רעה נקראת בינר.

[תפאחה שם אשה נפין. יע"ץ.]

השם יה' ות' יתחמונו בירושלם כמו שאמר הנביא כמיש אשר אמו תתחמונו כן אנכי אתחמכם וירושלם תתחמו ויעשה עמנו נסים לשובה. פ"ד דזבחים ובש"ד מילות בסנהדרין אמר רב נתן אמר רבה בר אבהו אמר רב הלכתא כ'

סדר האמוראים לזמניהם.

[הדברים המסורים חוסדור מספר בעל דורות עלם. המפריך.]

המשה זה יסוד, ומהם יבאר חכמתו, ומה שקבל מרבי, וכמו שרבי עשה סתם מתניחין ר' מאיר בן רב עשה סתם ספרא ר' יהודה, וסתם ספרי ר' שמעון, ובין ר' חייא עשה סתם התוספתא. לר' תנחומא חבר ר' מאיר, ור' יוחנן בימי רבי שיין היה קמן בימים אע"פ שלמד קצת לפניו, אבל רב היה מביא דינו כדאיתא בסנהדרין ובפרק הגזיקין. וכן בימי רבי נתן לו רשות לילך לבבל לרחק ולר' עיקר הקבלה בידו מרבי יהיה, והוא היה המקבל ה"ה בשרש, וגם לוי קבל מרבי ויד לבבל בזמן רב. ושמואל קבל מרבי ומלו, ומכיל דינו של רבי היו שמעון וגמליאל בניו ד' אפס ור' חנינא בר חמא, ור' חייא דרב ור' ינאי ובר קפרא ושמואל ור' אבשי, ומרב ושמואל קבלו רב דונא ורב יהודה ורב מתנא ר' חייא בר אשי ורב זמא בר גוריא ורבה בר אבהו וגם רב נתן בר יעקב דתן הנשיא וגם רבי אהרן רב יהודה בר יצחקאל, ובשרש ג"כ רב כהנא הראשון ורב ענן דהרבה מהם, אבל עיקר המסבילים רב דונא

ועתה נחזור להשלים בנותח הספר ולהזכיר ומני הרשומים בחכמים כדי לידע ומני האחרים. וכן רבנן סבדאי שהיו מהם בתלמוד ועשו קשי"ה וססקים ואחר זה הגאונים. ותמימה על הרמב"ם ול' שלא הזכיר כלל מרבנן סבוראי בתחלת המדע הזכיר הגאונים, הרמב"ן ול' בתודושו ואחרים הזכירם כי הרבה מהם בתלמוד חס מיסוד התלמוד ככל.

כבר אמרנו כי רבינו הקדוש הוא שעשה המשנה הוא המקבל ה"ד רבי ושהור, ואע"פ שהכמים אחרים קבלו ממנו גדולים כמו ר' חייא שעשה התוספתא לבאר עניני המשנה, ור' אבשיא שחבר ספר בראשית, וקודם לרבי דונא מכלתא מואלה שמוח לר' ישמעאל, וכן לר' עקיבא מכלתא, העיקר שקבל ממנו הוא רב שחבר תורת מהנים הוא ספרא שסתחיל מיקרא, וכן שאר ספרי רב ונקיף ספרי' שהם ב' ספרים אחרונים [בסדרו אלא הדברים], שאלה הם לבאר עיקרי

ורב יהודה ונס רב נחמן הם המקבילים ה"ו.
 וכמהם קבלו רב הווארי ורבה בר רב הונא וגם רב
 ששת סני נהור, ורבה רוב יוסף וביד אלה הב'
 האחרונים סני ועוקר הרים היה עיקר הקבלה והם
 המקבילים ה"ז. ותלמידיהם שקבלו רבינא הראשון
 ורב כהנא הב', אבל מי שנתנו נפשם עליה' הרב וגם
 התלמיד הם אב"י מרבו רבה, ואב"י כמו תלמיד חבר
 לרב יוסף, ורבה רב הווארי ורב יוסף וביד אלה
 נשארה הקבלה, וגם רבא קצת למד מרבה, והם
 ר"ל אב"י שנקרא שמו נחמני והנא גריה רב יוסף
 בר הזאא הם המקבילים ה"ח. וכן אב"י ורבא קבלו
 קצת מרב נחמן בר יעקב וכן רבא קבל מרב הסורא
 דרזני, ואחרי כן קבלו מהם כמו כן רב הונא
 גריה רב יהושע אע"פ שהיה זקן ורב נחמן בר
 יצחק כמו חבירו וזה האריך ימים רבים, וכן רב פפי
 האחרון ורב פפא האחרון ורב כהנא הכהן האחרון
 ורב זביד והם המקבילים ה"ט. ותלמידיהם רב
 אשי ורבינא הם סוף הוראה, ורב אשי קבל מרב
 פפי ורב פפא ורב כהנא הכהן, ובאלה אמר כי
 הוינא גי בר פפי ובי רב פפא ובי רב כהנא בפרט
 שהוא רב הלכה רב כהנא נגד רב אשי כי הוא
 רב.

וה"ו רב אשי ורבינא המקבילים הארבעים כימים
 שנתנה התורה, וא"כ נסתלקה הקשיא שלא קבל
 מרבא רב אשי כמו שאמר הר"ם בנח"ל כי כמו
 שאמר יום שמת ר' עקיבא נולד רבי, וזה יורה
 כל אדם כפי הדורות יום שמת רבא נולד רב אשי,
 וכן אמר המאמר שאין צדיק נפטר מן העולם עד
 עד שנוול צדיק כמותו, אבל בעלי ושמואל אמר
 על שלא כרתה שמושו של עלי ורחה שמשו של
 שמואל שכבר נתנבא וורדה ונחשמה ובא השמש
 בימי של עלי. ומה שאמר בתולדות ספר המדע
 חבירו של ר' מאיר ר' יהודה ור' יוסי וכו' ור'
 דנינא בן הרדיון יהו שקר בספרים כי לא עלה
 ברעתו של הרב זה, כי ר' מאיר חתן ר' דנינא בן
 תרדיון הוא מהכת הראשון שראו התרובן והוא
 מנה קדם ר' עקיבא. וכן מצאתי בפי' המשנה
 שלו וא"כ סעות הוא הנשמה בספרים, וכן מה
 שאמר חבירו של ר' עקיבא הם ר' שרשף וכו'
 חור ממה שאמר במסתח המשנה שהיה כמו רב
 שאמר לו הרשני. ובפרק הכותב נסתק בגמרא
 אם הוא רב או חבירו, וסתק הוא"ש שם כר'
 עקיבא משום דחבירו של ר' שרשף היה, אבל
 מה שאומר עוד שם כי מן חבירי של ר' עקיבא ר'
 שמעון בן אלעזר זה שקר סבור, כי בפי' בגמרא
 שהוא תלמיד ר' מאיר ור' מאיר תלמידו של ר'

עקיבא, וכן הוא עצמו בפי' המשנה מנה לר'
 מאיר בכת השנית אחר הירבן, ולר' שמעון בן
 אלעזר בכת הד' עם רבינו הקדוש, וא"כ לא עלה
 זה על רעת הרב אלא שנפל שבוש בספרים, ולכן
 לא הושג מדרבא"ר ו"ל באלו ה' ר"ל ר' דנינא בן
 תרדיון ור' שמעון בן אלעזר, אבל בר' ישמעאל
 שאמר בפי' שני רעדיות כי הוא תלמיד ר' עקיבא
 ג"כ בכאן הסטס ר"ל בהזלחת המדע עם מה שאמר
 במשנה, כי אמר במדע ר' ישמעאל ור' מאיר
 קבלו מר' עקיבא ואינו כן בי אם חבירו, וכ"ש
 עם זה שמצאתי בפרק חמישי דובחים שהוא
 לפני ר' ישמעאל לאמר הדברים שאמר ר' עקיבא,
 ואמר להם ר' ישמעאל צאו ואמרו לר' עקיבא
 פיעת, וכן בסוף יומא בענין המן, ואפילו הרב
 לתלמיד לא ישלח ביד אחרים זה ר"ש לרבו ודי בזה,
 אע"פ שנמצא גרסא להרמב"ן ו"ל בענין המן שר'
 עקיבא אומר פיעתו זה לא נמצא בגמרות.

וקודם שנבאר רבנן סבוראי נאמר המונים שהיו
 בהם החכמים השישמים, כדי שתוכל לבאר יותר
 בהכמי התלמוד שהזכרנו מי הם ובאי זה זמן היו,
 אע"פ שיש בזה קושי כי מהם הארנו ימים והיו
 בהדבה דורות כמו ר' יוחנן ורב ארא בר אבהו רב
 נחמן בר יצחק ואחרים. וזה נבאר כפי מה
 מה שכתבו הגאונים בספריהם ומספר קבלת
 החסיד בעל דורות עולם שהיה בנותן הרמב"ם שאין
 לי כת יותר, אבל אם אני רואה שאינו עלה על
 הרעת כפי התלמוד אשי.

וכבר דברנו על דבר רבי שהוא רבינו הקדוש כי
 הוא במקבל ה"ז, ואמרנו כי בשנת ק"כ לחדרן
 שהיא שנה ג' אלף ותתקמ"ס ליצירה שהיא שנת
 ת"ק לשפרות נחנח המשנה בוקנינו של רבי,
 אבל בה נשאר ספק שמצאו הגאון רב שמואל בן
 חזני הכהן, כי בשנת תק"ל לשפרות או סיים
 המשנה ושלה כל הדוכמים לארצותם וזה הקסף
 שלשים שנה יותר, אבל החכמים מאנשי צרפת
 ואשכנז כמו בעל צדה לדרך ואחרים הסכימו כי
 הוא ת"ק לשפרות ק"כ שנים לחרב בית שני, ואולי
 בסוף ימי של רבי היה בן שלשים יותר כמו שאמר
 רב שמואל בר חזני, ואו היה בימי רבינו הקדוש
 שנת ג' אלפים ותתק"ס ג'ל"נוס הורפא גרמי
 אשר השיג עליו הרמב"ם ו"ל כמה שדגו בספר
 על משה ארון הנביאים שלא נתן טעם לתורה כמו
 שהוא נתן בעניני השחוקים והאברים, והשיג
 עליו מאד ודין ו"ל בריך שנתן מחכמתו לליאו,
 אבל דברי הימים לנוצרים נראה כי גליטס הורפא

בר חמא, והיו שני נשיאים בימיו רבן גמליאל בני של רבי ור' יהודה נשיאה בנו, וזה ר' יוחנן קבל מר' אושעיא בפרש ומר' ינאי ומחזיקה בן ר' חייא, והיה ראש ישיבה שנים רבות כמו שמונים שנה ומת בשנת ר' אלפים ושל', ונראה זה כפי הסברה דזוהר ליתא הראשון כי מהחם המשנה שנת ת"ק לשפחות ק"ף לחרבן, שמיד שמת רבי מלך ר' אפס דר' חנינא בר חמא יחד שנים, ומיד מלך ר' יוחנן שמונים שנה כמו יוסף הצדק שגא ממנו, וא"כ למאתים שנה אחר החרבן בקירוב נעשה התלמוד ירושלמי, ואחריו מלך ר' אמי היה בזמנו גם כן ר' יהודה הנשיא נין רבי, ובכל אלו הדורות היו ל"ב השבעים סנהדרין.

הדור השני רב יהודה ורב הונא

אבל בבבל בזמן ר' יוחנן אחר שמת שמואל היה לראש ישיבה בנהרדשא במקום שמואל רב יהודה בר יוחנן, אבל נראה בס"ס הבית ופיק עשרה יוחסין שבאים בריחא היה ראש ישיבה, רב נחמן היה ריין בזמנו בנהרדשא ר"ל בזמן רב יהודה ורב הונא והם הדור השני מהאמוראים, אבל רב הונא הלמיד רב בסורא מקום רבו ראש ישיבה, ורש"י אמר בפרש בירחא בפרק הור ע"ב הגביר, ורב יהודה היה גדול בהממה מרב הונא אע"פ שאמר רבה שלש מלי' שאלתי חכמתיה דרב הונא ויהבו לי ועותריה דרב חסדא ויהבו לי וענתניחיה דרבה ולא יהבו לי, א"כ רב הונא היה חכם יותר, ועוד כי אמרין בגרמות דכי היה משי רב יהודה בעוקצין הוה אמר הווית דרב ושמואל קא חזינא הכי מסתמיא שלא היה חכם גדול כל כך אבל היה חסיד גדול. האע"פ שהיה קורא לו שמואל שינא איפשר שהיה מיוחד בערך שאר התלמידים או היה פירושו כאשר פירשו קצתם שר"ל שינא שהיו שינוי גדולות, ולפיכך גברה ישיבת סורא מפני שהיה רב הונא חכם ועשיר וקרוב לנשיא ז). וכשנפטר רב יהודה חזרו שני הישיבות לרב הונא, והיה ארבעים שנה ראש ישיבה אחר שמואל ומת שנת ר' אלף ונ' ליצירה אחר שמת ר' יוחנן י"א שנה, ואלו תלמידיהם: רב חסדא ורבה רב נחמני ורב יוסף ורב נחמן בר יצחק ור' זירא ורבה בר רב הונא ורב הסנטא, אע"פ שרב הסנטא למד ע"ב עם רב. אבל אני אמתתי

כן ועותריה על דקורב לנשיא כהריו בלשון ר"ף לחזיו חזיר יפה ומסורא פאשר הוא בכ"י הענין אחר. הכשרין.

היה ר' שנים אחר בלמיוס שבעים שנה לחרבן שנת נ' אלפים ותחצ"ח.

ומיד אחר רבי היה ר"ג בנו נשיא ור' אפס ראש ישיבה, ואחריו מיד היה ר' חנינא בר חמא כמו שצוה רבי שיהיה לראש ישיבה אלא שלא רצה בעבור שהיה ר' אפס גדול ב' שנים ממנו, אבל מיד היה אחריו כמו שאומר בשבת, וחבירי בני רבי ר"ג ור' שמעון וכן ר' אושעיא בר חמא בר ביסנא ור' חייא, וזה שאמר בר' חייא נסתפק בתלמוד אם מת קורס רבי וכן מחבירי בר קפרא תלי ואנדה דשמואל ורב ובני ר' חייא, וכל אלו קוראים בשם תנאים אע"פ שמתקצתם לא נכתבו במשנה אמרו רב תנא הוא פליגי, וכ"ש ר' חייא דדור, וכן מר' יוחנן אע"פ שהוא תלמיד ר"ל מר' אושעיא ראה ר' יוחנן פניו של ר' חייא וקרא עמו. וכל זה בארץ ישראל.

הדור הראשון רב ושמואל

אבל רב ושמואל ידו לבבל ורבה בר רב הנה לסוף ימיו של רבינו הקדוש שהוא בשנת תקל' לשפחות, וזה בא למנין רב שמואל בן חפני בשנת שלשת אלפים ותתקצ"ט ליצירה, ואו כשידור רב לבבל מצא לר' שלא, והיה רב עניו מאד ולא רצה להיות ראש ישיבה עד שנפטר ר' שלא, ואולי לקח זה בעל דורות עלם כמה שאומר ביומא כי רב עשה עצמו תורמקין לר' שלא, אבל בסורא כריתות אמר שמצא לר' אבא ואולי הוא אבא אבהו דשמואל, ועוד לא רצה להיות ראש ישיבה בנהרדשא במקומו של שמואל, וכן נראה בתלמוד שקודם יור שמואל לבבל, כי כאשר בא רב שלח שמואל לקרנא שיהיה בורק אותו, והלך רב לסורא שהיא מתא מחסיא כי בפ"ק דהוריות אומר כי רב הונא מכניח לנלי פבחה רמתא מחסיא, וידוע בתלמוד כי רב הונא בסורא, והיה סוס רב לראש ישיבה עד שנפטר בארבע אלף וג' שנים, ובאו בני ישיבתו לשמואל ונפטר ר' אלפים ועשר שנים, והיה חכם גדול בכל חכמותו כמו שאמרנו שמואל ירדנינא וחסיה דרבי מוסף על חכמתו בתורה, וכבר ידוע הוא כי הם אלו שלמדו מהם בני רב יוחנן רב יהודה העיקר ורמי ורב חמא ורבה בר אבהו ורב ששת [וכפי נהור היה] ורב נחמן בר יעקב חזק הנשיא ורב ענן ורב מתנה [ור' יצחק בר אשיה ורב בייבי בר אשי] ורב חייא בר אשי ורב חמא בר גוריא ורב כהנא [הראשון], ובימידיהם היה ראש ישיבה בא"ר ר' יוחנן אחר שמת ר' חנינא

כי ר' אבא בבבל בזמן רבא בר מלוגתיה ראביי ,
וקרא לו בריה רב יוסף בר חמא ושילם השור ,
ועלה אח"כ ר' אבא לארץ ישראל אחר שעלה ר'
יורא ואמר הלכות לפני ר' יוחנן ור' אלעזר וא"כ ר'

יוחנן בזמנם , אבל מה שאמר כי כ"ב שנים מלך
רבה זה אמת כדאיתא בסוף ברכות ובסוף הדריות .
ועוד קשה לי אם רב הונא מת בשנת נ' ורבה
בשנת פ"ב א"כ היה רבה בן ח' שנים כשמת רב
הונא (1) וזה א"א כי בפרק שנים אחזין א"ל רב
הסדא לרבה לאורחא בעי מינד רב הונא הדין
ההוא , וזה לא יעלה על הדעת שרבא היה בזמן
רב הונא , אבל רבה בר נחמני הכל מובנים שקבל
מרב הונא , וכן בפרק עצמו חזר לומר א"ל רב
רב הסדא לרבה כי רב הונא יהיה שואל ממנו ועוד
בסוף בהרא א"ל רב הסדא לרבה לאורחא בעי מינד
רב הונא וכו' , ובסוף בבל מערבין בעא רבה מרב
הונא , וכן בפרק כל הנש א"ל רב הסדא לרבה פוק
עיין בה דלאורחא בעי לה מינד רב הונא , וכן
בפרק בבל מערבין בסופו אמר רבה כי הוינן בי רב
הונא איבעיא לן וכו' , וכן הראב"ד בהשנותיו
בתחלת המדע על החכמים שקבלו מרב הונא וכו'
אמר שם ורבה (כ"ו וכו') רב יוסף ג"כ וכו' , וכן
הוא עצמו בעל הרווח עולם אמר כן , וכן הוא
כמו שכתבתי ברבה וכן ברב יוסף , סוף פרק
מפנין בשבת אמר כי רב יוסף כי הוינן בי רב הונא .
והנראה לי ליישר זה הרב כי התלמוד כי נמצא
ברב הונא מיתתו בפרק כיצד הרגל (כא"א) כאשר
שלח ר' אבא בר זבדא למרי בר מר חבר רבה
שישאל מרב הונא או נח נפשיה רב הונא , ובסוף
מ"ק שהעלהו לא"י והיה שם ר' חגא תלמידו הווי
או ר' אמי ור' אסי תלמידי ר' יוחנן ור' אילא ור'
חינאי ור' אבא דרש עליו , וגם רב סורא תלמידו
היה שם במותו ורב הסדא , ובכל זה לא נזכר ר'
יוחנן ונראה שכבר מת , והסברא נוחתה שאו מת
ר' יוחנן ג"כ בשנה ההיא שמת רב הונא , והיה
רבה בר נחמני או ראוי לסמיכה לפני ר' יוחנן
ולקבל מרב הונא רבו ויהיה או בן י"ח שנים ומלך
מיד כשמת רב הונא כ"ב שנה לחטולם איבעים
שנה שחיה , וכן או מלך רב הסדא כשמת רבו
הונא רבו בסורא שהיא מתא מסתמי במקום רבו ,
ורבה בשום ברייתא במקום רב יהודה רבו , וכן
נראה מהתוספות בפרק המפקד כי רבה היה דן
בזמן רב הסדא , ולא כאשר אמר בעל דורות עולם
כי רב הסדא מלך עשר שנים אד' מות רב הונא ,

(1) ר"ל אם שאמר בדעת הראב"ד שמת חיי רבה היו
פ' שנה . המסריך .

למעלה שהם שנים רב המנונא . והוספתין אשר
הסריה רומי ואימילא על רת יש"ו היה שנת ר'
אלפים ועשרים כמו שכתב ר' שמעון הוראן בסוף
החלק השני ממגן אבות .

הדור השלישי רב הסדא ורבה ורב יוסף

הדור השלישי רב הסדא תלמיד חבר לרב הונא ,
ר' שנים קודם פטירת רב הונא נהג בית המדרש
לעצמו בפטרי , ואחר שנפטר רב הונא היה רב הסדא
לראש בורא , וכן נראה לי כ"פ כל הנשבעין
הדיה סורא שיביה עשר שנים ומת בשנת ר'
אלפים וכו' וכן סאד . ולי נראה כפי התלמוד כי רב
נחמן אב"ד [מלך] מימי רב הונא עד ג' שנים
קודם שמת רבה בר נחמני , ואחריו ר"ל אחר רב
הסדא מלך חבירו רבה בר נחמני כ"ב שנה [הוא
חבר בראשית רבה ושאר הריבות] , ומת בן
ארבעים שנה בשנת פ"ב לאף החמישי , ואחריו
רב יוסף ישב על כסאו שנתים חצי כדאיתא
בהוריות אבל בסוף ברכות אומר שנתים , ונפטר
בשנת ש"ה ליצירה . ורבה בר נחמני כבר ידעת כי
בזו לאגס ושם מה וזכירו אבי רבנן , והלמידה'
אבי ורבא בר יוסף בר חמא [בר יחזקאל ורבינא
הראשון ורב נחמא השני ואחרים רבים] , ושנים
עשר אף תלמידים היו לו לרבה בר נחמני , ונ"ל
כי זה למדו ממה שאמר בפ' השורר את הפועלים
(דסו"א) שהלשינו עליו שהיה מבטל שנים עשר
אלף וכו' . וכן פירש רב צמח גאון ו"ל בערך הס"א
שפטר שנים עשר אף חכמים . אמר אברהם
זכות כבאן או רוצה לשלוח יד ולהקשות על כל
זה שנת בעל הרווח עולם הוא ספר קבלת החסיד
ר"ל על מה שאמר כי ר' יוחנן מת בשנת פ"ל
ליצירה י"א שנים קודם שמת רב הונא בשנת נ' ,
ורב הסדא שנת ס' ורבה שנת פ"ב כי כ"ב שנים
חצי מלך , ורב יוסף שנת פ"ח כי ב' שנים חצי
מלך , על כרחך יעלה בדינו מכל זה כיון שרבה
בר נחמני היה ארבעים שנה כדאיתא בסוף מ"ק
שא"כ נולד ג' שנים אחר שמת ר' יוחנן והא
אמר , על כן בסוף כתובות אומר כי שלחו לו אחיו
לרבה בר נחמני שיעלה לארץ ישראל , ואמרו לו
אע"פ שחכם אתה אינו רומה הלמד מרבו כלומד
מצמיו , א"כ אין לך רב יש לך רב ומנו ר' יוחנן ,
וגם רמזו לו שייסבדו ר' יוחנן פירש ששלחו לו
הלכה כר' יהודה בפרדות כאשר פירש ר"ח שם ,
ולשונות היה קרוב לעשרים שנה , ואז אבי ורבא
לומדים לפני רבה , ועוד בפרק אלו מדינות (מג"ב)

הישיבות פסג ב', והיה לראש ישיבה בנרש (כ"י בברנש) עיר קרובה לסורא רב פסא השעה עשר שנים ונפטר שנת ד' קל"ב ליצירה, וכן אחר שנפטר רב נחמן בר יצחק היה לראש ישיבה בנהרדעא רב חמא מנהרדעא ט' שנים ונפטר גם הוא שנת קל"ב, ולא הוזכר בו הינא בריה דרב יהושע בראשי ישיבות א"ע"ם שהיה ראוי לזה, וכן נראה בהלימות הדואה דאמר סם רב אשי ראש ישיבה ורב הונא בריה דרב יהושע ראש לבני גילו.

הדור הששי רב אשי וראשי הישיבות שהיו בימיו

ומרבי ועד רב אשי לא נמצא תורה וגולה במקום אחד אלא בו, ובימי רב פסא בשנת ארבעת אלפים קל"ה החזיל רב אשי להיות ראש ישיבה בסורא, ונשנה החמישיה לגדולתו מתו רב פסא ורב חמא, וזיה רב נביר לראש ישיבה בשום בדיחא שמונה שנים ונפטר [בשנת ד' אל"ט ק"מ], ואחריו רב דימי מנהרדעא ג' שנים ונפטר בשנת ד' קמ"ג, ואחריו רפרם בר פסא והיה זקן ונפטר באיחה שמה עצמה שהיא שנת קמ"ג, ואחריו רב כהנא השני ל"ח שנים ונפטר שנת קע"א. ובס"ז כירחה במקום רב כהנא ל"ח שנים ואמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא נהירא, שבמירוש ואמר בהלמוד בהלימות דהדואה שלא היה ראש ישיבה אלא ראש לבני גילו כמו שאמרונו. גם בזה רב כהנא נסחלק לו אם הוא רב של ג' אשי והיה זקן מאד, ואחריו מר ושרא חמס שנים ונפטר שנת קע"ז, ואחריו רב אחא דרבא שתי שנים ונפטר שנת קע"ח, ואחריו רב ימר שב"ז שנים ונפטר שנת קס"ה. וכל אלו נפוס בדיחא אבל בזמן כל אלה רב אשי כסורא ששים שנה ראש ישיבה ונפטר שנת קפ"ו היא שנת תשל"ח קצירה עד ים לשטרות, והוא החל לכתוב התלמוד ולא סיים אותו שלא הספיק לגמור זהו דעו, אבל בספר המצות בהקדמה כתב כי בזה השנה עדיין היה רב אשי קיים וסיים התלמוד בבלי זה לשונו:

פני השוור הגדול לא היו חכמי הדורות בהסכמה. דחה עד שעמר רב אשי שנת שני"א לחובן הבית תהא תשל"ח לשטרות ושנת ארבעת א סים וקפ"ו ליצירה כמו שכתב בכתב רב שריא גאון אביו של רבנו האי גאון, והאש ההוא רב אשי היה ראש ישיבת בגל, ומימות רבנו ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ונתן

ואחר שמת רב הונא מלך רבה כ"ב שנים זה אינו אפשר כפי התלמוד וכפי העיון הטוב וקבלתו איננה נכונה בזה, אלא שבשנת חמשים או שש"ו מתו ר' יוחנן ורב הונא בשנה אחו, ותלמידיו רב הונא שהם רב חסדא ורבה בר נחמאי מלכו ביחד כל אחד בשקופו; ורבה נפוס בדיחא במקום רב יהודה רבו ורב חסדא בסורא בפרק כל הבשר, וכן בהלמוד רבה ורב חסדא תרווייהו צדיקים.

ועוד אני אוסר שקשה לי יותר שאמר כי רבה קבל מרב יהודה ושרב יהודה מה קודם רב הונא ומן מה כי הישיבות של רב יהודה חזרו לרב הונא, וא"כ היה רבה יותר גדול כשקבל מרב הונא, וכן נראה מהגמרא בשבת פרק שמונה שרצים במי מלח אל"ה רבה לרב יהודה, וכן בפ"ק דובחים שה"י רבה עם רב יהודה וכן אמרו התוספות בפ"ק רשבת בענין ה"ה דברים שגורו, וכן בס' כתב הראב"ד בתחלת הסעף כי רבה ורב יוסף קבלו מרב יהודה ומרב הונא.

ולכן אני אומר כי רב יהודה ור' יוחנן שניהם בפרק אחר נפטרו לחיי העולם הבא ומיד מלך רב חסדא ורבה ביחד, או שרב יהודה מת אחר רב הונא ור' יוחנן כמו שנראה בפרק כל הבשר, כיון לאבין רב נחמן קורא אחי, ורבי יהודה הארכתי בה לבר רבי.

ועוד סיוע לרבי כי בס"פ נזקין נראה כי אחר רב יהודה מלך רבה, ואחריו רב יוסף ואחריו אבי ואחריו רבא, וא"כ אם רב יהודה מת קודם רב הונא יהיה רבה מולך קודם רב חסדא, וזה הפך ממה שאמר הדי בזה וכן פרש"י כדברי.

הדור הרביעי אביו ורבה

הדור הרביעי אביו אחר רב יוסף י"ד שנה היה ראש ישיבה כמו שזכרתי ונפטר שנת ד' אלף צ"ז ואחריו היה לראש במחזווא רבא בר יוסף י"ד שנים ואחרות ונפטר שנת ד' אלף ק"ג, ובו ביום נהרגו בניו של רב פסא ובתלמוד כי ביום זהוא נולד רב אשי.

הדור החמישי רב נחמן בר יצחק ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע

והיה לראש ישיבה בשום בדיחא רב נחמן בר יצחק, ומתבירו של רב חסדא היה אלא שהארץ ימים, והיה לראש ישיבה ארבעה שנים ונפטר בשנת ק"ז, ובתחלת החתו ראש ישיבה נחלקו

לו הקב"ה הן בעיני מלך פרס ושלה וקבץ את כל חכמי ישראל שבכל הארצות ופירש המשנה על מתכונתה והוא הלמוד בבלי, וסדרם בהסמכת כל חכמי בני דור, ואח"כ עברו צרות רבות ונחשורו כל חכמי ישראל שפור גדול נתחמטפו אלבנות ההודו לכתוב התלמוד בספר ע"כ. ונראה מהרמב"ם ח"ל כן בכל ספריו כי רב אשי עשה התלמוד וסימו, וכן נראה במרא שעשה שני מהדורות לתלמוד, אבל הוסיפו עוד תלמידיו ובניו.

הדור השביעי מרימר ומר בר רב אשי וחביריהם

ואחר רב אשי היה מרימר ויש נוסחא הוי ראש ישיבה במקומו כמרא חמש שנים ונפטר שנת קצ"ב זה אמר בעל הדרות עלם, אבל הנראה לי כפי התלמוד בסוף מ"ק כי רב הונא בר נתן ראש ישיבה אחד רב אשי, וכן הערך דחזקה רגילה דבר נתן פי' למיהו הוא נשיא, וזה היה אדם גדול בזמן רב אשי אבל מיכת ביף ליה כדאמא בסנהדרין ובגטין, ואחריו רב' אדי בר אבין, ונראה לי כי אינו זה רב אדי בר אבין נראה שחיה בימי רב אשי כי ידוע שחיה יותר מד' מא' שנה ואח"כ יש שנים, ונפטר שנת ר"ב ליצירה ואחריו הכם אחד שנקרא רב נחמן בר הונא ג' שנים ונפטר שנת רס"ו, ואחר כל אלה ישב מר בר רב אשי על כסא אביו שלש עשרה שנה, וימים מביים x) היו כל ימיו לישראל ליפין קראוהו רב טובימי וכן נראה בתלמוד בבתרא והיו רוצים למטה לראש ישיבה לרב אחא מדפנתא ובל זה סיוע לבעל דורות עלום שלא כתב רב אשי מה שיקרה אחר מותו ארבעים שנה, ואח"כ אחד רב אשי כמו שנביעים שנה סיימו התלמוד, ובימי זה מר בר רב אשי גזר מלך פרס להלל שבתות, ומר בר רב אשי בטרא גקש מהאל ית' וית' רחמים ושמע תגלוו ונא תגין בחצו היום ובלע למלך סכס במשורו ובמשכבו ובמלה הגויה ברוך השם. ונפטר מר בר רב אשי שנת רכ"ח ליצירה שהוא ירבע מאות שנים לירבין הבית שנת השע"ט לשפוח, ואחריו רבא תוספאה ששה שנים [ונפטר בשנת ר"א רל"ג], וחמשה חכמים היו לרב אשי השנים חבירים לו מרימר ורב אדי בר אבין והשאר תלמידים.

ובשנת פסידת רבא תוספאה נורה מלכות פרס שמדות על ישראל כשקרב לבא הנפילה שלהם פעם שניה, כי שני פעמים מלכו פרסיים וכן רומיים, כי בימי חוקיהו עשו טיך גדול של [רומי, ובגודו] רומילום והמלוש והיו מושלים עד זמן נבופנדצו ואז נפלו עד זמן ההשטונים מאה ושמונים שנה קודם חרבן הבית שמי כדאמא במ"ק רע"ו, שבראשונה היו תחת יין המלך היותר גובר בשלם ברומי הוא חיה יוליו קיסר, ואחריו מלך אנטוהו קיסר בכל העולם כ"ב שנים וירצף גזר מוצרו שרומי יושב על שפתו ב' מלין בלוחות נחושת עב מאד, אבל בספר בן גוריון שהיה זה בזמן דוד המלך ע"ה. זה אנשיתו קיסר שם מס על הארץ אס נחושת שקרין אדא בלשין לנחושת והוא מספר הגחוש [שמונ' עד היום בשטורחיה"] וכן פרסיים אחר שנכרתה מלכותם בזמן אלכסנדרוס נקללו אחרי מות אנטינוניוס בימי ר' יוחנן כמו שאומר במרא אמרו לו לר' יוחנן אחו חזרי לבל שיהם ממשפחת הפרסיים חזרה לו מאד, אחרי כן אמרו לו שהם מקבלי שוחד או שקטן ושמה, ועמדו הפרסיים על נפשם להסיר על רומיים מעליהם, וכפני זה נשכח אנטינוניוס אמר נחפרה התבילה, ואינו מבין מה זה לזה, כי זהו כמו שפרש"י שהיתה אהבתם נפשו קשורה בנפשו, אבל הפרסיים לא נבזו הרבה עד מות רבי בימי ר' יוחנן, אבל המלך הראשון יוד ג' ר' בן רבך [בסד"ק אורשד בן באבך] כתב אל כל הקהלות של פרסיים שהיו יודעים כי חרב ארסמו החכם אוכלת בהם היום ח"ק שנה מפני שהיה אלכסנדר תלמידו, ואז נתחוקו ועשו מלחמה עם הרומיים ולא נצדו אלו לאלו אלא נתחלקה הארץ עלום וששנ רחמת וקפת ארץ יין וכל ארץ ישראל עד ארץ ערב כלה ביד הפרסיים, אבל רומי ואשכנז וצרפת ומקפת ארץ יין ומוצרי [תושלחיים] וספר ביד רומיים, והיו ישראל ביד פרסיים פעם שנייה, ונתחלה היו אהבים לישראל בימי יודנר והוא אחשוורוש שבזמן התלמוד וכן בימי שבור מלכא.

ובימי יצא לעולם איש אחד ששמו מנאי ועל שמו נקראו המינים, אבל אין זה אמת כי יותר מו"ן שנה קודם לזה נכתבה המשנה, ובסוף בריכות אומר משקילקו המינין וכו', וכן בסוף מגלה נהנה על מצדו הרי זה דרך מינות, אבל אסיקודם שאומר בפיך חלק אומר שבזמן קדמון קודם ארסמו היה מלסוף אחד ששמו כן, ומי שהיה מסברתו נקרא אסיקודם, אבל התלמוד

(1) כמאן נראה כי מעתה נפל בדיקום ספר הקבלה, כי שם כתוב ר"ט שנים היו ימי, ובאי לשענה היה לסבת מלות וימים טובים שהיה כתוב בר"ה ר"ט. המעריך.

רב רחומי ונפטר שנת ר"ו ליצירה, ואחריו ר' סימאי בריה דרבינא עשרים שנים נ"א בריה דרבא ונפטר בשנת ר"ו, הרי שבעה דורות של אמוראין בבית שני, חשעה דורות של הוראה, וחמשה של תנאים. נמצא מימי דודבבל עד סוף ימי רבינא ורב סימאי בריה דרבא נ"א דורות, וחשנים מתחלה בית שני עד שנת תתכ"ח.

ודע כי כל דיכא דאיכא אמר ר' פלוני כמו אמר רב יהודה אמר שמואל רבו היה ושמיעה ממנו, וכן אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הוא רבו כן פירשו התוספות בפרק השחזף, וכל דיכא דאיכא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי לא שמעה ממנו אבל שמיעה מיהו. שקבל ממנו. וכן כתב רש"י בחולין ומוכח לה מדאמרינן ההם אמר רב אשי משמיה דרבא וכו'. ומוכח לה בעל כרחך רב אשי לא שמעה מדבא דרב אשי לא ראה רבא משעל' וכבר כתבתי למעלה מה שסובר הרמב"ם כי רב אשי קבל מדבא ושאינו נראה דעתו, אע"פ שתואר גורם עד שלא מת רבא נולד רב אשי.

אבל הרמב"ם ז"ל כתב במסכת המשנה כל מקו' שאומר משום הוא רבו, וכן נראה כי בברייתא פרק היה קורא ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה ודחה רבו כמו שאומר בגמרא, ואולי ידחה זה בתנאים ולא באמוראים, אבל באמוראים מצינו דהוא רבו. בפרק המסקד במצינו רבא משמיה דרבה וכן אבי משמיה דרבה, אבל על הרוב כשאומר משום פלוני הוא רבו, ולפעמים כשאומר ג' או ארבעה או חמשה דוכמים כגון אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אמר ר' מאיר דחולג שני דורות לקצר, וכן אמרו בגמרא אמר ר' אלעזר אמר ר' יחושע בן חנניה ושם חולג ר' יחושע בן ממל שקבל מר' יחושע, ואמרו בתלמוד שהוא בן, שכן נמצא במשנה ר' פלוני שקבל מן הנביא' ה"מ ואלו הדוקים ויחושע לא קאמר דחולג אותם, ובאלה חוללים ובכל מה שאמרו תוכל לדעת המצד בע"ה.

פירש שהוא לשון הפקר וכו', וכבר פירשנו למעלה שני פירושים במשומד, וא"כ מה שאמר בעל אשכול הכופר (ז) שמעה מי שאמר רבשקה שחיה משומד אינו אמת, כי ר"ל אמרו כן שאע"פ שרבינו האי גאון פירש שזה השם מישי"ו ואילך כפי מה שפירש הרמב"ן מימי רבינו ע"ה היה מכלל בן גבר לא יאכל בו, וזה מינאי היה אומר שיש ב' רשויות אחד פועל מזכות ואחד פועל רעות כמו פרעה, ובה תורה מלנו והרנו שבויר מלמא בהכתמו.

ועוד היה אל המרסיים מלך שמו הורמיו ומת, והניח אשתו הרה ולא רצו המרסיים להמליך מלך חתח הורמיו אלא נתנו כתר מלכות על בשרה וילדה זכר המלכותו ביום לידתו ויקראו שמו ב ד א ס על שם כוכב מאדים שהיה כוכבו. ועוד מלכים אחרים גדולים כלם היו אוהבים את ישראל עד שגברה מלכות ישמעאל.

וקדם לכן הפך ה' לכם לשנא את עמו וחמס מלך פרס ג' מגדולי ישראל אמר בר מר ינאי בר מר וזמרא תבירו של רב אשי ורב משרשיא ראש גלות הונא מר שמו, וזרעם מלך פרס ותשש נער ישראל וחוציאם מן המלך על כרחם [בשנת] בשנת ר' אלסיס ותל"ד [צ"ל ת"ד] כשמת רבא תוספאה ובאותה שנה היה רבינא ראש שיבה שנה אחת.

ובימי ראשי ישיבות אלו שהיו בסורא היו ג"כ ראשי ישיבות בשום ברייתא, רב בגיחה מבי כחיל בשנת פטורת רב אשי יהיה לראש שש (בסה"ק שחי') שנים ונפטר בשנת קצ"ג, ואחריו רפרם עשר שנים, ונראה שאין זה רפרם בר שפא כי כבר אמרנו למעלה שמת בשנת קצ"ג וכן מאד, וזה נפטר בשנת ר"ג, ואחריו רב נחומי ז"ג שנים נ"א

(1) מה היה נראה כי אשכול הכופר הוא אל סחזוא ואל מריכא לר' סהה בן עזרא כי שם הובאו אליהם הדברים, דג"ב.